

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi Suomen Pankin virkamiehistä ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki Suomen Pankin virkamiehistä. Lailla korvattaisiin 1 päivänä tammikuuta 1998 voimaan tulleen Suomen Pankista annetun lain Suomen Pankin virkamiehiä koskevat virkamiesoikeudelliset säännökset. Uudella lailla selkeytettäisiin voimassa olevia Suomen Pankin virkamiehiä koskevia säännöksiä. Laissa otettaisiin myös huomioon Suomen Pankin erityistarpeet.

Ehdotetussa laissa ei olisi merkittävästi uusia aineellisia säännöksiä, vaan siihen sisällytettäisiin yhtenä kokonaisuutena kaikki ne Suomen Pankin virkamiehiä, virkasuhdetta ja virkoja sekä virkaehtosopimuksia, työrauhaa ja työriitoja koskevat säännökset, jotka ovat jo voimassa olevassa Suomen Pankista annetussa laissa. Laissa otettaisiin myös huomioon valtion virkamieslaissa ja

valtion virkaehtosopimuslaissa tapahtuneet muutokset.

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi työaikalakia siten, että Suomen Pankki ja sen palveluksessa olevia virkamiehiä edustava virkamiesyhdistys voisivat tehdä virkaehtosopimuksia joustavasta työajasta. Lisäksi pankkivaltuustolla olisi oikeus päättää, että työaikalakia ei sovelleta sellaiseen pankin virkamiehen työhön, jonka erityispiirteiden vuoksi työajan pituutta ei mitata tai määritellä ennalta tai jossa virkamiehet voivat itse päättää työajan pituudesta.

Esityksessä ehdotetaan lisäksi muutettavaksi rahoitustarkastuslakia ja työtuomioistuimesta annettua lakia.

Lait ovat tarkoitetut tulemaan voimaan vuoden 1999 alusta.

SISÄLLYSLUETTELO

	Sivu
ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ	1
YLEISPERUSTELUT	3
1. Johdanto	3
2. Nykytilanne	3
2.1. Laki Suomen Pankista	3
2.2. Rahoitustarkastuslaki	4
2.3. Työaikalain soveltaminen Suomen Pankissa	4
2.4. Laki työtuomioistuimesta	5
3. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset	5
3.1. Esityksen tavoitteet ja keinot	5
3.2. Muutosehdotukset voimassa olevaan lakiin	5
4. Esityksen vaikutukset	7
5. Asian valmistelu	7
6. Muita esitykseen vaikuttavia seikkoja	7
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT	7
1. Lakiehdotusten perustelut	7
1.1. Laki Suomen Pankin virkamiehistä	7
1.2. Rahoitustarkastuslaki	26
1.3. Työaikalaki	27
1.4. Laki työtuomioistuimesta	27
2. Voimaantulo	28
LAKIEHDOTUKSET	28
1. Laki Suomen Pankin virkamiehistä	28
2. Laki rahoitustarkastuslain muuttamisesta	40
3. Laki työaikalain muuttamisesta	41
4. Laki työtuomioistuimesta annetun lain muuttamisesta	42
LIITE	44
Rinnakkaistekstit	44

YLEISPERUSTELUT

1. Johdanto

Laki Suomen Pankista (719/1997) tuli voimaan 1 päivänä tammikuuta 1998. Laissa on keskuspankkina toimivan Suomen Pankin asemaa, tavoitetta, tehtäviä ja hallintoa koskevien säännösten ohella oma 3 luku Suomen Pankin virkamiehistä. Luvussa ovat säännökset Suomen Pankin virkamiehistä, viroista ja virkasuhteesta, palvelussuhteen ehtojen määräytymisestä virkaehtosopimuksin sekä työrauhasta ja työriidoista. Lisäksi luvussa säädetään pankissa noudatettavista yhteistoimintajärjestelmistä sekä eläkkeistä. Suomen Pankissa sovellettavat virkamiesoikeudelliset säännökset vastaavat lähes täysin valtion virkamiehiä koskevia säännöksiä.

Luvussa on muutama pankin erityisolosuhteista johtuva oma itsenäinen pykälä, mutta pääosin viitataan soveltuvien osin voimassa oleviin valtion virkamieslakiin (750/1994) ja valtion virkaehtosopimuslakiin (664/1970) sekä toisaalta sulkemalla lukuisia näiden lakien säännöksiä pois soveltamisalasta. Lainsäädäntötekniikka on merkinnyt sitä, että pankin virkamiehiä ja virkaehtosopimusjärjestelmää koskeva säännöskokonaisuus on varsin epäselvä ja vaikeasti hahmotettava. Lisäksi sitoutuminen valtion virkamiehiä koskeviin järjestelmiin ja niissä verraten harvoin tapahtuviin muutoksiin saattaa estää pankin henkilöstöpolitiikan kehittämistä vastaamaan muutostarpeita, joita Suomen Pankin kuuluminen Euroopan keskuspankkijärjestelmään edellyttää.

Lakiehdotuksen mukaan Suomen Pankin virkamiehistä säädettäisiin erillinen laki, joka pitäisi sisällään kaikki Suomen Pankin virkamiehiä, virkoja, virkasuhdetta, palvelussuhteen ehtojen määräytymistä virkaehtosopimuksin, työrauhaa ja työriitoja, yhteistoimintajärjestelmiä sekä eläkkeitä koskevat säännökset. Säännösten aineellinen sisältö vastaisi, kuten voimassa oleva Suomen Pankista annetun lain 3 luku, lähestulkoon valtion virkamiehiä koskevaa sääntelyä. Lisäksi esityksessä on otettu huomioon valtion virkamieslaissa ja valtion virkaehtosopimuslais-

sa tapahtuneet muutokset.

2. Nykytilanne**2.1. Laki Suomen Pankista**

Suomen Pankista annettu laki kumoutuu 1 päivänä tammikuuta 1999 uuden Suomen Pankista annetun lain (214/1998) tullessa voimaan. Uuden Suomen Pankista annetun lain 31 §:n mukaan kumoutuvan lain Suomen Pankin virkamiehiä koskeva 3 luku ja eräät siirtymäsäännökset pysyvät voimassa, kunnes lailla toisin säädetään.

Vuoden 1999 alusta kumoutuvan Suomen Pankista annetun lain 3 luku sisältää pankin henkilöstöä koskevat säännökset. Lain 21 §:n 1 momentin mukaan Suomen Pankin virkamiehiin, virkoihin ja virkasuhteisiin sovelletaan sen lisäksi, mitä laissa säädetään, soveltuvien osin valtion virkamieslakia lukuun ottamatta sen 2 lukua, 6 §:n 2 momenttia, 7 §:ää 9 §:n 3 momenttia, 20—22 §:ää, 23 §:n 4 momenttia, 26 §:ää, 35 §:n 2 momenttia, 10 ja 12—14 lukua, 65, 68, 69 ja 70 §:ää ja 16 lukua. Pykälän 2 momentin mukaan poiketen siitä, mitä 1 momentissa säädetään, johtokunnan jäseniin ei sovelleta valtion virkamieslain 14 §:n 1 momentin toista virkettä, 18 §:ää, 25 §:n 1—5 momenttia, 27—34 §:ää eikä 8 lukua.

Lain tavoite, virat ja nimittäminen, Suomen Pankin ja sen virkamiehen yleiset velvollisuudet, virkavapaus, varoitus, virkasuhteen päättäminen, lomauttaminen, virantöimituksesta pidättäminen, sopimus palvelussuhteen ehdoista, muutoksenhaku virkasuhteissa sekä erinäiset muut virkasuhteen liittyvät säännökset ovat sisällöltään periaatteessa täysin samat kuin valtion virkamieslaissa.

Suomen Pankin valtiosääntöoikeudellisesta asemasta, hallinnon erilaisuudesta valtioon nähden sekä Suomen Pankista annetussa laissa olevasta erityissääntelystä johtuu, että valtion virkamieslain asetuksen antamista edellyttävää sääntelyä, virkoja koskevaa 2 lukua, kielitaitoa koskevaa sääntelyä, val-

tionhallinnon erityisvirkoja koskevia kansalaisuusvaatimuksia ja irtisanomismenettelyä, virkamiehen siirtämistä valtionhallinnossa koskevaa erityissääntelyä, erorahaa ja koulutustukea, tuomareita, virkamieslautakuntaa ja muutoksenhakua koskevaa sääntelyä, eräitä merkitykseltään vähäisempiä säännöksiä sekä virkamieslain voimaantuloa koskevia säännöksiä ei sovelleta Suomen Pankissa.

Viroista ja virkaan nimittämisestä säädetään Suomen Pankista annetun lain 22 §:ssä. Sen 1 momentin mukaan pankissa on johtokunnan jäsenen ja johtajan virkoja sekä muita virkoja. Pykälän 2 momentin mukaan johtokunta nimittää pankin virkamiehet virkoihinsa, jollei nimittämismäärä ole delegoitu pankin esimiehille. Muutoinkin virkojen täyttämisessä noudatetaan, mitä johtokunta siitä määrää.

Muutoksenhausta virkasuhdeasioissa on erityissäännös lain 43 §:ssä. Sen mukaan pankin virkasuhdeasioissa tekemästä päätöksestä tai ratkaisusta on virkamiehellä pääsäännön mukaan oikeus valittamalla hakea muutosta suoraan korkeimmalta hallinto-oikeudelta hallintolainkäyttölain (586/1996) mukaisessa järjestyksessä. Päätös tai ratkaisu on valituskelpoinen, jos se koskee varoituksen antamista, virkamiehen lomauttamista tai irtisanomista tai hänen virkasuhteensa purkamista tai virantoimituksesta pidättämistä, työntekijän eläkemaksua sekä sivutoimea. Lisäksi valituskelpoisia ovat johtokunnan tekemä päätös pykälän 1 momentissa tarkoitettu oikaisuvaatimuksesta ja 6 momentissa tarkoitettu pankkivaltuuston päätös määräaikaisena virkamiehenä toimineelle maksettavasta korvauksesta. Johtokunnan päätökseen eläketä koskevassa asiassa saa hakea muutosta valittamalla vakuutus oikeudelta. Pykälän 4 momentissa säädetään eräiden virkasuhdetta koskevien päätösten oikeusvoimavaihtelusta sekä määräaikaisten virkamiesten oikeudesta saada korvaus pankkivaltuuston päätöksellä eräissä tapauksissa. Vastaava sääntely on myös valtion virkamieslaissa.

Johtokunnan jäseniä eivät koske sellaiset valtion virkamieslain säännökset, joista säädetään erikseen Suomen Pankista annetussa laissa tai jotka eivät johtokunnan jäseniltä edellytetyn riippumattomuuden tai muun syyn vuoksi sovellu johtokunnan jäseniin. Näin ollen johtokunnan jäseniä eivät koske sivutoimia eikä pääosa virkasuhteen päättämistä koskevista säännöksistä, koska niistä

on erityissäännökset Suomen Pankista annetussa laissa. Johtokunnan jäsenen riippumattomuudesta johtuu, että virkamieslain työjohto-oikeutta koskevaa säännöstä ei voida heihin soveltaa. Lomauttaminen on perusteiltaan rinnastettavissa irtisanomiseen eikä sitä näin ollen voida menettelynä soveltaa johtokunnan jäseniin.

2.2. Rahoitustarkastuslaki

Rahoitustarkastuslain (503/1993) 7 §:ssä säädetään rahoitustarkastuksen johtokunnan tehtävistä. Pykälän 7 kohdan mukaan johtokunta ottaa ja erottaa ylimmät virkamiehet johtajaa lukuun ottamatta. Pykälän 8 kohdan mukaan rahoitustarkastuksen johtokunta päättää muiden virkamiesten kuin rahoitustarkastuksen johtajan osalta virantoimituksesta pidättämisestä ja kurinpidosta.

Lain 8 §:n 2 momentin mukaan rahoitustarkastuksen johtaja ottaa ja erottaa ylimpiä virkamiehiä lukuun ottamatta rahoitustarkastuksen virkamiehet. Lain 16 e §:n mukaan rahoitustarkastuksen virkamiehiin sovelletaan rahoitustarkastuslain lisäksi soveltuvin osin Suomen Pankista annetun lain virkamiesoikeudellisia säännöksiä. Lain 22 §:n 2 momentissa on säännökset rahoitustarkastuksen johtajan, muun johtokunnan jäsenen ja rahoitustarkastuksen virkamiesten virantoimituksesta pidättämisestä.

2.3. Työaikalain soveltaminen Suomen Pankissa

Uusi työaikalaki (605/1996) tuli voimaan 23 päivänä marraskuuta 1996 ja se koskee yleisesti kaikkia työnantajia, myös julkisyhteisöjä. Lain 1 §:n 2 momentin mukaan sitä sovelletaan myös virkamieheen ja viranhaltijaan, jollei toisin säädetä. Työaikalainsäädännön soveltuminen Suomen Pankkiin ja sen palveluksessa oleviin oli ennen uuden työaikalain säätämistä tulkinnanvaraista, koska Suomen Pankkia ei mainittu yksityistä ja julkista sektoria koskeneiden erillisten työaikasäädösten soveltamisalan piiriin kuuluvana. Suomen Pankissa kuitenkin noudatettiin soveltuvin osin valtion työaikasäädöksiä pankin ja sen palveluksessa olevia toimihaltijoita edustavan virkamiesyhdistyksen välillä tehdyillä, työaikaa koskevilla sopimuksilla.

Ongelma poistui, kun Suomen Pankista annettu laki ja erityisesti sen 21 ja 22 § tuli-

vat voimaan 1 päivänä tammikuuta 1998. Näiden perusteella Suomen Pankkiin julkisoikeudellisessa palvelussuhteessa olevat ovat nimenomaisesti virkamiehiä ja näin ollen työaikalain 1 §:n 2 momentin piirissä.

2.4. Laki työtuomioistuimesta

Työtuomioistuimesta annetun lain (646/1974) 1, 11 ja 13 §:ssä säädetään työtuomioistuimen toimivallasta Suomen Pankin virkaehtosopimuksia, virkaehtosopimusjärjestelmää sekä työtaistelua koskevissa asioissa.

3. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

3.1. Esityksen tavoitteet ja keinot

Esityksen pääasiallisena tavoitteena on selkeyttää Suomen Pankin virkamiehiä, virkoja ja virkasuhteita sekä palvelussuhteen ehtojen määräytymistä sekä työrauhaa ja työriitoja koskevat säännökset säätämällä erillinen laki, laki Suomen Pankin virkamiehistä. Esityksellä pyritään samalla ottamaan huomioon Suomen Pankin toimintaan liittyvät erityisolosuhteet ja -vaatimukset lisäämällä virkamiesten velvollisuutta ilmoittaa viranhoidon vaikuttavista erilaisista sidonnaisuuksista.

Laki perustuisi voimassa olevan tapaan aineelliselta sisällöltään pääosin valtion virkamieslakiin ja valtion virkaehtosopimuslakiin. Voimassa oleviin säännöksiin ehdotetaan muutoksia ensisijaisesti vain siltä osin kuin mainitut lait ovat muuttuneet siitä ajankohdasta, kun hallituksen esitys laiksi Suomen Pankista (HE 261/1996 vp) annettiin eduskunnalle.

Suomen Pankin tehokkaan toiminnan varmistamiseksi Euroopan keskuspankkijärjestelmässä ja pankille siinä asetetuista tehtävistä suoriutumiseksi pankin asiantuntijaorganisaation luonne huomioon ottaen työaikalakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että pankissa voidaan noudattaa joustavaa työaikaa joko niin, että siitä sovittaisiin yhdessä pankin ja sen virkamiehiä palvelussuhteen ehdoissa edustavan virkamiesyhdistyksen kanssa tai siten, että pankkivaltuusto voisi päättää määrättyjen henkilöstöryhmien jäävän työaikalain soveltamisalan ulkopuolelle.

3.2. Muutosehdotukset voimassa olevaan lakiin

Virkamiehen ilmoitusvelvollisuus yksityisestä taloudellisesta toiminnasta ja sidonnaisuuksista

Keskeisin muutos voimassa olevaan lakiin koskee ehdotetussa 6 §:ssä olevaa ylimpien virkamiesten velvollisuutta ilmoittaa Suomen Pankille yksityisestä taloudellisesta toiminnastaan ja tilanteestaan sekä viranhoidon kannalta merkittävistä sidonnaisuuksista. Ehdotus perustuu valtion virkamieslakiin lisättyyn 8 a §:ään (laki 604/1997), joka tuli voimaan 1 päivänä syyskuuta 1997. Tämän sääntelyn tarkoituksena oli ennen kaikkea pyrkiä selvittämään ennakolta valtion ylimpien virkamiesten edellytykset hoitaa virkatehtäviään ja heidän mahdollinen esteellisytensä tai muu sidonnaisuutensa. Suomen Pankin osalta sääntelyn tavoitteena on lisäksi luoda mahdollisuudet valvoa, että pankin ylimmät virkamiehet eivät käytä työssään saamiaan herkkiä taloudellisia tietoja oikeudettomasti omaksi tai lähipiirinsä hyväksi.

Ilmoitusvelvollisuuden sisältö ehdotetaan säädettäväksi samansisältöisenä kuin valtion virkamieslaissa, joskin säännöksen käytännön soveltamisessa voidaan joutua edellyttämään pankin toiminnan luonne sekä pankkiin ja sen virkamiehiin kohdistuva erityinen luottamus huomioon ottaen seikkaperäisempiä tietoja kuin mihin valtion virkamiesten kohdalla useimmiten on tarvetta.

Ehdotetussa säännöksessä lueteltaisiin ne virkamiehet, jotka olisivat ilmoitusvelvollisia. Laissa luetellut virkamiehet vastaisivat virka-asemaltaan niitä valtion ylimpiä virkamiehiä, joita valtion virkamieslaissa säädetty ilmoitusvelvollisuus koskee.

Valtion ylimpiä virkamiehiä koskeva ilmoitusvelvollisuus pitää sisällään varallisuuden ja vastuut sekä niissä tapahtuneet muutokset niiden arvosta riippumatta. Suomen Pankin kohdalla tätä ei voida pitää tarkoituksenmukaisena säännöksen tavoitteeseen nähden. Tämän vuoksi ehdotetaan, että pankkivaltuustolla olisi oikeus antaa ilmoituksen antamista koskevat tarkemmat määräykset. Käytännössä tämä merkitsisi sitä, että pankkivaltuusto voisi vahvistaa sen markkamääräisen alarajan, jonka ylittyessä virkamiehen varallisuus, vastuut ja niissä tapahtuneet muutokset edellyttävät ilmoitusta Suomen Pankille.

Ehdotettu ilmoitusvelvollisuus pitää sisälleen paitsi varallisuuden, elinkeinotoiminnan ja erilaiset vastuut, kuten velat ja takaukset, myös kaikki virkaan kuulumattomat tehtävät, sivutoimet ja muut sidonnaisuudet, joilla voi olla merkitystä arvioitaessa virkamiehen edellytyksiä hoitaa virkaan kuuluvia tehtäviä. Suomen Pankissa voidaan säännöksen perusteella kiinnittää huomiota myös sellaisiin henkilökohtaisiin sidonnaisuuksiin, jotka voisivat haitata viranhoidtoa tai vaarantaa pankin sidosryhmien tai yleisön luottamusta pankin ja sen virkamiehen toimintaan.

Joustava työaika

Suomen Pankin luonne asiantuntijaorganisaationa sekä pankin toiminnan järjestäminen Suomen Pankista annetun lain 14 §:n 2 momentissa tarkoitetulla tavalla tehokkaasti ja taloudellisesti edellyttävät, että pankin virkamiehiin sovellettavat työaika koskevat säännökset sallivat työskentelyn joustavasti kulloistenkin tarpeiden mukaan ottamalla samalla kuitenkin huomioon virkamiesten suojaksi säädetyt pakottavat työaikanormit.

Tarve joustavan työajan soveltamiseen koskee lähes kaikkea asiantuntijatyötä, jolloin virkamies voi suunnitella työaikansa käytön tarkoituksenmukaisesti työtilanteensa huomioon ottaen. Tätä varten Suomen Pankissa on jo pitkään sovellettu liukuvaa työaika, joka mahdollistaa säännöllisen viikotyöajan ylittämisen ja tasoittamisen vapautunteina tai kokonaisina vapaapäivinä.

Työaikalain 13 §:ssä säädetään liukuvan työajan soveltamisesta, jolloin työnantaja ja työntekijä voivat keskenään sopia lain 6 §:n 1 momentissa olevasta tai virkaehtosopimuksessa määrätystä säännöllisestä vuorokautisesta tai viikottaisesta työajasta. Pykälän 2 momentissa on pakottava säännös liukumajan pituudesta ja liukuman enimmäismäärästä. Viimeksi mainitusta säännöksestä voidaan lain 40 §:n perusteella poiketa ainoastaan valtakunnallisella virkaehtosopimuksella, jolla säännöksessä tarkoitetaan sellaista virkaehtosopimusta, jonka osapuolina ovat toimintapiirinsä koko maan käsittävät työnantajan ja työntekijöiden yhdistykset. Tällaiseen työnantajan yhdistykseen rinnastetaan 3 momentissa muun muassa valtion sopimusviranomainen, kunnallinen työmarkkinalaitos sekä eräät muut julkisen luonteen omaavat säännöksessä luetellut työnantajat. Suomen Pankki ei kuitenkaan sisälly tähän luette-

loon, joten ahtaasti tulkiten Suomen Pankissa ei voitaisi virkaehtosopimuksella sopia liukuvasta työajasta pakottavan 6 §:n 2 momentin säännöksestä poiketen.

Sama ongelma koskee työaikalain 9 §:ssä säädettyä mahdollisuutta poiketa virkaehtosopimuksella lain 6 §:ssä säädetystä säännöllisestä vuorokautisesta ja viikottaisesta työajasta sekä viikottaisen työajan keskimääräisestä järjestämisestä. Suomen Pankilla on tosin oikeus tehdä tällainen virkaehtosopimus virkaehtosopimukseen Suomen Pankin virkamiehistä annettavan lain 43 §:n 2 momentin nojalla sidottujen virkamiesten kanssa. Tätä virkaehtosopimusta ei kuitenkaan saa työaikalain 9 §:n 2 momentin mukaan soveltaa sellaisiin virkamiehiin, jotka eivät Suomen Pankin virkamiehistä annettavan lain 43 §:n 3 momentin mukaan ole sidottuja virkaehtosopimukseen, mutta joiden virkasuhteessa muutoin noudatetaan virkaehtosopimuksen määräyksiä. Poikkeuksen tästä säännöksestä muodostaa sellainen virkaehtosopimus, jonka osapuolena on edellä tarkoitettu valtakunnallinen työnantajien yhdistys tai työaikalain 9 §:n 3 momentissa lueteltu julkisen luonteen omaava työnantaja, kuten valtion sopimusviranomainen.

Edellä olevan johdosta ehdotetaan työaikalain 9 §:n 3 momenttia ja 40 §:n 3 momenttia muutettaviksi siten, että niihin lisätään Suomen Pankki sellaiseksi julkisen luonteen omaavaksi työnantajaksi, joka rinnastetaan valtakunnalliseen työnantajien yhdistykseen sanotuissa säännöksissä tarkoitetuissa tilanteissa.

Suomen Pankissa toimii esimies- tai asiantuntijatehtävissä virkamiehiä, joiden työskentely liittyy välittömästi Euroopan keskuspankkijärjestelmään kuuluviin tehtäviin, kuten osallistuttaessa Euroopan keskuspankissa tapahtuvaan päätösten valmisteluun tai päätösten kansalliseen täytäntöönpanoon Euroopan yhteisön perustamissopimuksen sekä Euroopan keskuspankkijärjestelmän ja Euroopan keskuspankin perussäännön mukaisesti. Tällaisissa tehtävissä ei niiden erityispiirteiden vuoksi voida useinkaan mitata työajan pituutta tai määritellä sitä ennalta esimerkiksi siitä syystä, että osallistuminen Euroopan keskuspankin komitealaitoksessa tai sen organisaatiossa tapahtuvaan valmisteluun edellyttää toistuvaa työskentelyä ulkomailla ja tätä edeltävää laajaakin kansallista valmistelutyötä. Tällaisissa tilanteissa ei työajan tai sen pituuden määrittäminen etukä-

teen ole tarkoituksenmukaista eikä usein edes mahdollista.

Suomen Pankissa tehdään myös runsaasti erilaista tutkimus- ja selvitystyötä, jossa työajan käyttö on asianomaisen virkamiehen itsensä harkittavissa eikä hänen työaikansa seuranta ole näissä olosuhteissa perusteltua.

Työaikalain 2 §:n 3 momentin mukaan asetuksella voidaan säätää, että työaikalakia ei sovelleta sellaiseen virkamiehen työhön, jossa toiminnan erityispiirteiden vuoksi työajan pituutta ei mitata tai määritellä ennalta taikka jossa virkamiehet voivat itse päättää työajan pituudesta. Tämän nojalla annetun valtion virkamiesten työaika-asetuksen (822/1996) 1 §:n nojalla työaikalakia ei sovelleta muun muassa ulkomaanedustuksen virkoihin eikä eräisiin tuomioistuinlaitoksen virkoihin. Nämä virat ja niihin liittyvät tehtävät ovat verrattavissa edellä mainittuihin Suomen Pankin tehtäviin, jotka olisivat vastaavasti perusteltua katsoa sellaisiksi, että työaikalakia ei sovelleta niitä hoitaviin virkamiehiin.

Koska Suomen Pankin valtiosääntöoikeudellisesta asemasta johtuu, että sen virkamiehiä koskeva sääntely ei voi tapahtua asetusteitse, ehdotetaan työaikalain 2 §:n 3 momenttia muutettavaksi siten, että pankkivaltuustolla olisi oikeus tehdä Suomen Pankin osalta vastaavasti päätös niistä viroista ja tehtävistä, joihin työaikalakia ei sovelleta säännöksessä tarkoitetuissa tilanteissa.

4. Esityksen vaikutukset

Esityksellä ei ole organisatorisia eikä henkilöstövaikutuksia.

Esityksellä laiksi Suomen Pankin virkamiehistä ei ole taloudellisia vaikutuksia Suomen Pankille tai sen virkamiehille. Esityksellä laiksi työaikalain muuttamisesta on välillisiä vaikutuksia Suomen Pankin taloudelle pankin toiminnan tehostuessa.

5. Asian valmistelu

Esitys on valmisteltu Suomen Pankissa ja valtiovarainministeriössä virkatyönä. Esityksestä on pyydetty lausunnot oikeusministeriöltä, työministeriöltä, työtuomioistuimelta, rahoitustarkastukselta ja Suomen Pankin virkamiehiä palvelussuhteen ehtoja koskevissa asioissa edustavalta Suomen Pankin Henkilöstöyhdistys r.y:ltä.

6. Muita esitykseen vaikuttavia seikkoja

Eduskunnan käsitellessä hallituksen esitystä laiksi Suomen Pankista ja siihen liittyväksi lainsäädännöksi (HE 261/1996 vp) sekä hallinto- että talousvaliokunta (HaVL 3/1997 vp ja TaVM 17/1997 vp) kiinnittivät huomiota siihen, että Suomen Pankista annetun lain pankin virkamiehiä ja virkaehtosopimusjärjestelmää koskeva säännöskokonaisuus on varsin epäselvä ja vaikeasti hahmotuttava. Eduskunta sisällytti vastaukseensa (EV 99/1997 vp) lausuman, jossa eduskunta edellytti hallituksen ryhtyvän ensi tilassa valmistelevaan erityistä Suomen Pankin virkamiehiä koskevaa lakiehdotusta.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotusten perustelut

1.1. Laki Suomen Pankin virkamiehistä

1 luku. Soveltamisala

1 §. Pykälän 1 momentista ilmenee lain yleinen soveltamisala. Laki sisältää kaikki Suomen Pankin virkamiehiä, virkasuhdetta ja virkoja koskevat säännökset, jollei Suomen Pankista annetusta laista (214/1998) muuta johdu. Suomen Pankista annetun lain

erityissäännökset ovat pääasiassa pankin johtokunnan jäseniä koskevia virkamiesoikeudellisia säännöksiä, jotka liittyvät lähinnä johtokunnan jäsenten toimintaan pankin ylintä päätösvaltaa käyttävässä elimessä tai perustamissopimuksessa johtokunnan jäsenille asetettuihin riippumattomuusvaatimuksiin.

Selvyyden vuoksi momentissa on lueteltu lisäksi ne ehdotetun lain pykälät, joita ei sovelleta johtokunnan jäseniin. Näitä ovat muun muassa sivutoimia tai irtisanomista koskevat pykälät, joista on voimassa erityis-

säännökset Suomen Pankista annetussa laissa.

Säännöksen perusteella Suomen Pankissa pääasiallisesti käytettävä palvelussuhdetyyppi on virkasuhde ja pankkiin palvelussuhteessa olevat ovat virkamiehiä, jotka hoitavat virkaansa kuuluvia tehtäviä. Säännös ei kuitenkaan estä pankkia ottamasta tarvittaessa palvelussuhteeseen yksityisoikeudellisessa työsuhteessa olevia työntekijöitä, joihin ehdotetun lain sijasta sovelletaan työsopimuslakia (320/1970) ja muita työsuhteeseen sovellettavia säädöksiä. Työsuhdetta käytettäisiin harkinnan mukaan silloin, kun tehtäviin ei liity julkisen vallan käyttöä.

Pykälän 2 momenttiin sisältyy Suomen Pankin virkasuhteen määritelmä, joka vastaa valtion virkamieslain 1 §:ssä olevaa valtion virkasuhteen määritelmää. Virkasuhteella tarkoitetaan julkisoikeudellista palvelussuhdetta, jossa Suomen Pankki on työnantajana ja pankin virkamies työn suorittajana. Julkisoikeudellisen palvelussuhteen erityinen luonne ja sisältö ilmenevät lain useista säännöksistä, joissa merkittävä julkinen etu edellyttää erinäisiä rajoituksia virkamiehen toimintavapauksiin sekä virkatehtävissä että yksityiselämässä.

2 §. Lain tavoitteena on pykälän mukaan turvata Suomen Pankin tehtävien hoitaminen tuloksellisesti, tarkoituksenmukaisesti ja oikeusturvavaatimukset täyttäen sekä turvata virkamiehelle oikeudenmukainen asema suhteessa työnantajaan. Säännöstä täydentää Suomen Pankista annetun lain 14 §:n 2 momentti, jonka mukaan johtokunnan on järjestettävä pankin toiminta tehokkaalla ja taloudellisella tavalla. Tavoitteet soveltuvat varsin hyvin myös Suomen Pankkiin siitä huolimatta, että pankilla ei enää juurikaan ole sellaisia tehtäviä, joissa pankin virkamies käyttäisi luonnolliseen tai oikeushenkilöön välittömästi kohdistuvaa julkista valtaa.

2 luku. Virat ja nimittäminen

3 §. Suomen Pankissa on suoraan lain nojalla johtokunnan jäsenten ja johtajan virat. Muissa viroissa päätösvalta virkojen lukumäärästä, nimestä ja sisällöstä kuuluu johtokunnalle tai sille virkamiehelle, jolle johtokunta on delegoinut tällaisen päätösvalan Suomen Pankista annetun lain 14 §:n 3 momentin nojalla.

Pykälän perusteella pankin johtokunnan toimivaltaan kuuluu pankin virkojen perusta-

minen, siirtäminen, lakkauttaminen ja muuttaminen. Säännös korvaa valtion virkamieslain 2 luvussa olevat valtion virkajärjestelmää koskevat säännökset, jotka eivät luonteensa vuoksi sovellu Suomen Pankkiin, esimerkiksi sen vuoksi, että valtion virkamieslaki edellyttää asiasta asetuksen antamista. Suomen Pankin toiminta Euroopan keskuspankkijärjestelmässä edellyttää, että pankin johtokunnalla on mahdollisuus joustavasti kehittää virkajärjestelmää kulloistenkin tarpeiden mukaisesti, esimerkiksi lakkauttamalla tarpeettomia virkoja tai siirtämällä niitä pankin organisaatiossa ilman muodollista sidonnaisuutta pankin talousarvioon.

4 §. Pykälän 1 momentissa säädetään selvyden vuoksi, että Suomen Pankin johtokunta nimittää pankin virkamiehet virkoihinsa. Momentissa mainitut poikkeukset Suomen Pankista annetun lain 11 ja 13 §:ssä sekä 14 §:n 3 momentissa koskevat johtokunnan jäsenten nimitysmenettelyä sekä johtokunnan delegoimaa nimitysvaltaa pankin organisaation sisällä.

Nimittämisen yleiset perusteet Suomen Pankissa kytketään 2 momentissa nimenomaisesti hallitusmuodon säännöksiin. Sama koskee myös kieltoa asettaa ketään eri asemaan toisiin nähden lain 9 §:ssä olevien syrjäntäkieltoa koskevien syiden nojalla nimittämispäätöksen yhteydessä. Momentissa on johtokunnalle annettu muutoin päätösvalta virkojen täyttämiseksi. Tällöin ei muun muassa ole tarpeen asettaa viroille muodollisia pätevyysvaatimuksia tai nimittää virkaan sellaista henkilöä, joka on muodollisesti pätevin täytettävänä olevaan virkaan. Näin voidaan varmistaa se, että pankkiin voidaan nimittää asiallisesti mahdollisimman pätevä ja sovelias henkilökunta.

Pykälän 3 momentin mukaan pankin virkamiehen tulee olla pääsäännön mukaan täyttänyt 18 vuotta. Ehdoton alaikäraja on 15 vuotta, jos nimittämistä voidaan pitää sopivana tehtävien asianmukaisen hoitamisen kannalta, esimerkiksi vuosilomien aikana.

5 §. Pykälä koskee nimittämistä määrääkseen virkasuhteeseen tai virkaan. Virkamies voidaan nimittää virkasuhteeseen määrääjäksi tai muutoin rajoitetuksi ajaksi 1 momentin nojalla, jos työn luonne, sijaisuus, avoinna olevaan virkaan kuuluvien tehtävien hoidon väliaikainen järjestäminen tai harjoittelu sitä edellyttää. Säännös antaa mahdollisuudet järjestää sijaisuuksia joustavasti muun muassa virkavapauksien aikana ilman, että

pankki olisi sidottu virkavapaalla olevan virkamiehen tai avoinna olevan viran tehtäviin tai palkkaukseen. Näissä tilanteissa virkamiestä ei nimitettäisi virkaan vaan virkasuhteeseen.

Virkaan voidaan nimittää määräajaksi tai muuten rajoitetuksi ajaksi 2 momentin nojalla, jos viran luonteeseen tai Suomen Pankin toimintaan liittyvä perusteltu syy sitä vaatii. Vaikka nimittäminen toistaiseksi virkaan säilyy edelleenkin pääsääntönä, on mahdollisuus nimittää määräajaksi tarpeellinen erityisesti Euroopan keskuspankkijärjestelmässä, jossa voidaan olettaa resurssitarpeissa äkillisiä, mutta kestoltaan rajallisia muutoksia.

6 §. Pykälässä säädetään Suomen Pankin ylimpien virkamiesten velvollisuudesta ilmoittaa pankille taloudellisesta toiminnastaan ja tilanteestaan sekä viranhoidon kannalta merkityksellisistä sidonnaisuuksista. Säännös vastaa valtion virkamieslain 8 a §:ää, jossa valtion ylimmille virkamiehille säädetään vastaava ilmoitusvelvollisuus.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin, että johtokunnan jäsenen, johtajan, osastopäällikön, yksikön päällikön ja johtokunnan neuvonantajan virkaan nimitettäväksi esitettävällä henkilöllä on velvollisuus ennen nimittämistä ilmoittaa taloudelliset ja muut viran tehtävien kannalta merkittävät sidonnaisuudet Suomen Pankille. Ilmoitettavia sidonnaisuuksia olisivat elinkeinotoiminta, omistukset yrityksissä ja muu varallisuus, velat, takaukset sekä muut vastuusitoumukset, sekä kyseiseen virkaan kuulumattomat tehtävät, 14 §:ssä tarkoitetut sivutoimet ja muut sidonnaisuudet, joilla voi olla merkitystä arvioitaessa hänen edellytyksiään hoitaa täytettävänä olevan viran tehtäviä.

Suomen Pankissa käsitellään jatkuvasti sellaista herkkää, julkistamatonta taloudellista niin sanottua sisäpiirin tietoa, jota oikeudettomasti hyväksikäyttämällä voitaisiin saavuttaa merkittävää henkilökohtaista taloudellista etua. Edes epäily, että pankin ylimmillä virkamiehillä olisi mahdollisuus tällaiseen, saattaisi vakavasti horjuttaa markkinoiden ja yleisön luottamusta Suomen Pankkiin.

Hallitusmuodossa säädetyt nimitysperusteet asettavat ne puitteet, joihin sidonnaisuuksien ilmoitusvelvollisuus on sovitettava. Nimitysharkinnan tulee perustua vain säädettyihin tai Suomen Pankin johtokunnan päättämiin nimitysperusteisiin. Nimitysharkinta on voitava tehdä ilman, että tieto sidonnaisuuksista vaikuttaa hakijoiden ansioiden keskinäiseen

vertailuun. Tämän vuoksi sidonnaisuudet ehdotetaan selvitettäväksi vasta sen jälkeen, kun nimitysharkinta on muilta osin tehty. Tästä seuraa, että ilmoitus sidonnaisuuksista voidaan pyytää vain nimitettäväksi ehdotetavalta, nimitysperusteiden valossa ansioituneimmalta hakijalta. Näin saavutetaan myös mahdollisimman suuri yksityisyyden suoja siten, ettei sellaisten virkaa hakeneiden, joita ei ole ehdoteta nimitettäväksi, ole tarpeettomasti tehtävä ilmoitusta.

Käytännössä nimitettävä henkilö saattaa perustellusta syystä ennen nimitystä vaihtua. Näissä tilanteissa selvitys on pyydettävä mahdollisesti useammalta henkilöltä.

Ilmoitusvelvollisuuden laajuus voi määräytyä asianomaisen viran tehtävien kannalta tarkoituksenmukaisella tavalla. Tärkeää on, että ilmoitusvelvollisuuden piirissä ovat ne seikat, jotka objektiivisesti arvioiden voivat aiheuttaa ulkopuolisessa epäilyn puolueettomuuden vaarantumisesta virkatehtäviä ajatellen tai henkilökohtaisen taloudellisen hyödyn saavuttamisesta hyödyntäen Suomen Pankissa olevia herkkiä taloudellisia tietoja.

Pykälän 2 momentin mukaan ilmoitusvelvollisuus tulisi sovellettavaksi myös henkilöön, joka esitetään nimitettäväksi 5 §:n nojalla määräaikaiseen virkasuhteeseen hoitamaan 1 momentissa tarkoitettuun virkaan kuuluvia tehtäviä. Tällainen virkasuhde voi käytännössä kestää usean vuoden ajan, jos kysymyksessä on sijaisuus. Koska ilmoitusvelvollisuuden kannalta virkaan ja määräaikaiseen virkasuhteeseen nimittäminen eivät poikkea toisistaan, ilmoitusvelvollisuus on perusteltua ulottaa koskemaan myös määräaikaiseen virkasuhteeseen nimitettäväksi ehdotettavia henkilöitä.

Pykälän 3 momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että 1 ja 2 momentissa tarkoitettun virkaan tai virkasuhteeseen nimitetyn virkamiehen on ilmoitettava sidonnaisuuksiaan koskevista mahdollisista muutoksista ja puutteista. Lisäksi ehdotetaan säädettäväksi pykälässä tarkoitetuille virkamiehille velvollisuus muutoinkin Suomen Pankin pyynnöstä antaa vastaava selvitys.

Koska ilmoitusvelvollisten antama tiedot sisältävät tietoja heidän henkilökohtaisesta taloudellisesta asemastaan, ovat tiedot 4 momentissa olevan nimenomaisen säännöksen perusteella salassa pidettäviä. Vastaava säännös on valtion virkamieslain 8 a §:n 4 momentissa.

Suomen Pankin valtiosääntöoikeudellisesta

erityisasemasta johtuen, Suomen Pankin kohdalla asetuksella ei ole mahdollista antaa tarkempia säännöksiä ilmoituksen antamisesta. Tämän johdosta ehdotetaan, että pankkivaltuusto antaisi tarkemmat määräykset ilmoituksen antamisesta. Tehtävä soveltuu luontevasti pankkivaltuustolle pankin toiminnan valvonnasta vastaavana toimielimenä ja koska pankkivaltuusto Suomen Pankista annetun lain 11 §:n 2 momentin 3 kohdan perusteella toimii pankin johtokunnan virkasuhteeseen liittyvissä kysymyksissä päätöksentekijänä. Pankkivaltuusto voisi esimerkiksi asettaa ilmoitettavalle varallisuudelle markkamääräisen rajan, jota pienempiä määriä ei tarvitsisi ilmoittaa.

7 §. Pykälän mukaan virkaan nimittämisen edellytyksenä on, että virkaa hakenut tai siihen ilmoittautunut henkilö Suomen Pankin pyynnöstä antaa tehtävän hoidon terveydellisiä edellytyksiä koskevia tietoja sekä osallistuu lisäksi tarvittaessa asian selvittämiseksi suoritettaviin tarkastuksiin ja tutkimuksiin. Lain 16 §:n perusteella tarkastuksista ja tutkimuksista aiheutuvat kustannukset maksetaan pankin varoista. Säännös vastaa pankissa omaksuttua käytäntöä avoinna olevaa virkaa täytettäessä, jolloin ennen nimittämispäätöstä tulee esittää selvitys suoritetusta terveystarkastuksesta, jonka kustannukset pankki korvaa.

8 §. Pykälässä säädetään nimittämisen yhteydessä määrättävästä koeajasta, joka voi olla enintään kuusi kuukautta. Koeaikaisen virkamiehen virkasuhteen purkaminen ei kuitenkaan saa tapahtua epäasiallisilla perusteilla. Koeaikaisia virkamiehiä koskevia säännöksiä ei kuitenkaan sovelleta johtokunnan jäseniin eikä johtajaan.

3 luku. Suomen Pankin ja virkamiehen yleiset velvollisuudet

9 §. Pykälässä säädetään virkamiesten tasapuolisesta kohtelusta valtion virkamieslain 11 §:ää vastaavasti. Hallitusmuodon 5 §:ssä ovat ihmisten yhdenvertaista kohtelua koskevat säännökset, joihin sisältyvät myös ehdotetussa pykälässä mainitut, virkamiesten perusoikeuksiin lukeutuvat asiat.

Suomen Pankki ei saa 1 momentin mukaan perusteettomasti asettaa virkamiehiään toisiinsa nähden eri asemaan syntyperän, kansalaisuuden, sukupuolen, uskonnon, iän taikka poliittisen taikka ammattiyhdistystoiminnan taikka muun näihin verrattavan sei-

kan vuoksi. Sukupuoleen perustuvan syrjinnän kiellosta säädetään tarkemmin naisten ja miesten tasa-arvosta annetussa laissa (609/1986), joka koskee myös Suomen Pankkia.

Suomen Pankki ei saa 2 momentin mukaan kieltää virkamiestä liittymästä eikä kuulumasta yhdistykseen eikä painostaa tätä liittymään johonkin yhdistykseen tai kieltää siitä eroamasta. Säännös perustuu hallitusmuodon yhdistymisvapautta koskevaan 10 a §:n 2 momenttiin. Toisaalta ehdotetun lain 13 §:ssä on rajoitettu eräiden virkamiesten toimintaa Suomen Pankkiin palvelussuhteessa olevia edustavassa yhdistyksessä.

10 §. Virkamiehen keskeisin oikeus on saada virkasuhteeseen liittyvät palkka- ja muut taloudelliset etuudet ja oikeudet sellaisina kuin ne hänelle kuuluvat. Pykälässä on asetettu Suomen Pankille nimenomainen velvollisuus huolehtia tästä. Lain 33 §:ssä on virkamiehelle annettu asiaa koskeva muutoksenhakuoikeus ensiksi johtokunnalle tehtävin oikaisuvaatimuksin ja edelleen valittamalla johtokunnan päätöksestä korkeimpaan hallinto-oikeuteen.

Pykälän 2 momentissa on selvyyden vuoksi asetettu Suomen Pankille velvollisuus antaa virkamiehelle tämän pyynnöstä viivytyksettä palkkatodistus, josta ilmenevät palkan suuruus ja sen määräytymisperusteet. Momentti vastaa pankissa noudatettua käytäntöä.

11 §. Suomen Pankin virkamiehen on pykälän 1 momentin mukaan suoritettava tehtävänsä asianmukaisesti ja viivytyksettä. Virkatehtävien asianmukaisella suorittamisella tarkoitetaan tehtävien mahdollisimman tehokkaan ja taloudellisen hoitamisen lisäksi yleisemminkin hallitusmuodon 16 §:ään sekä muun muassa hallintomenettelylakiin (598/1982) ja hallinnossa vakiintuneisiin periaatteisiin perustuvan hyvän hallintotavan noudattamista yksittäisen virkamiehen toiminnassa. Suomen Pankista annetun lain 24 §:n 1 momentin mukaan pankissa noudatetaan hallintomenettelylakia käsiteltäessä hallintoasioita.

Virkatehtävien hoitaminen viivytyksettä ilmentää myös edellä todettua vaatimusta virkamiehen tehokkaasta ja taloudellisesta toiminnasta. Koko pankin tasolla periaate on asetettu Suomen Pankista annetun lain 14 §:n 2 momentissa, jossa johtokunnan tehtäväksi säädetään pankin toiminnan järjestämisen tehokkaalla ja taloudellisella tavalla.

Säännöksen toteutumisen kannalta on olennaista, että pankin virkamiehet noudattavat työnjohto- ja valvontamääräyksiä. Näillä tarkoitetaan, paitsi esimiehen yksittäistapauksessa antamia virkakäskyjä, myös erilaisista asioista johtokunnan tai muun toimivaltaisen tahon antamia pankin sisäisiä yleismääräyksiä. Tästä velvollisuudesta säädetään nimenomaisesti pykälässä. Tämän velvollisuuden, kuten muidenkin virkavelvollisuuksien, rikkominen saattaa johtaa virkamieheen kohdistuviin haitallisiin seuraamuksiin, kuten varoituksen antamiseen tai virkasuhteen päättämiseen, joista säädetään lain 5 ja 6 luvussa.

Pykälän 2 momentin mukaan virkamiehen on käyttäydyttävä asemansa ja tehtäviensä edellyttämällä tavalla. Säännös koskee ensisijaisesti virkamiehen käytöstä virkatehtävien hoitamisen yhteydessä. Räikeissä tapauksissa voidaan säännöstä joutua soveltamaan myös virkamiehen yksityiselämään liittyvään käytökseen etenkin silloin, kun kyseinen virkamies toimii esimies- tai muissa sellaisissa tehtävissä, joissa edellytetään erityistä vastuunalaisuutta ja harkintakykyä.

12 §. Pykälässä kielletään Suomen Pankin virkamiestä vaatimasta, hyväksymästä tai vastaanottamasta taloudellista tai muuta etua, jos se voi heikentää luottamusta virkamieheen tai Suomen Pankkiin. Säännös on läheisessä yhteydessä rikoslain 40 luvussa olevaan sääntelyyn lahjusrikoksista. Pykälän sanamuoto on lähes sama kuin rikoslain 40 luvun 3 §:ssä oleva lahjusrikkomuksen tunnusmerkistössä. Ehdotettu pykälä voi kuitenkin tulla sovellettavaksi silloinkin, kun lahjusrikkomuksen tunnusmerkistö ei vielä täyty. Virkavelvollisuuksia vastaan on saatettu rikkoa jo silloin, kun yleisön luottamus virkamieheen voi heikentyä. Lahjusrikkomukselta taas edellytetään sitä, että teko on omiaan heikentämään luottamusta.

13 §. Pykälässä rajoitetaan lain 42 §:n 2 momentissa tarkoitettujen työnantajan edustajien oikeutta toimia Suomen Pankkiin palvelussuhteessa olevia edustavassa yhdistyksessä. Työnantajan edustajilla on 9 §:n mukaan oikeus kuulua tällaiseen yhdistykseen, mutta heillä ei ole oikeutta toimia yhdistyksessä sellaisessa asemassa, joka muodostaisi ristiriidan työnantajan edustajan tehtävien kanssa. Koska säännös merkitsee rajoitusta virkamiehen perusoikeuksiin kuuluvaan yhdistymisvapauteen, tulee säännöstä tulkita ahtaasti. Rajoitus voisi siten koskea lähinnä

vain toimimista yhdistyksen puheenjohtajana, hallituksessa tai muissa sellaisissa tehtävissä, jotka liittyvät yhdistyksen toimintaan neuvottelu- ja sopijaosapuolena pankin virkaehtosopimuksissa tai muissa työmarkkinakysymyksissä.

14 §. Pykälässä säädetään sivutoimista ja niiden ottamisesta edellytettävästä lupa- ja ilmoitusmenettelystä. Säännöksen tarkoituksena on varmistaa yhtäältä se, että virkamies käyttää virka-aikansa pääsäännön mukaan vain virkatehtävien hoitamiseen ja toisaalta se, että sivutoimi ei ole luonteeltaan sellainen, että siitä aiheutuva sidonnaisuus voisi vaikuttaa haitallisesti virkatoimintaan tai luottamukseen virkamieheen ja Suomen Pankkiin. Pykälä koskee muita Suomen Pankin virkamiehiä kuin johtokunnan jäseniä, joita koskeva erityissäännös on Suomen Pankista annetun lain 17 §:ssä.

Sivutoimiin liittyvä menettely on erilainen riippuen siitä, hoidetaanko sivutoimea työvai vapaa-aikana. Pykälän 1 momentissa kielletään virkamiestä ilman lupaa vastaanottamasta tai pitämästä sellaista sivutoimea, jonka hoitaminen edellyttää työajan käyttämistä siihen. Suomen Pankki voi kuitenkin antaa hakemuksesta luvan sivutoimeen. Sivutoimilupa voidaan antaa myös määräajaksi ja rajoitettuna ja se voidaan peruuttaa, kun siihen on syytä.

Pykälän 2 momentissa on määritelty näkökohdat, jotka Suomen Pankin on otettava huomioon sivutoimilupaa koskevaa päätöstä harkitessaan. Virkamies ei saa ensinnäkään tulla sivutoimen vuoksi esteelliseksi tehtävässään. Suomen Pankkia koskevat esteellisyysäännökset ovat hallintomenettelylain 10 §:ssä. Sivutoimi ei myöskään saa vaarantaa luottamusta tasapuolisuuteen tehtävän hoidossa. Tällä pyritään saman kaltaisten tilanteiden estämiseen kuin esteellisyysäännöksillä, mutta se on sisällöltään niitä laajempi. Luottamus tasapuolisuuteen saattaa vaarantua yleisön silmissä esimerkiksi, jos virkamies toimii yksityisesti konsulttina rahoitusmarkkinoilla ja käsittelee samanaikaisesti virkatehtävissään herkkiä, julkistamattomia taloudellisia tietoja.

Säännöksen mukaan sivutoimi ei saa muutenkaan haitata virkatehtävän asianmukaista hoitamista. Tällä tarkoitetaan esimerkiksi sellaisia käytännön tilanteita, joissa sivutoimen pitäminen estäisi virkamiehen virkatehtävien hoitamisen virkavelvollisuuksien mukaisesti 11 §:n edellyttämällä tavalla eli te-

hokkaasti ja taloudellisesti.

Pykälän 3 momenttiin sisältyvät muuta kuin 1 momentissa tarkoitettua sivutoimea koskevat säännökset eli vapaa-aikana hoidettava sivutoimi. Tällaiseen sivutoimeen ei tarvitse hakea sivutoimilupaa, mutta siitä on tehtävä ilmoitus Suomen Pankille. Pankki voi kuitenkin kieltää tällaisen sivutoimen pitämisen, mutta vain 2 momentissa mainituilla perusteilla. Suomen Pankin asema ja tehtävät huomioon ottaen tärkeimpänä kielto perusteena vapaa-aikana hoidettavan sivutoimen pitämiseen on, että luottamus tasapuolisuuteen vaarantuisi.

Pykälän 4 momentissa on sivutoimen määritelmä. Sivutoimella tarkoitetaan virkaa sekä palkattua työtä ja tehtävää, joista virkamiehellä on oikeus kieltäytyä, samoin kuin ammattia, elinkeinoa ja liikettä. Olennaista sivutoimelle on, että siitä saadaan taloudellista korvausta ja että virkamies ottaa sen vastaan tai ryhtyy siihen oma-aloitteisesti ja vapaaehtoisesti. Näin ollen sivutoimen käsitteen piiriin eivät kuulu esimerkiksi kunnalliset luottamustehtävät eivätkä sellaiset virkavelvollisuudeksi katsottavat tehtävät, joihin johtokunta on virkamiehen määrännyt pankin edustajana.

15 §. Pykälän perusteella Suomen Pankin johtokunnan on määrätessään pankin virkamiehen pankin omistajavallan käyttöön tai muuhun ohjaukseen ja valvontaan liittyvään edustajantehtävään otettava huomioon, että kyseinen virkamies ei saa tulla tämän vuoksi muutoin kuin satunnaisesti tai tilapäisesti esteelliseksi virkatehtävissään.

Vastaava säännös tuli voimaan valtionhallinnossa 1 päivänä tammikuuta 1998, kun valtion virkamieslakiin lisättiin uusi 18 a § (laki 545/1997), jonka tarkoituksena oli selkeyttää etenkin ministeriöiden virkamiesten roolia yhtäältä valtionyhtiöiden hallintoon osallistuessaan ja toisaalta näiden yhtiöiden ohjaus- ja valvontatehtäviä virkatehtävinään hoitaessaan.

Suomen Pankki on viime vuosina johdonmukaisesti pyrkinyt luopumaan kaikista perustoimintaansa liittymättömistä omistuksista yhtiöissä ja on käytännössä noudattanut säännöksestä ilmeneviä periaatteita esteettömyyden turvaamiseksi. Pankissa on katsottu, että osallistuminen viranomaisen, julkista tehtävää hoitavan yhteisön tai yhtiön, esimerkiksi rahoitustarkastuksen ja Suomen Arvopaperikeskus Oy:n, hallintoon aiheuttaa pankissa esteellisyyden osallistua näihin liit-

tyviin virkatehtäviin.

16 §. Pykälä koskee virkasuhteen kestäessä suoritettavia terveystarkastuksia. Pykälän sisältö vastaa pankissa sovellettua käytäntöä, jonka mukaan niin sanotut määrävuositarkastukset kustannetaan pankin varoista.

Pykälän 1 momentissa on asetettu pankin virkamiehelle velvollisuus antaa pankin pyynnöstä tehtävän hoitamisen terveydellisiä edellytyksiä koskevia tietoja. Edelleen virkamies voidaan määrätä hänen terveydentilansa toteamiseksi suoritettaviin tarkastuksiin ja tutkimuksiin, jos se on tarpeen tehtävän hoitamisen edellytysten toteamiseksi. Näistä tarkastuksista ja tutkimuksista aiheutuvat välttämättömät kustannukset maksetaan 2 momentin nojalla pankin varoista.

Jos virkamies kieltäytyisi pankin määräämästä terveystarkastuksesta, hänet voidaan pidättää 31 §:n 2 momentin 2 kohdan perusteella virantoimituksesta ja jopa irtisanoa hänen virkasuhteensa virkavelvollisuuden laiminlyönnin johdosta.

4 luku. Virkavapaus

17 §. Pykälässä säädetään virkavapaudesta, jolla tarkoitetaan virkamiehen työnteon keskeyttämistä virkasuhteen säilyessä. Virkavapauden myöntäminen on yleensä Suomen Pankin harkinnassa, jollei virkavapaus synny suoraan lain nojalla tai jollei siihen ole oikeutta pankin virkamiehiä koskevan virkaehtosopimuksen perusteella. Virkavapaalla olevalla henkilöllä on oikeus virkavapauden päättyessä palata siihen virkaan tai virkasuhteeseen, josta hänelle virkavapaus on myönnetty, jollei siihen ole estettä, esimerkiksi sen johdosta, että virka tai virkasuhde olisi lakkautettu virkavapauden aikana.

Pykälän 1 momentista ilmenee, että yleensä virkavapaus myönnetään virkamiehen omasta hakemuksesta. Virkavapaus voidaan myöntää myös hakemuksetta, jos virkamies ei ole voinut hakea sitä ennen työnteon keskeytymistä tai jos keskeytymisen syystä on muutoin saatu riittävä selvitys, esimerkiksi lääkärintodistus. Jollei tällaista selvitystä voida antaa, on kysymyksessä virkavelvollisuuksien laiminlyönti. Virkamies voi olla virkavapaana myös suoraan lain nojalla, jolloin pankki ei toimi virkavapaudessa harkintavallan käyttäjänä. Lakiin perustuvia virkavapauksia on ennen kaikkea sosiaalilainsäädännön alueella, esimerkiksi vanhempainloma.

Lakiin suoraan perustuvista virkavapauksista on 2 momentissa lueteltu eräitä valtion palvelukseen liittyviä erityisiä tehtäviä. Sen mukaan virkamies on virkavapaana sen ajan, jonka hän on kansanedustajana, valtioneuvoston jäsenenä tai Suomesta valittuna Euroopan parlamentin jäsenenä taikka suorittamassa palvelusta asevelvollisena. Momentista ilmenee myös virkavapauden saamista koskeva edellä todettu pääsääntö Suomen Pankin harkintavallasta, jollei laista tai virkasopimuksesta muuta johdu. Tämän mukaisesti pankin harkintavallassa on, myönnettäänkö pankin sisällä määräaikaaisesti jotakin virkaa hoitamaan määrätylle henkilölle hakeuksesta virkavapautta sanotuksi ajaksi.

Virkavapaus voidaan myöntää 3 momentin mukaan myös osittaisena. Virkavapaana oleva virkamies voidaan suostumuksellaan erityisestä syystä määrätä suorittamaan joitakin virkatehtäviä.

5 luku. Varoitus

18 §. Pykälässä säädetään varoituksen antamisesta, joka olisi varsinaisen kurinpitomenettelyn poistuttua ainoa sisäinen seuraamustyyppi irtisanomisen ja virantoimituksesta pidättämisen ohella, kun virkamies toimii vastoin virkavelvollisuuksiaan tai hänen laiminlyödessään niitä. Varoitus tulee antaa kirjallisesti ja siitä päätettäessä on noudatettava 38 §:n säännöstä virkamiehen kuulemisesta. Pankin päätökseen varoituksen antamisesta on virkamiehellä oikeus 33 §:n 2 momentin nojalla hakea muutosta korkeimmalta hallinto-oikeudelta.

6 luku. Virkasuhteen päättäminen

19 §. Ehdotettu pykälä on saman sisältöinen valtion virkamieslain 25 §:n kanssa, joka puolestaan on pitkälti saman sisältöinen työsopimuslain 37 §:n kanssa.

Työsopimuslain 37 §:n 1 momentin mukaan toistaiseksi tehty tai muutoin toistaiseksi voimassa oleva työsojimus voidaan molemmin puolin irtisanoa päättymään tietyn irtisanomisajan kuluttua, tai jos niin on sovittu tai laissa erikseen määrätty, irtisanomisaikaa noudattamatta. Pykälän 2 momentin mukaan työnantaja ei saa irtisanoa työsojimusta työntekijästä johtuvasta syystä, ellei tämä syy ole erityisen painava. Momentissa on myös lueteltu syyt, joita ei ainaakaan voida pitää irtisanomiseen oikeuttavina.

Työsopimuslain 37 §:n mukaisia irtisanomisperusteita ovat henkilöön tai hänen käyttäytymiseensä liittyvät syyt. Henkilöstä johtuva syy on muun muassa työntekijän työkyvyn olennainen ja pysyvä heikkeneminen. Käyttäytymiseen liittyvä syy on työntekijän velvollisuuksien vastainen toiminta tai niiden laiminlyönti. Lisäksi työntekijällä on velvollisuus alistua työnantajan työnjohtovaltaan sekä velvollisuus ottaa huomioon muutenkin työnantajan edut. Työntekijälle on työsojimuslain 14—16 §:ssä lisäksi säädetty velvollisuus noudattaa työturvallisuuden edellyttämää varovaisuutta, kielto käyttää hyödykseen tai ilmaista muille työnantajan liike- tai ammatillisalaisuuksia, lahjoman vastaanottokielto ja kilpailevan työsojimuksen kielto.

Valtion virkamiehelle säädettyt ja myös tämän esityksen mukaiset Suomen Pankin virkamiehen velvollisuudet ovat eräiltä osin laajemmat kuin työntekijän työsojimuslain mukaiset velvollisuudet. Valtion virkamieslain ja työsojimuslain säännökset irtisanomisesta yksilöperustein johtavat jonkin asteisesta erilaisesta kirjoitustavasta huolimatta käytännössä samaan lopputulokseen. Irtisanomisperusteita ovat henkilöstä johtuvat syyt, kuten kykenemättömyys henkilölle kuuluvien tehtävien hoitamiseen ja säädettyjen velvollisuuksien rikkominen tai laiminlyönti.

Ehdotettua pykälää sovellettaisiin johtokunnan jäseniä lukuun ottamatta kaikkiin Suomen Pankin virkamiehiin. Irtisanomisperusteen olemassa oloa arvioitaessa on kuitenkin otettava huomioon pankin palveluksessa olevien virkamiesten toisistaan poikkeaviin tehtäviin kohdistuvat erityiset vaatimukset.

Pykälän 3 momentti edellyttää, että irtisanominen on tehtävä kohtuullisessa ajan kuluessa siitä, kun irtisanomisen peruste on tullut pankin tietoon. Kohtuullinen aika voi vaihdella sen mukaan, mikä on irtisanomisen peruste ja kuinka vakava se on ollut.

Pykälän 4 momentissa kielletään Suomen Pankkia irtisanomasta virkasuhdetta raskauden perusteella. Säännöksessä on lisäksi käännetty todistustaakka irtisanotun virkamiehen ollessa raskaana. Irtisanomiskielto millä tahansa perusteilla on yleisesti voimassa erityisäitiysloman, äitiysloman, isyysloman tai vanhempainloman taikka hoitovapaan aikana.

Pykälän 5 momentin nojalla määräajaksi nimitetyn virkamiehen palvelussuhde päättyy

ilman irtisanomista, kun määräaika on kulu-
nut loppuun, jollei palvelussuhde irtisanomi-
sen johdosta ole päättynyt ennen sitä.

20 §. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi
virkamiehen taloudellisista ja tuotannollisista
syistä tapahtuvan irtisanomisen perusteet.
Nämä vastaisivat valtion virkamieslain 27
§:ssä säädettyjä perusteita, jotka puolestaan
vastaavat työsopimuslain 37 a §:ssä säädet-
tyjä irtisanomisen perusteita.

Työsopimuslain 37 a §:n mukaan työn-
antajalla on oikeus irtisanoa toistaiseksi voi-
massa oleva työsopimus, jos työ on vähenty-
nyt taloudellisista, tuotannollisista tai muista
niihin verrattavista syistä vähäistä suurem-
massa määrin ja muutoin kuin tilapäisesti
eikä työntekijää voida ammattitaitoonsa ja
kykyynsä nähden kohtuudella sijoittaa uu-
delleen tai kouluttaa uusiin tehtäviin. Pykä-
län 2 momentissa luetellaan tilanteet, joissa
momentissa tarkoitettua perustetta ei aina-
kaan katsota olevan.

Pykälän mukaisena irtisanomisen perustee-
na voisi olla paitsi virkamiehen työn kon-
kreettinen väheneminen myös Suomen Pankin
työntarjoamisedellytysten heikentyminen.
Työsopimuslain määritelmää "työ on vähen-
tynyt" on oikeuskirjallisuudessa ja -käytän-
nössä tulkittu vakiintuneesti siten, että sään-
nöksessä tarkoitetaan paitsi työn konkreettis-
ta vähenemistä myös työnantajan tarjolla
olevan työn vähenemistä. Tämä taas on seu-
rauksena muutoksista työnantajan edellytyk-
sissä tarjota työtä.

Pykälän 1 momentin 1 kohdan nojalla
Suomen Pankki saa irtisanoa virkamiehen,
jos se yksikkö lakkaa, jossa virkamies työskentelee. Momentin 2 kohdan mukaan irtisanomisperuste on olemassa sekä silloin, kun virkamiehen tehtävät ovat vähentyneet että silloin, kun pankin mahdollisuudet tarjota virkamiehelle tehtäviä ovat vähentyneet. Vähentymisen tulee olla olennaista. Tilapäinen vähentyminen ei olisi irtisanomisperuste.

Käytettäessä edellä sanottuja taloudellisia ja tuotannollisia syitä irtisanomisen perusteena, on lisäksi sovellettava 2 momentin säännöksiä. Momentissa on lueteltu perusteet, jotka ainakaan eivät muodosta irtisanomisperustetta.

Irtisanomisperustetta ei momentin 1 kohdan nojalla ole, jos irtisanomista on edeltänyt tai seurannut uuden henkilön ottaminen samankaltaisiin tehtäviin eikä pankin toimintaedellytyksissä ole vastaavana aikana tapahtunut muutoksia. Perustetta irtisanomiseen ei

2 kohdan mukaan myöskään ole, jos irtisanomisen syyksi ilmoitetut tehtävien uudelleenjärjestelyt eivät tosiasiallisesti vähennä pankissa tarjolla olevia tehtäviä tai muuta tehtävien laatua. Jos irtisanomisen perusteeksi on ilmoitettu kone- tai laitehankinnat, ei irtisanomisperustetta 3 kohdan mukaan ole, jos virkamies olisi ammattitaitoonsa nähden voitu tai voitaisiin pankin toimesta kouluttaa näiden koneiden ja laitteiden käyttöön. Momentin 4 kohdan mukaan perustetta irtisanomiselle ei ole, jos irtisanomisen syyksi on ilmoitettu henkilöstön vähentämisestä aiheutuva kustannussäästö, mutta säästö on niin vähäinen, että sitä ei voida pitää pankin ja virkamiehen olosuhteet huomioon ottaen irtisanomisen todellisena syynä. Tällöin joudutaan tekemään kokonaisvertailu virkamiehen ja pankin taloudellisten intressien välillä.

Pykälän 3 momentti koskee viran siirtämisen toiselle paikkakunnalle aiheuttamia vaikutuksia irtisanomisoikeuteen, kun virkamies kieltäytyy muusta kuin perustellusta syystä työskentelemään toiselle paikkakunnalle. Tällöin Suomen Pankilla on irtisanomisoikeus.

Pykälän 4 momentin mukaan pankilla ei ole oikeutta irtisanoa virkamiestä 1 momentissa mainituilla taloudellisilla tai tuotannollisilla perusteilla, jos virkamies voidaan pankissa ammattitaitoonsa ja kykyynsä nähden kohtuudella sijoittaa uudelleen tai kouluttaa uusiin tehtäviin.

Irtisanomisoikeutta rajoittavat säännökset 19 §:n 4 ja 5 momentissa koskevat 5 momentin mukaan taloudellisia ja tuotannollisia irtisanomisperusteita. Näin ollen esimerkiksi Suomen Pankin irtisanomisoikeutta voidaan rajoittaa virkaehtosopimuksella pykälässä säädetystä.

21 §. Pykälän 1 momentin perusteella irtisanomisen toimittava Suomen Pankki ja virkamies voivat sopia keskenään siitä, että virkasuhde päättyy välittömästi eikä vasta sovittun tai 23 §:ssä säädetyn irtisanomisajan päätyttyä. Tällöin virkamiehellä on kuitenkin aina oikeus irtisanomisajan palkkaa vastaavaan korvaukseen. Tällainen sopimus saattaa olla perusteltu tilanteissa, joissa virkamiehen luottamukselliset tehtävät ja irtisanomisen syy tekevät käytännössä mahdottomaksi sen, että virkamies jatkaisi virkatehtävissään irtisanomisajan loppuun.

Irtisanomisen peruuttaminen on 2 momentin mukaan mahdollista, jos se tapahtuu ir-

tisanomisajan kuluessa ja toinen osapuoli on antanut siihen suostumuksensa.

22 §. Pykälässä ovat erityissäännökset irtisanomisen toimittamisesta ja irtisanomisajasta, jotka koskevat 7 luvun mukaisesti lomautettua virkamiestä. Kun lomautettu virkamies itse irtisanoutuu virkasuhteestaan, eivät häntä 1 momentin mukaan koske normaalit irtisanomisajat, vaan virkasuhde voidaan irtisanoa päättymään milloin tahansa lomautusaikana. Jos lomautuksen päättymisaika on virkamiehen tiedossa, ei hän kuitenkaan saa irtisanoa virkasuhdetta päättymään viimeisen viikon aikana ennen lomautuksen päättymistä.

Jos Suomen Pankki irtisanoa lomautetun virkamiehen ennen lomautuksen päättymistä, on virkamies oikeutettu irtisanomisajan palkkaan myös lomautuksen ajalta. Oikeutta irtisanomisajan palkkaan lomautuksen ajalta ei kuitenkaan ole, jos virkamies on hakenut muutosta irtisanomispäätökseen korkeimmalta hallinto-oikeudelta, joka on kumonnut pankin päätöksen.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin lomautetun virkamiehen oikeudesta irtisanomisajan palkan tai sen osan menetyksestä aiheutuneen vahingon korvaukseen hänen irtisanoessaan virkasuhteen yhtäjaksoisen vähintään 200 kalenteripäivää jatkuneen lomautuksen jälkeen. Säännös vastaa työsopimuslain 42 §:n 3 momenttia. Valtion virkamieslakiin vastaava säännös on ehdotettu lisättäväksi hallituksen esityksessä laiksi valtion virkamieslain muuttamisesta (HE 174/1998 vp).

Ehdotetun säännöksen tavoitteena on säännellä virkasuhteen päättymistilannetta pitkään jatkuneen lomautuksen aikana lähtökohtaisesti samalla tavoin riippumatta siitä, onko Suomen Pankki irtisanonut virkasuhteen tuotannollisesta tai taloudellisesta syystä taikka onko virkamies itse päättänyt irtisanoa virkasuhteen. Ehdotettua säännöstä sovellettaisiin niissä tilanteissa, joissa lomautus on jatkunut yhtäjaksoisesti vähintään 200 kalenteripäivää. Virkamiehen oikeus irtisanomisajan palkkaa vastaavaa korvaukseen määräytyisi Suomen Pankin virkasuhteessa sovellettavan irtisanomisajan mukaan.

23 §. Pykälässä säädetään Suomen Pankin virkasuhteesta noudatettavista irtisanomisajoista ja niiden määräytymismenettelystä. Irtisanomisajat määräytyvät käytännössä yleensä virkaehtosopimuksella, mutta estettä ei ole sille, että pankki ja yk-

sittäinen virkamies sopivat keskenään 32 §:ssä tarkoitetulla tavalla palvelussuhteen ehdoista, kuten irtisanomisajasta. Irtisanomisajan pituudeksi voidaan 1 momentin mukaan sopia enintään kuusi kuukautta ja tätä enimmäisaikaa on noudatettava siitä huolimatta, että olisi sovittu pitemmästäkin irtisanomisajasta.

Irtisanomisajan ei tarvitse olla samanpituisen Suomen Pankin irtisanoessa virkamiehen ja tämän itsensä irtisanoutuessa, vaan Suomen Pankille voidaan 2 momentin nojalla määrätä sopimuksella pitempi irtisanomisajaka kuin virkamiehelle. Sen sijaan sopia ei voida siitä, että pankin irtisanomisajaka olisi virkamiehen irtisanomisajaka lyhyempi.

Pykälän 3 momentissa määrätään noudatettavista Suomen Pankkia koskevista irtisanomisajoista niiden tilanteiden varalta, jolloin ei yksittäisen virkamiehen osalta olisi voimassa olevaa virkaehto- tai muuta sopimusta noudatettavista irtisanomisajoista. Irtisanomisaikojen vähimmäispituus määräytyy sen mukaan, kuinka pitkään virkamiehen palvelussuhde on keskeytyksettä jatkunut. Kun palvelussuhde on jatkunut enintään yhden vuoden, irtisanomisaika on vähintään yksi kuukausi. Vastaavasti irtisanomisaika on vähintään kaksi kuukautta, jos palvelussuhde on jatkunut yli vuoden, mutta enintään viisi vuotta. Irtisanomisaika on vähintään kolme kuukautta, jos palvelussuhde on jatkunut yli viisi vuotta, mutta enintään yhdeksän vuotta. Irtisanomisaika on vähintään neljä kuukautta, jos palvelussuhde on jatkunut yli yhdeksän vuotta, mutta enintään 12 vuotta. Irtisanomisaika on vähintään viisi kuukautta, jos palvelussuhde on jatkunut yli 12 vuotta, mutta enintään 15 vuotta. Irtisanomisaika on vähintään kuusi kuukautta, jos palvelussuhde on jatkunut yli 15 vuotta.

Virkamiehen itsensä irtisanoutuessa tilanteissa, jossa hänen osaltaan ei ole voimassa sopimusta sovellettavasta irtisanomisajasta, noudatetaan 4 momentin säännöksiä. Pääsääntönä sen mukaan on yhden kuukauden irtisanomisaika. Irtisanomisaika on kuitenkin vain 14 päivää, jos hänen palvelussuhteensa on kestänyt enintään yhden vuoden. Vastaavasti, jos palvelussuhde on jatkunut yli 10 vuotta, on irtisanomisaika kaksi kuukautta.

24 §. Pykälässä on erityissäännös virkasuhteen yksipuolisesta muuttamisesta osaaikaiseksi. Virkasuhde voidaan muuttaa osaaikaiseksi lakkauttamalla virka ja siirtämällä virkamies osaaikaiseen virkaan. Osa-aikais-

tamisen edellytyksenä on, että 20 §:n 1 momentissa mainitut taloudelliset tai tuotannolliset irtisanomisperusteet ovat olemassa, jolloin osa-aikaistaminen voi tapahtua 23 §:n mukaan määräytyvän irtisanomisajan päättymisestä lukien.

25 §. Pykälässä on suojasäännös niitä tilanteita varten, joissa irtisanominen on tapahtunut taloudellisilla tai tuotannollisilla perusteilla. Jos Suomen Pankki tarvitsee 24 kuukauden kuluessa irtisanomisajan päättymisestä työvoimaa samoihin tai samanlaisiin tehtäviin kuin mitä irtisanotulla virkamiehellä on ollut, pankin on tiedusteltava paikalliselta työvoimaviranomaiselta, onko pankin entisiä virkamiehiä etsimässä tämän viranomaisen välityksellä työtä. Jos viranomainen voi osoittaa tällaisen henkilön, tulee pankin tarjota tehtävää tai virkaa ensi sijassa tälle, jos hän täyttää viran tai virkasuhteen kelpoisuusvaatimukset. Jos pankki laiminlyö tahallaan tai huolimattomuudesta 1 momentissa säädetyn velvollisuutensa, pankin on 2 momentin nojalla korvattava tällaiselle henkilölle näin aiheuttamansa vahinko.

26 §. Virkamiehen virkasuhde voi päättyä myös sen purkamiseen, jolla tarkoitetaan sen päättymistä välittömästi. Virkasuhde on purettavissa pykälän 1 momentin mukaan, jos virkamies törkeästi rikkoo tai laiminlyö virkavelvollisuuksiaan. Koska purkaminen on irtisanomiseen verrattuna tuntuvasti ankarampi virkasuhteen päättämismuoto, sitä voidaan soveltaa vain sellaisissa tapauksissa, joissa virkasuhteen ja työskentelyn jatkuminen irtisanomisajan ei ole mahdollista eikä 31 §:ssä säädettyä virantoimituksesta pidättämistä voida pitää riittävänä.

Jos virkasuhteen purkamisen edellytykset ovat olemassa, tulee Suomen Pankin 2 momentin mukaan purettava virkasuhde kahden viikon kuluessa siitä, kun pankki sai tiedon purkamisen aiheesta. Jos purkamisen syy on luonteeltaan jatkuva, lasketaan sanottu määräaika siitä, kun pankki sai tiedon sen lakkaamisesta. Jos purkamista ei voida toimittaa pätevän syyn vuoksi, esimerkiksi virkamiestä ei voida poissaolon vuoksi 38 §:n edellyttämällä tavalla kuulla, saadaan purkaminen toimittaa kahden viikon kuluessa esteen lakkaamisesta.

Jos virkavelvollisuuksien vastainen menettely on laadultaan sellainen, että se on johtanut poliisiviranomaisen käynnistämään esitutkintaan tai muuhun, esimerkiksi pankin sisäiseen, selvitykseen, voidaan purkamis-

päätöstä joutua lykkäämään esitutkinnan tai selvityksen valmistumisen ajaksi. Tällöin voidaan purkaminen 3 momentin mukaan toimittaa kahden viikon kuluessa näiden valmistumisesta, kuitenkin viimeistään kuuden kuukauden kuluessa purkamisaiheen ilmaantumisesta.

27 §. Pykälässä säädetään Suomen Pankin virkamiesten yleisestä eroamisista ja virkasuhteen päättymisestä eroamisiän saavuttamisen johdosta. Pankin kaikkien virkamiesten yleinen eroamisikä on 1 momentin mukaan 65 vuotta. Eräiden johtokunnan jäsenten eroamisista on kuitenkin 60 §:n perusteella voimassa Suomen Pankista annetun lain (719/1996) 45 §:ssä oleva siirtymäsäännös. Säännöksen perusteella niiden johtokunnan jäsenten, joiden virkasuhde on alkanut ennen 1 päivää tammikuuta 1998, eroamisikä on 67 vuotta.

Pykälän 2 momentin mukaan virkasuhde päättyy ilman irtisanomista sen kuukauden päättyessä, jonka kuluessa virkamies saavuttaa eroamisiän. Nimittävä viranomainen voi kuitenkin painavasta syystä ennen eroamisiän saavuttamista ja virkamiehen suostumuksin päättää viranhoidon jatkamisesta määräajan, kuitenkin enintään yhden vuoden, minkä jälkeen virkasuhde päättyy ilman irtisanomista.

7 luku. Lomauttaminen

28 §. Pykälässä säädetään vaatimuksista, joita Suomen Pankille asetetaan lomautettaessa pankin virkamies. Lomautuksen johdosta virkamiehen virantoimitus ja palkanmaksu keskeytetään määräajaksi tai toistaiseksi virkasuhteen pysyessä muuten voimassa.

Lomauttamisen edellytyksenä on 1 momentin mukaan se, että pankilla olisi oikeus irtisanoa virkamies taloudellisilla tai tuotannollisilla perusteilla. Virkamies voidaan tällöin lomauttaa 14 päivän ilmoitusaikaa noudattaen eikä lomautuksen kestolle ole asetettu enimmäispituutta.

Pykälän 2 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa lomautuksen edellytykset ovat lievemät kuin 1 momentissa. Virkamies voidaan lomauttaa enintään 90 päivän ajaksi, jos virkamiehen tehtävät ja pankin mahdollisuudet tarjota tehtäviä ovat tilapäisesti vähentyneet. Lisäksi edellytetään, että pankki ei voi kohtuudella järjestää virkamiehelle pankissa muita tehtäviä tai pankin tarpeisiin soveltuvaa koulutusta.

Edellä 1 ja 2 momentissa mainituista säännöksistä voidaan sopia toisin joko yksittäisen virkamiehen kanssa tai yleisesti. Suomen Pankin tai virkamiehen aloitteesta voidaan sopia 3 momentin nojalla virkamiehen lomauttamisesta. Lomauttamisesta voidaan sopia myös virkaehtosopimuksella tai 57 §:ssä tarkoitettulla yhteistoimintasopimuksella.

29 §. Lomautetun virkamiehen talouden turvaamiseksi lomautuksen ajalta on pykälän 1 momentissa annettu virkamiehelle oikeus vastaanottaa muuta, ulkopuolista työtä tuona aikana.

Pykälän 2 momentissa on vastaavasti säännökset virkamiehen muiden tärkeiden taloudellisten etujen turvaamisesta lomautusajana. Jos virkamiehen käytössä on palvelusuhteeseensa liittyvänä pankin omistama tai ulkopuoliselta vuokraama asunto, säilyttää virkamies asumisoikeutensa lomautusajan aikana. Tärkeän syyn vaatiessa voidaan virkamiehelle osoittaa käytettäväksi muunkin soveliaana pidettävä asunto, johon muuttamisesta aiheutuvat kustannukset pankki on velvollinen suorittamaan.

30 §. Pykälän 1 momentissa säädetään Suomen Pankin velvollisuuksista ennen lomautustoimenpiteisiin ryhtymistä. Pankin on tehtävä ennakkoilmoitus luottamusmiehelle virkamiehen lomautuksen välttämättömyyden tultua pankin tietoon välittömästi ja mikäli mahdollista viimeistään kolme kuukautta ennen lomautuksen alkamista. Jos lomautus koskee vähintään kymmentä virkamiestä, ilmoitus on lisäksi tehtävä työvoimaviranomaiselle. Ennakkoilmoituksessa tulee mainita lomautuksen syy, arvioitu alkamisajanka ja kesto sekä lomautettavien virkamiesten arvioitu lukumäärä ammattiryhmittäin.

Ilmoitus 28 §:n 1 momentissa tarkoitettusta lomautuksesta annetaan 2 momentin mukaan virkamiehelle henkilökohtaisesti, jolle pankin ja luottamusmiehen kesken sovita toisin. Momentissa on tarkempia säännöksiä ilmoituksen sisällöstä, lomautuksesta annettavasta todistuksesta sekä ilmoituksen tiedoksiannosta luottamusmiehelle ja työvoimaviranomaisille. Edellä 2 momentissa säädettyä ilmoitusvelvollisuutta ei kuitenkaan 3 momentin mukaan ole, jos pankilla ei muista syistä ole lomautusajanaan kohdistuvaa palkanmaksuvelvollisuutta. Pankin oikeudesta virkamiehen suostumuksin muuttaa lomautusajankohdtaa tai peruuttaa se säädetään 4 momentissa.

8 luku. Virantoimituksesta pidättäminen

31 §. Pykälässä säädetään virantoimituksesta pidättämisen perusteista.

Pykälän 1 momentissa säädetään Suomen Pankin velvollisuudesta pidättää virkamies virantoimituksesta. Virantoimituksesta pidättäminen tulee ensiksikin tehdä, kun virkamiehen irtisanomista koskeva päätös ei muutoksenhaun johdosta ole tullut lainvoimaiseksi, kun irtisanomisaika on kulunut loppuun. Korkein hallinto-oikeus voi kuitenkin erityisestä syystä määrätä toisin, jos päätöksestä on valitettu. Säännöksen tarkoituksena on saattaa tilanne samanlaiseksi kuin se olisi irtisanomisajan päättyessä, jos irtisanomis päätöksestä ei ole valitettu.

Toiseksi virkamies tulee pidättää virantoimituksesta aina heti, kun hänet on pantu viralta tai virkasuhde on purettu, vaikka päätöksestä olisikin valitettu.

Pankin harkintavallassa on, pidättääkö se virkamiehen virantoimituksesta 2 momentissa mainituissa tilanteissa. Virantoimituksesta pidättäminen on mahdollista rikossyytteen ja sen edellyttämien tutkimusten ajaksi, jos näillä voi olla vaikutusta virkamiehen edellytyksiin hoitaa tehtäväänsä.

Virantoimituksesta voidaan pidättää myös, jos virkamies kieltäytyy 16 §:ssä tarkoitettuista terveystarkastuksista ja tutkimuksista tai kieltäytyy antamasta pykälän mukaisesti terveydentilaansa koskevia tietoja. Säännöksellä voidaan estää sellaisen virkamiehen työskentelyn jatkaminen, jonka terveydentilaa koskevien tietojen saaminen on tarpeellista. Myös virkamiehen sairaus saattaa johtaa virantoimituksesta pidättämiseen, jos sairauden laatu on sellainen, että se haittaa olennaisesti viran hoitoa.

Virkamies voidaan pidättää virantoimituksesta välittömästi irtisanomisen jälkeen, jos irtisanomisen perusteena oleva teko tai laiminlyönti osoittaa virkamiehen siinä määrin soveltumattomaksi tehtäväänsä, ettei virantoimitusta voida jatkaa. Sama koskee tilannetta, jossa irtisanomisperusteen johdosta virantoimituksen jatkaminen irtisanomisajan voisi vaarantaa kansalaisen turvallisuuden.

Virantoimituksesta pidätetyllä virkamiehellä ei yleensä ole oikeutta palkkaan tai muuhun taloudelliseen korvaukseen, jollei virkaehtosopimuksessa toisin sovita. Virantoimituksesta pidättämisen tapahtuessa 2 momentin 4 kohdan perusteella välittömästi irtisanomisen jälkeen virkamiehellä on 3 mo-

mentin nojalla kuitenkin oikeus irtisanomisajan palkkaan.

9 luku. Sopimus palvelussuhteen ehdoista

32 §. Pykälän 1 momentin nojalla Suomen Pankki ja pankin virkamies voivat tehdä keskenään kirjallisen sopimuksen palvelussuhteen ehdoista. Johtokunnan jäsenen kanssa pankin puolelta sopijaosapuolena on pankkivaltuusto Suomen Pankista annetun lain 11 §:n 2 momentin 3 kohdan nojalla.

Virkamiehen kanssa tehtävällä sopimuksella sovittavat asiat ehdotetaan rajattavaksi 12 luvussa säädettyihin sopimuksenvaraisiin asioihin. Luvun mukaan sovittavia palvelussuhteen ehtoja eivät ole muun muassa viran perustaminen ja lakkauttaminen eivätkä virkasuhteen syntyminen ja sen lakkaaminen lukuun ottamatta irtisanomisaikaa ja irtisanomisen perusteita. Sopia ei myöskään saa muun muassa kelpoisuusvaatimuksista, virkamiehen velvollisuuksista, eläkkeistä eikä niistä asioista, joista työehtosopimuksin ei saa sopia.

Sopimuksella sovittavia asioita ovat erityisesti virkamiehen palkkausta, työaikaa, vuosilomaa, kustannusten korvausta ja irtisanomisaikoja koskevat kysymykset. Sopimukset mahdollistavat sopimisen mainituista kysymyksistä yksilöllisin perustein. Virkaehtosopimuksessa sovittuja palvelussuhteen ehtoja huonommista ehdoista ei voida sopia.

Sopimusoikeudellisten tulkintaongelmien välttämiseksi säädetään 3 momentissa, että virkamiehen irtisanomista ja virkasuhteen purkamista pidetään samalla sopimuksen irtisanomisena.

Pykälän 4 momentista ilmenee virkasuhteen ehdoissa noudatettava pääsääntö. Jos sopimusta ei tehdä tai sopimuksesta muuta johdu, sovelletaan virkamieheen, mitä virkasuhteen ehdoista säädetään tai 12 luvun nojalla virkaehtosopimuksin sovitaan.

10 luku. Muutoksenhaku virkasuhdeasioissa

33 §. Pykälään sisältyy tyhjentävä luettelo niistä säännönmukaisista muutoksenhakukeinoista, jotka virkamiehellä on käytettävissään hänen ollessaan tyytymätön Suomen Pankin häntä koskevaan päätökseen virkasuhdeasioissa. Yleensä muutosta haetaan valittamalla suoraan korkeimpaan hallinto-oikeuteen hallintolainkäyttölain mukaisessa

järjestyksessä. Muutoksenhakuasioita käsittelevät myös vakuutus-oikeus sekä eräissä asioissa pankkivaltuusto ja johtokunta.

Pykälän 1 momentin perusteella Suomen Pankin virkamies saa tehdä pankin johtokunnalle kirjallisen oikaisuvaatimuksen, jos hän katsoo, ettei pankki ole antanut hänelle palvelussuhteesta johtuvaa taloudellista etuutta sellaisena kuin se olisi ollut hänelle suoritettava. Oikaisuvaatimusta ei kuitenkaan saa tehdä asiassa, joka kuuluu työtuomioistuinten toimivaltaan eli asiassa, joka koskee esimerkiksi voimassa olevan virkaehtosopimuksen sisältöä tai tulkintaa.

Varsinainen muutoksenhakua koskeva säännös on pykälän 2 momentissa, jossa luetelluissa asioissa virkamiehellä on oikeus hakea muutosta valittamalla suoraan korkeimmalta hallinto-oikeudelta hallintolainkäyttölaissa säädettyssä järjestyksessä. Tämä merkitsee muun muassa sitä, että myös Suomen Pankin tekemien, säännöksessä lueteltuja asioita koskevien päätösten osalta noudatetaan hallintolainkäyttölain 22 §:n mukaista 30 vuorokauden pituista yleistä valitusaikaa ja että päätökseen on liitettävä valitusosoitus. Momentin mukaan muutoksenhaku-oikeus koskee Suomen Pankin päätöstä varoituksen antamisesta, virkamiehen lomauttamisesta, irtisanomisesta tai virkasuhteen purkamisesta taikka hänen pidättämisestään virantoimituksesta.

Virkamies voi lisäksi valittaa korkeimpaan hallinto-oikeuteen pankin tekemästä ratkaisusta työntekijän eläkemaksua tai sivutointa koskevassa asiassa, johtokunnan 1 momentissa tarkoitettua oikaisuvaatimusta koskevasta päätöksestä sekä 6 momentissa tarkoitettua pankkivaltuuston päätöksestä määräaikaisen virkamiehen virkasuhteen päättymistä koskevassa korvausasiassa. Momentissa veloitetaan korkein hallinto-oikeus käsittelemään valitus kiireellisenä. Säännös johtuu siitä, että väliasteen puuttuessa asian käsittely normaalissa järjestyksessä korkeimmassa hallinto-oikeudessa saattaisi viivästyttää kohtuuttomasti virkasuhderiitojen tuomiointikäsittelyä.

Eläkepäättöksistä on muutoksenhaku-oikeus 3 momentin mukaan valittamalla vakuutus-oikeuteen, kuten voimassa olevankin lain mukaan. Muutoksenhausta ja siinä noudatettavasta menettelystä on muutoin voimassa soveltuvin osin, mitä valtion eläkelaisissa (208/1966) säädetään.

Yleensä viranomaisen päätöksellä ei ole

oikeudellisia vaikutuksia eli oikeusvoimaa ennen valitusajan loppuun kulumista tai kun asia on loppuun ratkaistu sillä tavoin, että siitä ei ole mahdollista enää valittaa eli se on saavuttanut lainvoiman. Pykälän 4 momentissa säädetään niistä poikkeuksista päätösten oikeusvoimavaikutukseen, jotka kuitenkin ovat tarpeen päätöksestä tehdystä valituksesta huolimatta. Virkamiehen lomauttamista ja sivutointa koskeva päätös tulee noudatettavaksi eli saa oikeusvoiman mahdollisesti tehdystä valituksesta huolimatta. Sama koskee virantoimituksesta pidättämisestä tehtyä päätöstä, jollei korkein hallinto-oikeus toisin päättä.

Virkasuhteen jatkuvuusperiaatteesta säädetään pykälän 5 momentissa. Sen mukaan virkasuhde ei katkea, jos virkamiehen irtisanomisen tai virkasuhteen purkamisen todetaan korkeimman hallinto-oikeuden päätöksellä tapahtuneen muulla kuin tässä laissa säädettyllä perusteella.

Ilman 5 §:ssä säädettyä perustetta määräajaksi nimitetty tai ilman pätevää syytä toistuvasti määräajaiseksi nimitetty virkamies on oikeutettu saamaan pankilta vähintään kuuden ja enintään 24 kuukauden palkkaa vastaavan korvauksen, jos hänen virkasuhteensa pankkiin päättyy sen vuoksi, että häntä ei enää nimitetä pankin virkamieheksi. Säännös koskee sekä määräajaksi virkaan että virkasuhteeseen nimitettyjä virkamiehiä.

Lain 5 §:n perusteina määräajaiselle virkasuhteelle ovat työn luonne, sijaisuus, avoimena olevaan virkaan kuuluvien tehtävien hoidon väliaikainen järjestäminen tai harjoittelu. Viran täyttämisen tai määräajaisesta puolestaan edellytetään viran luonteeseen tai pankin toimintaan liittyvää perusteltua syytä. Näiden perusteiden tulee täytyä aina ennen määräajaisuudesta tehtävää päätöstä.

Pankin maksettavan korvauksen suuruudesta, vähintään kuuden ja enintään 24 kuukauden palkkaa vastaten, päättää pankkivaltuusto, jolle korvausvaatimus on esitettävä kuuden kuukauden kuluessa virkasuhteen päättymisestä. Korvauksen suuruutta arvioitaessa on otettava huomioon muun muassa virkamiehen ikä, palvelussuhteen kesto sekä hänen mahdollisuutensa saada myöhemmin ammattitaitoaan tai koulutustaan vastaavaa työtä.

Pykälän 7 momentti sisältää muutoksenhakukieltoa koskevan säännöksen. Sen mukaan muuhun kuin 1—3 momentissa tarkoitettuun päätökseen ei saa hakea muutosta valittamal-

la. Selvyyden vuoksi momentissa vielä säädetään, että virkamiehen nimittämistä koskevaan päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla, jollei laissa toisin säädetä.

11 luku. **Erinäiset säännökset virkasuhdeasioissa**

34 §. Pykälässä on säännökset aiheettomasti maksetun palkan tai muun palvelussuhteesta johtuvan taloudellisen etuuden takaisinperinnästä. Pykälän 1 momentti koskee takaisinperinnän järjestämistä virkamiehen palvelussuhteen Suomen Pankkiin jatkuessa seuraavan tai seuraavien palkanmaksujen yhteydessä, jolloin aiheettomasti maksettu palkka tai muu etuus vähennetään virkamiehen palkasta.

Takaisinperinnän enimmäismäärä kunkin palkanmaksun yhteydessä on 2 momentin mukaan sama kuin lain mukaan ulosmitattavissa oleva palkan osa. Takaisinperinnän peruste ja takaisin perittävä määrä on ilmoitettava virkamiehelle takaisinperintää aloitettaessa.

Aiheettomasti maksetun etuuden vanhentumisaika on huomattavasti lyhyempi kuin yleinen 10 vuoden saatavien vanhentumisaika. Takaisinperintä on säädetty 3 momentissa aloitettavaksi tai pantavaksi vireille perintätavasta riippumatta kolmen vuoden kuluessa sen kalenterivuoden päättymisestä, jonka aikana aiheeton suoritus on tapahtunut uhalta, että oikeus etuuteen on menetetty.

35 §. Pykälän 1 momentissa on asetettu kolmen vuoden määräaika 33 §:n 1 momentissa tarkoitetun oikaisuvaatimuksen tekemiselle. Määräajan laskeminen alkaa sen kalenterivuoden päättymisestä, jonka aikana suorituksen olisi pitänyt tapahtua. Erityinen määräaika, 60 päivää päätöksen tiedoksisaamisesta, oikaisuvaatimuksen tekemiselle on tilanteissa, joissa työtuomioistuin toimivaltaisena tuomioistuimena on ratkaissut asian kantajana olevalle virkamiehelle myönteisesti.

Pykälän 2 momentti edellyttää, että taloudellista etuutta koskeva kanne saatetaan työtuomioistuimessa vireille kolmen vuoden kuluessa sen kalenterivuoden päättymisestä, jonka aikana suorituksen olisi pitänyt tapahtua. Jos asiasta on ensin neuvoteltava työtuomioistuimesta annetun lain 11 §:n 2 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa, koskee sanottu määräaika neuvottelujen aloittamista.

36 §. Erityinen takaisinperintä on mahdol-

lista, jos virkamies laiminlyö sairausvakuutuslain (364/1963) mukaan työnantajalle suoritettavan päivä- tai äitiysrahan tai muun etuuden hakemiseksi tarpeelliset määräykset. Suomen Pankki voi periä virkamieheltä virkavapauden ajalta maksamansa palkan takaisin kyseistä etuutta vastaavalta osalta.

37 §. Pykälässä säädetään virkasuhteessa aiheutuneen vahingon korvaamisesta. Pykälän 1 momentissa viitataan vahingonkorvauslakiin (412/1974), jossa ovat erityisäännökset muun muassa julkisyhteisön, kuten Suomen Pankin, korvausvelvollisuudesta julkista valtaa käytettäessä, virkamiehen korvausvelvollisuudesta ja korvausvastuun jakaantumisesta sekä sen jakamisesta vahingon kolmannelle aiheuttaneen virkamiehen ja pankin kesken.

Työtaistelutoimenpiteestä johtuvan työn keskeytymisen aiheuttamasta vahingonkorvausvelvollisuudesta säädetään 2 momentissa. Korvausvelvollisuuden sijaan tulevasta hyvityssakosta säädetään lain 50 ja 51 §:ssä. Pääsäännön nojalla ei Suomen Pankin eikä toisaalta virkamiehen henkilökohtaisesti ole suoritettava vahingonkorvausta lainkaan.

Korvausvelvollisuus saattaa kuitenkin syntyä, jos työtaistelutoimenpiteeseen on ryhdytty noudattamatta työriitojen sovittelua koskevia säännöksiä tai työtaistelutoimenpide on 12 tai 13 luvun virkaehtosopimuksia sekä työrauhaa ja työriitoja koskevien säännösten vastainen. Lisäksi edellytetään, että keskeytyksestä aiheutunut haitta on huomattava. Vaikka korvausvelvollisuus edellä sanotun mukaisesti olisi muutoin olemassa, ei henkilökohtaista korvausvelvollisuutta virkamiehelle kuitenkaan synny, jos työtaistelutoimenpiteeseen on ryhdytty virkamiesyhdistyksen päätöksen perusteella.

Mitä 2 momentissa säädetään virkamiehen vapauttamisesta henkilökohtaisesta korvausvelvollisuudesta, ei kuitenkaan 3 momentin mukaan sovelleta 49 §:ssä tarkoitetun, Suomen Pankin laissa säädettyjen tehtävien hoitamista haittaavan työtaistelutoimenpiteen aiheuttaman vahingon yhteydessä.

38 §. Pykälän 1 momentin mukaan virkamielen irtisanominen ja virkasuhteen purkaminen on tehtävä kirjallisesti.

Virkamiehelle on 2 momentin mukaan varattava tilaisuus tulla kuulluksi ennen kuin hänet pidätetään virantoimituksesta tai irtisanotaan 19 §:n perusteella, hänen virkasuhteensa puretaan tai hänelle annetaan varoitus.

Pykälän 3 momentissa on viittaussäännös lain 57 §:ään, jossa tarkoitettulla yhteistointasopimuksella voidaan sopia pääluottamusmiehen tai luottamusmiehen kuulemisesta ennen päätöksen tekemistä virkamiehen lomauttamisesta, irtisanomisesta tai virantoimituksesta pidättämisestä taikka virkasuhteen purkamisesta.

39 §. Pykälän 1 momentissa säädetään Suomen Pankin velvollisuudesta antaa virkamiehelle pyynnöstä työtodistus sekä työtodistuksen sisällöstä.

Työtodistuksen vaatiminen ei saa 2 momentin mukaan aiheuttaa pankille kohtuutonta haittaa, kun palvelussuhteen päättymisestä on kulunut yli 10 vuotta tai kun uutta työtodistusta pyydetään kadonneen tai turmeltuneen työtodistuksen tilalle. Työtodistukseen ei saa 3 momentin mukaan panna mitään sellaista merkintää tai antaa sellaisessa muodossa, jonka tarkoituksena on antaa virkamiehestä muita tietoja kuin mitä työtodistuksen sanamuodosta käy ilmi.

12 luku. Palvelussuhteen ehtojen määräytyminen

40 §. Pykälässä on perussäännös virkaehtosopimusjärjestelmän käyttämisestä Suomen Pankissa. Virkaehtosopimuksilla voidaan sopia vain palvelussuhteen ehdoista, joihin kuulumattomat asiat luettelaa pykälässä. Lisäksi pykälässä on lueltu sellaiset palvelussuhteeseen liittyvät asiat, joista ei saada sopia.

Pykälän 1 momentin nojalla pankin virkamiesten palvelussuhteen ehtojen vahvistamiseksi virkaehtosopimuksin ja työrauhan turvaamiseksi neuvotellaan sen mukaan kuin tässä laissa säädetään. Säännökset koskevat vain virkamiesten palvelussuhteen ehtoja ja niihin sovellettavaa järjestelmää, joten niitä ei voida soveltaa työsuhteessa oleviin työntekijöihin, joiden osalta ovat voimassa työehtosopimuslain (436/1946) ja työsopimuslain säännökset.

Pykälän 2 momentin mukaan pankin virkamiesten palvelussuhteen ehdoista on voimassa, mitä niistä virkaehtosopimuksilla sovitaan.

Palvelussuhteen ehtoja eivät 3 momentin mukaan ole Suomen Pankin järjestysmuodon perusteet tai muu virkakoneiston järjestely, viran perustaminen tai lakkauttaminen, pankin tehtävät tai sisäinen työnjako, työn joh-

taminen, työmenetelmät eikä virkasuhteen syntyminen taikka sen lakkaaminen, lukuun ottamatta irtisanomisaikaa ja irtisanomisen perusteita.

Koska sopia voidaan vain palvelussuhteen ehdoista, jäävät momentissa luetellut asiat jo määrittelyn mukaan virkaehtosopimusjärjestelmän ulkopuolelle. Selvää on, että pankin lakiin perustuvasta asemasta, tehtävistä, organisaatiosta ja vastaavista kysymyksistä ei voida sopia ilman nimenomaista lakiin perustuvaa valtuutusta. Sopia ei saa virkojen perustamisesta ja lakkauttamisesta, jolla tarkoitetaan paitsi itse järjestelytoimeja, myös viran laatua toistaiseksi tai määräajaksi voimassa olevaan sekä viran sijoittelua palkkaihin vaativuusluokkaan. Sama koskee pankin tavoitteen ja tehtävien saavuttamiseksi tarpeellista yksinoikeutta määrätä työn organisoimisesta, pankin henkilöstöpolitiikasta, johtamisesta, työmenetelmistä ja muusta vastaavasta. Momentissa on kuitenkin katsottu palvelussuhteen ehdoiksi irtisanomisajan ja irtisanomisen perusteet.

Pykälän 4 momentissa säädetään asioista, joista ei saa sopia. Näitä ovat muun muassa virkojen kelpoisuusvaatimukset ja nimitysperusteet sekä virkamiehen velvollisuudet. Sopia ei myöskään saa eläkkeistä, esimerkiksi niiden myöntämisen perusteista ja suuruudesta, eikä virkasuhdeasuntojen vuokrasta ja pankin muun omaisuuden käyttämisestä, kuten työtiloista ja työvälineistä. Eläkkeet määräytyvät 58 §:n mukaan pankin eläke- ja perhe-eläkesääntöjen perusteella, jotka pankinvaltuusto Suomen Pankista annetun lain 11 §:n 2 momentin 6 kohdan nojalla yksipuolisesti vahvistaa noudattaen soveltuvin osin valtion eläkelainsäädäntöä. Pankin omaisuuden käytöstä määrää pankki itse yksipuolisesti lukuun ottamatta yhteistoimintatehtävissä toimivan henkilön, kuten esimerkiksi pääluottamusmiehen työtiloja ja työvälineitä.

Sopimuksenvaraisuuden ulkopuolelle jäävät myös kaikki sellaiset asiat, joista ei voida sopia työehtosopimuksillakaan työntekijöiden kanssa. Lähinnä tällä tarkoitetaan sellaisia työoikeudellisilla normeilla säädettyjä asioita, joista ei voida sopia työntekijän kannalta heikentävästi.

Pykälän 5 momentissa on yleissäännös siitä, että asiasta, josta ei ole voimassa virkaehtosopimusta, on voimassa, mitä siitä erikseen säädetään tai määrätään taikka virkamiehen kanssa sovitaan. Asiat, joista ei ole sovittu tai voimassa lain ensisijaista tai

täydentävää säännöstä, jäävät Suomen Pankin määräysvaltaan.

Pykälän 6 momentissa säädetään suoraan lain nojalla mitättömiksi kaikki sellaiset virkaehtosopimuksen määräykset, jotka ovat 3—5 momentin vastaisia.

41 §. Pykälän 1 momentissa määritellään pääsopimukseksi ja yleissopimukseksi sellaiset erilliset virkaehtosopimukset, joiden tarkoituksena on pysyvämmiin määrätty virkaehtosopimusjärjestelmässä noudatettavista asioista. Pääsopimuksella tarkoitetaan neuvottelumenettelyä ja työrauhan turvaamista tai muuta sellaista menettelyä koskevaa virkaehtosopimusta. Yleissopimuksella puolestaan tarkoitetaan virkamiesasioiden hoitamisessa noudatettavia menettelytapoja koskevaa virkaehtosopimusta.

Yleissopimuksella ei saa 2 momentin mukaan poiketa muualla, kuten esimerkiksi tässä laissa tai työriitojen sovittelusta annetussa laissa (420/1962), säädetystä menettelytapoista. Muutoin 1 momentissa tarkoitetuista sopimuksista on voimassa, mitä virkaehtosopimuksesta säädetään, jollei toisin säädetä.

42 §. Pykälässä määritellään Suomen Pankkia ja sen virkamiehiä koskevien virkaehtosopimusten neuvottelu- ja sopimusosapuolet. Pykälän 1 momentin 1 kohdan mukaan työnantajaosapuolena on Suomen Pankki. Virkamiesten puolelta osapuolena on 2 kohdan mukaan sellainen rekisteröity yhdistys, jonka varsinaisiin tarkoituksiin kuuluu virkamiesten etujen valvominen virkasuhteissa. Pankille on lisäksi annettu yleisten työmarkkinaoikeudellisten periaatteiden mukaisesti oikeus vapaasti harkita, minkä tällaisen yhdistyksen kanssa on tarkoituksenmukaista käydä neuvotteluja ja tehdä virkaehtosopimuksia.

Pykälän 2 momentissa annetaan pankille oikeus määrätä työnantajan edustajat, joiden tehtäviin kuuluu edustaa pankkia virkaehtosopimusneuvotteluissa tai työtaistelun sattuessa taikka joiden tehtäviin kuuluu muutoin toimia työnantajan edustajana. Pankin koko ja toimiala huomioon ottaen työnantajan edustajiksi voidaan määrätä lähinnä ylin johto eli johtokunta, osasto- ja yksiköiden päälliköt, konttoreista vastaavat esimiehet sekä erät henkilöstöhallinnollisia tehtäviä hoitavat toimistopäälliköt ja muut virkamiehet. Näiden virkamiesten palvelussuhteen ehdot määrää Suomen Pankki.

43 §. Pykälään sisältyy virkaehtosopimuk-

sia koskevat muotomääräykset. Siinä määrätään lisäksi virkaehtosopimukseen sidotut tahot sekä virkaehtosopimusten vaikutukset niiden ulkopuolelle jäävien virkamiesten palvelussuhteen ehtoihin.

Virkaehtosopimus on 1 momentin mukaan tehtävä kirjallisesti. Sopimus voidaan myös tehdä merkitsemällä sen sisältö yhteiseen ja sovitulla tavalla oikeaksi todettuun pöytäkirjaan.

Virkaehtosopimukseen sidottuja ovat 2 momentin 1 kohdan mukaan Suomen Pankki. Virkamiesten puolella sidottuja ovat 2 kohdan mukaan ne virkamiesyhdistykset, jotka ovat tehneet virkaehtosopimuksen tai siihen myöhemmin yhtyneet sekä 3 kohdan mukaan edellä mainittujen yhdistyksen alayhdistykset. Lisäksi virkaehtosopimukseen ovat sidottuja ne virkamiehet, jotka ovat tai sopimuksen voimassa ollessa ovat olleet edellä mainittujen virkamiesyhdistysten jäseniä.

Virkamiehen kanssa tehty 32 §:ssä tarkoitettu sopimus palvelussuhteen ehdoista syrjäyttää virkaehtosopimuksen määräykset sopimuksesta ilmenevällä tavalla. Virkaehtosopimuksen vaikutuksista virkamiesyhdistykseen kuulumattomien tai muutoin virkaehtosopimusten ulkopuolella olevien virkamiesten osalta säädetään 3 momentissa. Sen mukaan pankki ei saa määrätä virkaehtosopimuksen soveltamisalalla, mutta sopimuksen ulkopuolella olevan virkaehtosopimuksen tarkoittamaa työtä suorittavan virkamiehen palvelussuhteen ehtoja ristiriitaisiksi virkaehtosopimuksen kanssa. Poikkeuksen tästä muodostavat vain 42 §:n 2 momentissa tarkoitettujen työnantajien edustajat ja 32 §:ssä tarkoitettujen sopimuksen palvelussuhteen ehdoista tehneet virkamiehet.

Järjestäytymättömään virkamieheen voidaan pääsäännön mukaan soveltaa virkaehtosopimuksesta poikkeavia ehtoja esimerkiksi, kun järjestäytymätön virkamies ei kuulu siihen virkamiesryhmään, jota virkaehtosopimus ei koske tai jos hän suorittaa tehtäviä, joita virkaehtosopimus ei koske.

Pykälän 4 momentin mukaan 2 ja 3 momentissa säädettyä on kuitenkin noudatettava ainoastaan sikäli kuin Suomen Pankki, yhdistys tai virkamies ei ole sidottu aikaisempaan toisin ehdoin tehtyyn virkaehtosopimukseen taikka jos virkaehtosopimuksessa itsessään ei ole sen sitovuuspiiriä rajoitettu.

44 §. Pykälässä säädetään virkaehtosopimuksen irtisanomisesta ja sen lakkaamisen

vaikutuksista. Määräaikainen virkaehtosopimus päättyy ilman irtisanomista määräajan päättyessä, jollei virkaehtosopimuksessa ole sovittu toisin. Pykälän 1 momentin mukaan toistaiseksi tehdyn virkaehtosopimuksen voi sopimukseen osallinen irtisanoa päättymään kolmen kuukauden kuluttua, jollei irtisanomisajasta ole toisin sovittu. Pitkäksi, yli neljän vuoden määräajaksi tehty virkaehtosopimus muuttuu neljän vuoden kuluttua toistaiseksi voimassaolevaksi virkaehtosopimukseksi. Momentin säännökset koskevat myös pääsopimusta, kuitenkin siten, että irtisanomisaika on pitempi, kuusi kuukautta.

Alayhdistyksen irtisanomisoikeudesta on 2 momentissa erityissäännös. Jotta irtisanominen olisi tehokas ja irtisanomisaika alkaisi kulua, on irtisanominen 3 momentin mukaan aina tehtävä kirjallisesti.

Pykälän 4 momentissa säädetään virkaehtosopimuksen niin sanotusta jälkivaikutuksesta. Tällä tarkoitetaan sitä, että virkaehtosopimuksessa olevia palvelussuhteen ehtoja on noudatettava siitä huolimatta, että virkaehtosopimus on lakannut olemasta voimassa. Jälkivaikutus päättyy vasta, kun uusi sopimus on tehty ja tullut voimaan, jollei toisin ole sovittu tai 40 §:n 5 momentista muuta johdu.

13 luku. Työrauha ja työriidat

45 §. Pykälässä säädetään sallituista työtaistelutoimenpiteistä. Pykälän 1 momentin mukaan muuhun voimassa olevaa palvelussuhdetta koskevaan työtaistelutoimenpiteeseen kuin työnsulkuun tai lakkoon ei saa ryhtyä. Myös työnsulku ja lakko ovat työtaistelutoimenpiteinä 2 momentin mukaan kiellettyjä, jos niillä pyritään vaikuttamaan muuhun kuin 40 §:n mukaan sopimuksenväraisiin asioihin tai jos laissa niin erikseen säädetään, kuten esimerkiksi 49 §:ssä. Vaikka määrätyistä asioista voitaisiin tehdä pääsopimus tai yleissopimus siitä huolimatta, että ne eivät ole muutoin sopimuksenväraisiksi asioita, koskee työtaistelukiello niitäkin.

Pykälän 3 momentissa ovat työnsulun ja lakon määritelmät. Työnsululla tarkoitetaan Suomen Pankin toimeenpanemaa työnsaisausta, jonka tarkoituksena on vastapuolen painostaminen työriidassa keskeyttämällä työnsaisauksen piiriin kuuluvien virkamiesten kaikkien virkatehtävien suorittaminen. Lakolla puolestaan tarkoitetaan virkamiesyhdistyksen Suomen Pankkiin kohdistamaa

työnseisauksella, jolla on sanottu tarkoitus. Tämän mukaan osittaisen työnseisauksen toimeenpaneminen siten, että vain osa virkatehtävistä keskeytetään, on kiellettyä.

Virkamies saa 4 momentin mukaan osallistua laksoon vain siihen ryhtyneen virkamiesyhdistyksen päätöksen perusteella. Lain 42 §:n 2 momentissa tarkoitetuilta työnantajien edustajiksi määrättyiltä virkamiehiltä työtaistelutoimenpiteet ovat kiellettyjä. Suomen Pankki päättää työnsulun toimeenpanemisesta.

46 §. Pykälässä säädetään Suomen Pankissa noudatettavasta työrauhavelvoitteesta, jolla tarkoitetaan velvollisuutta pidättäytyä työtaistelutoimenpiteistä virkaehtosopimuksen voimassaoloaikana. Pääsäännön mukaan virkaehtosopimukseen sidottu ei saa sopimuksen voimassa ollessa ryhtyä työtaistelutoimenpiteisiin sopimuksen pätevydestä, voimassaolosta tai oikeasta sisällöstä taikka sopimukseen perustuvasta vaatimuksesta syntyneen riidan ratkaisemiseksi, voimassa olevan sopimuksen muuttamiseksi tai uuden sopimuksen aikaansaamiseksi. Tätä työrauhavelvoitetta voidaan virkaehtosopimuksin laajentaa. Työrauhavelvoite koskee myös yhdistystä, jonka alayhdistys on yhdistyksen suostumuksin tehnyt virkaehtosopimuksen.

Pääsopimuksen, yleissopimuksen tai jonkin vain erityiskysymyksiä käsittelevän virkaehtosopimuksen voimassaololla ei kuitenkaan ole työrauhavelvoitevaikutusta siten, että uuteen muita kysymyksiä koskevan sopimuksen aikaansaamiseksi toimeenpantavaan työtaisteluun ei saisi ryhtyä, jollei toisin ole sovittu.

47 §. Pykälän mukaan virkamiesyhdistyksellä on aktiivinen työrauhavelvoite. Se on 1 momentin mukaan velvollinen valvomaan, että sen alaiset yhdistykset ja virkamiehet pidättäytyvät 45 §:ssä tarkoitetuista kielletyistä työtaistelutoimenpiteistä. Virkaehtosopimukseen sidottu yhdistys on vastaavasti 2 momentin mukaan velvollinen huolehtimaan siitä, että sellaiset sen alaiset yhdistykset ja virkamiehet, joita sopimus koskee, eivät riko 46 §:n mukaista työrauhavelvoitetta eivätkä virkaehtosopimuksen määräyksiä.

Pykälän 3 momentissa on laajennettu edellä mainittuja velvoitteita niin, että yhdistys ei saa edes tukea tai avustaa kiellettyjä työtaistelutoimenpiteitä eikä muullakaan tavoin myötävaikuttaa niihin. Yhdistykselle on päinvastoin asetettu velvollisuus pyrkiä tällaisten työtaistelutoimenpiteiden lopettami-

seen

48 §. Pykälä sisältää säännökset työtaistelun piiriin kuulumattoman virkamiehen oikeuksista työtaistelutilanteessa. Tällainen virkamies ei ole 1 momentin mukaan velvollinen suorittamaan työnsulun, lakon tai 40 §:n mukaan sopimuksenvaraisia asioita koskevan saarron alaisia tehtäviä. Toisaalta työtaistelun ulkopuolella olevan virkamiehen on täytettävä tavanomaiset virkavelvollisuutensa, minkä lisäksi hän on velvollinen tekemään suojelutyötä. Työtaistelun piiriin kuuluva virkamies voi tehdä suojelutyötä 45 §:n 2 momentin säännösten estämättä. Suojelutyön määritelmä on 2 momentissa.

49 §. Pykälässä on erityinen Suomen Pankin virkamiehiä koskeva työtaistelukiello. Työtaistelutoimenpiteet, jotka haittaavat Suomen Pankin laissa säädettyjen tehtävien hoitamista siten, että niistä voi aiheutua huomattavaa vahinkoa maalle tai vakavaa häiriötä maksu- tai rahoitusjärjestelmän toiminnalle taikka vakava uhka pankin turvallisuudelle, ovat 1 momentin mukaan kiellettyjä.

Koska kielletyn työtaistelutoimenpiteen on haitattava Suomen Pankin lakisääteisten tehtävien hoitamista, ei säännöstä voida lainkaan soveltaa rahoitustarkastuksessa työskenteleviin virkamiehiin. Pankin lakisääteiset tehtävät käyvät ilmi 1 tammikuuta 1999 voimaan tulevan Suomen Pankista annetun lain 3 §:stä. Kiellettyä pidettävän työtaistelutoimenpiteen tulee haitata Suomen Pankin tehtävien hoitamista niin, että samalla täyttyvät säännöksestä ilmenevät vahinkoedellytykset.

Ensimmäisenä vahinkoedellytyksenä säännöksessä on huomattavan vahingon aiheutuminen maalle. Esimerkkinä tästä vahingosta voidaan mainita valuuttavarannon sijoittamisen estymisestä aiheutuvat taloudelliset vahingot. Säännös kattaa myös tällaiset vahingot, jotka aiheutuvat Euroopan keskuspankijärjestelmässä. Vahingot voivat olla laadultaan myös muita kuin taloudellisia. Esimerkiksi lakko estäisi suoriutumisen kansainvälisiin sopimuksiin, kuten Kansainvälisen valuuttarahaston kanssa tehdyt sopimukset, liittyvistä tärkeistä velvoitteista tai toimimisen kansainvälisissä yhteisöissä, kuten Euroopan keskuspankki. Vahingon tulee aina olla huomattava.

Toisena vahinkoedellytyksenä on säännöksessä vakava häiriö maksu- tai rahoitusjärjestelmän toiminnalle. Suomen Pankilla on keskeinen rooli Suomen rahamarkkinoilla, erityisesti pankkien maksuvalmiuden jatku-

vassa turvaamisessa. Lakko voisi kriisitilanteissa aiheuttaa syvän luottamuskriisin myös raha- ja pankkijärjestelmän toimivuuden suhteen. Tämän vahinkoedellytyksen osalta kynnys työtaistelun määrittämiseen kielletyksi on edellistä vahinkoedellytystä selvästi alhaisempi. Suomen Pankki vastaa kansallisesti Euroopan keskuspankkijärjestelmään liittyvän maksuliikkeen toimivuudesta ja tässä niin sanotussa TARGET-järjestelmässä liikuvien maksujen kokonaismäärä on suuruusluokaltaan valtava. Järjestelmän ylläpitoon kohdistuvat työtaistelut voivat helposti aiheuttaa vakavia häiriöitä koko maksujärjestelmän toiminnalle. Sama koskee Suomen Pankin etenkin pankkisektorin ja Suomen Pankin keskinäisiä vaateita ja maksuja varten ylläpitämää sekkitili- ja clearingjärjestelmää.

Viimeisenä vahinkoedellytyksenä säännöksessä mainitaan vakava uhka Suomen Pankin turvallisuudelle. Tällä tarkoitetaan paitsi uhkaa pankin fyysiselle turvallisuudelle myös tärkeille tietoturvallisuuden alaan liittyville eduille.

Säännöksen 2 momentin mukaan Suomen Pankin laissa säädettyjen tehtävien hoitaminen on turvattava työtaistelutoimenpiteistä huolimatta. Jos työtaistelutoimenpide estää tai olennaisesti haittaa pankin tehtävien hoitamista, tulee osapuolten siitä tiedon saatuaan viivytyksettä ryhtyä tarpeellisiin toimenpiteisiin sellaisen esteen tai haitan poistamiseksi.

Säännöksellä, joka on omaksuttu tasavallan presidentin kansliasta annetusta laista (1382/1995), tarkoitetaan ensi sijassa sellaisia pankin ulkopuolisia työtaisteluita, joilla olisi momentissa mainitut vaikutukset. Säännöksessä mainituilla toimenpiteillä voidaan tarkoittaa esimerkiksi lakkorajojen määrittämistä niin, että sanottuja haittavaikutuksia ei synny. Mitään tehosteita säännöksessä ei kuitenkaan ole näille toimenpiteille. Säännöstä voidaan soveltaa myös yleisperiaatteena Suomen Pankissa ennen työtaistelun käynnistämistä. Osapuolilla olisi sen mukaan velvollisuus esimerkiksi lakkorajoilla rajata aiottu työtaistelu siten, että haittavaikutuksia ei synny säännöksessä tarkoitettulla tavalla. Koska momentissa toimenpidekynnys on selvästi alempana kuin 1 momentissa, voidaan säännöksen velvoitetta noudattamalla etukäteen estää kielletyn työtaistelun syntyminen ja osapuolille siitä aiheutuvat erilaiset riskit.

14 luku. Seuraamukset virkaehtosopimuksen sekä 12 ja 13 luvun säännösten rikkomisesta

50 §. Virkaehtosopimuksen sekä sitä koskevien 12 ja 13 luvun säännösten rikkomisen pääasiallisena seuraamuksena on hyvityssakko. Pykälän 1 momentin säädetään virkaehtosopimuksen määräysten rikkomista. Sen mukaan virkaehtosopimukseen sidottu, joka tietensä rikkoo tai jonka perustellusti olisi pitänyt tietää rikkovansa sopimuksen määräyksiä, voidaan tuomita hyvityssakkoon. Hyvityssakon tuomitsee työtuomioistuin.

Hyvityssakko voidaan määrätä Suomen Pankille, virkamiesyhdistykselle ja sen alayhdistykselle sekä yksittäiselle virkamiehelle, jotka 43 §:n mukaan ovat sidottuja virkaehtosopimukseen. Syyksiluettavuuden edellytyksenä on tahallisuus tai tuottamus. Viimeksi mainitun osalta edellytetään kuitenkin perustellun vilpittömän mielen puutetta.

Pykälän 2 momentissa säädetään hyvityssakosta 12 ja 13 luvun säännösten rikkomisen yhteydessä. Säännöksen mukaan Suomen Pankin on maksettava vahingonkorvauksen sijasta hyvityssakkoa, jos se menettelee 45 tai 46 §:n säännösten vastaisesti eli jos pankki käyttää muuta työtaistelutoimenpidettä kuin työnsulkua tai jos pankki rikko työrauhavelvoitetta vastaan. Vastaavasti vahingonkorvauksen korvaava hyvityssakko voidaan langettaa virkamiesyhdistykselle, jos se rikkoo tai jättää noudattamatta, mitä 45-47 §:ssä säädetään eli jos yhdistys käyttää muuta työtaistelutoimenpidettä kuin lakkoa, rikko työrauhavelvoitetta vastaan tai laiminlyö valvontavelvollisuutensa alaisiinsa yhdistyksiin tai virkamiehiin nähden. Poikkeuksena on kuitenkin yhdistys, joka on antanut alayhdistykselleen 46 §:ssä tarkoitettun suostumuksen.

Hyvityssakon määrää koskevat säännökset sisältyvät 3 momenttiin. Hyvityssakon enimmäismäärä on Suomen Pankin ja yhdistyksen osalta 74 000 markkaa ja virkamiehen osalta 300 markkaa. Hyvityssakkojen markkamäärät ja niissä tehtävät muutokset on käytännön syistä sidottu valtioneuvoston kulloinkin, valtion virkaehtosopimuslain 19 §:n 3 momentin nojalla vahvistamiin määräin.

51 §. Pykälän 1 momentin mukaan on hyvityssakkoa tuomittaessa otettava huomioon kaikki esille tulleet asianhaarat, joista sään-

nöksessä on esimerkkiluettelo. Hyvityssakko voidaan jättää erityisestä syystä jopa tuomitsematta. Hyvityssakko tuomitaan 2 momentin mukaan maksettavaksi vahinkoa kärsineelle, jollei virkaehtosopimuksessa toisin määrätä. Jollei vahinkoa ole syntynyt, hyvityssakko määrätään maksettavaksi vaatimuksen tehneelle taholle. Jos hyvitykseen oikeutettuja on useita, jaetaan hyvityssakko säännöksestä tarkemmin ilmenevällä tavalla.

52 §. Pykälässä säädetään erityis-seurauksista virkaehtosopimusta olennaisesti rikottaessa. Työtuomioistuin voi 1 momentin mukaan julistaa virkaehtosopimuksen heti purkautuneeksi, jos sopimuksen olennaisen rikkomisen vuoksi ei muilta sen osapuolilta voida kohtuudella vaatia sopimuksen jatkamista. Jos virkaehtosopimus purkautuu virkamiesyhdistyksen kohdistuneen kanteen johdosta, voidaan sopimus kahden viikon kuluessa irtisanoa sen alayhdistyksiinkin nähden.

Vastaavasti 2 momentin mukaan, jos virkaehtosopimus on yhdistyksen kanteen johdosta purkautunut, voi muu sopimukseen osallinen tai jolla 44 §:n 2 momentin nojalla on irtisanomisoikeus, irtisanoa sopimuksen omalta osaltaan kahden viikon kuluessa. Irtisanottu virkaehtosopimus lakkaa 3 momentin perusteella heti olemasta voimassa.

53 §. Pykälässä olevan pääsäännön mukaan ei ole virkamiehen osallistumista työtaistelutoimenpiteeseen ei ole pidettävä virkarikoksena tai perusteena virkasuhteen purkamiseen, jos osallistuminen tapahtuu virkamiesyhdistyksen päätöksen perusteella. Pääsäännöstä on tehty poikkeus niiden työtaistelutoimenpiteiden osalta, jotka 49 §:n mukaan ovat Suomen Pankin lakisääteisiin tehtäviin kohdistuvina kiellettyjä.

15 luku. Erinäisiä säännöksiä virkaehtosopimusasioissa

54 §. Virkamiesten yhdistymis- ja kokoon-tumisvapauteen liittyen pykälässä kielletään Suomen Pankkia estämästä virkamiestä osallistumasta ilman erittäin pakottavaa syytä virkamiesyhdistyksen edustajana 12 ja 13 luvussa tarkoitettuihin neuvotteluihin.

55 §. Pykälässä säädetään selvyyden vuoksi, että työtaistelun piiriin kuuluvalla virkamiehelle ei makseta palkkaa ja muita taloudellisia etuja siltä ajalta, kun työnteke on estynyt. Niitä ei myöskään makseta työnsulun piiriin kuuluvalla. Virka-asunnon käyttö-

oikeus ei kuitenkaan lakkaa työtaistelun aikana.

56 §. Pykälässä on erityinen muutoksenhakukielto, joka koskee sopimuksenvaraisuuteen liittyviä 40 §:ssä säädettyjä asioita. Virkamies ei saa valittaa tai saattaa sitä oikeasuvaatimuksin käsiteltäväksi, jos hänellä tai virkamiesyhdistyksellä on oikeus panna asia vireille työtuomioistuimessa.

16 luku. Yhteistoimintajärjestelmät

57 §. Suomen Pankissa käytössä olevat luottamusmies-, työsuojelu- ja yhteistoimintajärjestelmät ovat pykälän perusteella lakisääteisellä pohjalla, mutta niitä voidaan kehittää osapuolten kesken yhteistyössä sopimuksin. Suomen Pankin nykyinen luottamusmiesjärjestelmä perustuu virkamiesyhdistyksen kanssa tehtyyn virkaehtosopimukseen. Pankin työsuojeluvuorot puolestaan perustuvat pakottavaan työsuojelulainsäädäntöön, jota on kehitetty sopimus pohjaisesti. Yhteistoiminnan periaatteista on voimassa virkaehtosopimus, jossa määritellyn yhteistoimintamenettelyn tarkoituksena on, samaan tapaan kuin valtion yhteistoimintalaissa (651/1988), edistää pankin toiminnan tulok-sellisuutta ja antaa henkilöstölle mahdollisuus vaikuttaa työhön ja työoloihin sekä päätöksentekoon, joka vaikuttaa pankin toimintaan.

17 luku. Eläkkeet

58 §. Pykälä sisältää perussäännöksen Suomen Pankkiin palvelussuhteessa olevan eläketurvasta. Eläketurva määräytyisi entiseen tapaan samojen perusteiden mukaisesti, kuin valtion palveluksessa olevia koskevassa eläkelainsäädännössä säädetään.

Pykälän 2 momentin mukaan tarkemmat määräykset eläkkeen ja perhe-eläkkeen mak-samisesta ja eläketurvasta muutoin annettaisiin pankkivaltuuston Suomen Pankista annetun lain 11 §:n 2 momentin 6 kohdan no-jalla vahvistamilla eläke- ja perhe-eläkesään- noilla.

Suomen Pankin palveluksessa olevien vel-vollisuudesta osallistua eläketurvan kustanta-miseen säädetään 3 momentissa. Pankin pal-veluksessa olevat maksaisivat eläkemaksun, joka on työntekijäin eläkelain 12 b §:n 1 momentissa säädetyn eläkemaksuprosentin suuruinen osa palkasta. Työnantaja pidättäisi eläkemaksun palkanmaksun yhteydessä.

18 luku. Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset

59 §. Pykälä sisältää lain voimaantulosäännöksen. Lailla kumotaan vuoden 1998 alusta voimaan tulleen Suomen Pankista annetun lain virkamiesoikeudelliset säännökset.

60 §. Pykälässä on eräitä johtokunnan jäsenenä sekä pankin eläke- ja perhe-eläkesääntöjä koskeva siirtymäsäännös. Johtokunnan jäsenen, joiden virkasuhde johtokunnan jäsenenä on alkanut ennen 1 päivää tammikuuta 1998, eroamisikä määräytyy kumotun Suomen Pankista annetun lain (365/1925) mukaan ja on 67 vuotta. Toiseksi säännöksen perusteella ennen 1 päivää tammikuuta 1998 pankkivaltuuston vahvistamat eläke- ja perhe-eläkesäännöt jäävät edelleen voimaan.

61 §. Lain 6 §:ssä tarkoitettuihin virkoihin tai niitä vastaaviin määräaikaisiin virkasuhteisiin ennen lain voimaantuloa nimitetyille säädetään pykälässä velvollisuus ilmoittaa tässä laissa tarkoitetut sidonnaisuutensa kuuden kuukauden kuluessa lain voimaantulosta.

62 §. Pykälässä on 22 §:n 3 momentissa tarkoitettuja, ennen lain voimaantuloa alkaneita lomautuksia koskeva siirtymäsäännös. Vastaava siirtymäsäännös on valtion virkamieslakia koskevassa hallituksen esityksessä (HE 174/1998 vp).

1.2. Rahoitustarkastuslaki

7 §. *Rahoitustarkastuksen johtokunnan tehtävät.* Pykälässä on säännökset rahoitustarkastuksen johtokunnan tehtävistä. Johtokunta ottaa ja erottaa voimassa olevan pykälän 7 kohdan mukaan rahoitustarkastuksen ylimmät virkamiehet johtajaa lukuun ottamatta. Suomen Pankin virkamiehistä annettavan lain mukaan virkamiehet nimitetään ja irtisanotaan. Säännökseen tehdään tästä johtuva sanonnallinen tarkistus.

Virkamiesoikeudellistakurinpitomenettelyä ei enää ole, vaan sen on korvannut virkamiehelle annettava varoitus. Pykälän 8 kohtaa muutetaan siten, että kurinpito korvataan virkamiehelle annettavalla varoituksella.

Voimassa olevan pykälän 8 kohdan mukaan rahoitustarkastuksen johtokunta päättää muiden virkamiesten kuin rahoitustarkastuksen johtajan osalta virantoimituksesta pidättämisestä ja kurinpidosta. Voimassa oleva säännös on siltä osin epä johdonmukainen, että rahoitustarkastuksen johtaja on oikeutet-

tu suorittamaan lain 8 §:n nojalla virkamiesten kannalta virantoimituksesta pidättämistä tai varoituksen antamista jyrkemmän toimen eli irtisanomaan virkamiehen. Ei ole perusteltua, että rahoitustarkastuksen johtokunta päättää virantoimituksesta pidättämisestä tai varoituksen antamisesta muiden kuin niiden virkamiesten kohdalla, jotka johtokunta itse nimittää. Pykälän 7 kohdan mukaan rahoitustarkastuksen johtokunta nimittää johtajaa lukuun ottamatta rahoitustarkastuksen ylimmät virkamiehet. Pykälän 8 kohtaa ehdotetaankin muutettavaksi siten, että rahoitustarkastuksen johtokunta päättää vain niiden virkamiesten osalta virantoimituksesta pidättämisestä ja varoituksen antamisesta, jotka johtokunta nimittää.

8 §. *Rahoitustarkastuksen johtaja.* Rahoitustarkastuksen johtaja ottaa ja erottaa voimassa olevan pykälän 2 momentin mukaan ylimpiä virkamiehiä lukuun ottamatta rahoitustarkastuksen virkamiehet. Suomen Pankin virkamiehistä annettavan lain mukaan virkamiehet nimitetään ja irtisanotaan. Säännökseen tehdään tästä johtuva sanonnallinen tarkistus.

Koska rahoitustarkastuksen johtaja irtisanoo nimittämänsä virkamiehet, on perusteltua, että hän myös tarvittaessa päättää nimittämänsä virkamiehen pidättämisestä virantoimituksesta ja antaa tälle varoituksen. Momenttiin ehdotetaan lisättäväksi tätä koskeva säännös.

Pykälän 4 momentista ehdotetaan poistettavaksi maininta toimenhaltijoista, koska rahoitustarkastuksessa ei enää ole toimenhaltijoita, vaan kaikki palveluksessa olevat ovat virkamiehiä.

Rahoitustarkastuksen johtajaan, kuten kaikkiin rahoitustarkastuksen virkamiehiin, sovelletaan Suomen Pankin virkamiehistä annettavaa lakia. Laki, kuten ei myöskään valtion virkamieslakiaan, ei enää sisällä säännöksiä avoimella kirjeellä nimittämisestä. Tämän johdosta pykälän 5 momentista poistetaan maininta avoimesta kirjeestä. Johtajan nimitysmenettely säilyy muutoin ennallaan.

16 e §. *Rahoitustarkastuksen virkamiehet.* Voimassa olevan lain mukaan rahoitustarkastuksen virkamiehiin sovelletaan rahoitustarkastuslain lisäksi soveltuvin osin Suomen Pankista annetun lain virkamiesoikeudellisia säännöksiä. Koska Suomen Pankin virkamiehistä ehdotetaan annettavaksi uusi erillinen laki, pykälän lakiviittaus ehdotetaan muutet-

tavaksi vastaavasti.

22 §. *Virkasyytteet.* Pykälän 2 momentissa on säännökset rahoitustarkastuksen johtajan, muun johtokunnan jäsenen ja rahoitustarkastuksen virkamiesten virantoimituksesta pidättämisestä. Koska Suomen Pankin virkamiehistä annettavaksi ehdotettu laki sisältää säännökset virantoimituksesta pidättämisestä, ei enää ole tarpeen, että rahoitustarkastuksen virkamiesten virantoimituksesta pidättämisestä säädetään erikseen rahoitustarkastuslaissa. Sen sijaan rahoitustarkastuksen johtokunnan muiden jäsenten kuin rahoitustarkastuksen johtajan kohdalla säännös on edelleen tarpeellinen, koska he eivät ole rahoitustarkastuksen virkamiehiä. Momentista ehdotetaan poistettavaksi rahoitustarkastuksen johtajaa ja virkamiehiä koskevat virantoimituksesta pidättämistä koskevat säännökset.

1.3. Työaikalaki

2 §. *Poikkeukset soveltamisalaa.* Suomen Pankissa toimii esimies- ja asiantuntijatehtävissä virkamiehiä, joiden tehtävissä ei niiden erityispiirteiden vuoksi voida useinkaan mitata työajan pituutta tai määritellä sitä ennalta. Työn itsenäisyys korostuu erityisesti esimiestehtävien lisäksi tutkimustyötä tekevien asiantuntijoiden kohdalla. Suomen Pankissa tehdään runsaasti erilaista tutkimus- ja selvitystyötä, jossa työajan käyttö on asianomaisen virkamiehen itsensä harkittavissa eikä hänen työaikansa seuranta ole näissä olosuhteissa perusteltua. Työskentely liittyy lisäksi useasti Euroopan keskuspankkijärjestelmään kuuluviin tehtäviin, kuten osallistuttaessa Euroopan keskuspankissa tapahtuvaan päätösten valmisteluun tai päätösten kansalliseen täytäntöönpanoon Euroopan yhteisön perustamissopimuksen sekä Euroopan keskuspankkijärjestelmän ja Euroopan keskuspankin perussäännön mukaisesti. Osallistuminen Euroopan keskuspankin komitealaitoksessa tai sen organisaatiossa tapahtuvaan valmisteluun edellyttää toistuvaa työskentelyä ulkomaille ja tätä edeltävää tiukkoihin määräaikoihin sidottua laajaakin kansallista valmistelutyötä. Tällaisissa tilanteissa ei työajan tai sen pituuden määrittäminen etukäteen ole tarkoituksenmukaista eikä usein edes mahdollista.

Työaikalain 2 §:n 3 momentin mukaan asetuksella voidaan säätää, että työaikalakia ei sovelleta sellaiseen virkamiehen työhön, jossa toiminnan erityispiirteiden vuoksi työ-

ajan pituutta ei mitata tai määritellä ennalta taikka jossa virkamiehet voivat itse päättää työajan pituudesta. Tämän nojalla annettun valtion virkamiesten työaika-asetuksen 1 §:n nojalla työaikalakia ei sovelleta muun muassa ulkomaanedustuksen virkoihin eikä eräisiin tuomioistuinelaitoksen virkoihin. Nämä virat ja niihin liittyvät tehtävät ovat verrattavissa edellä mainittuihin Suomen Pankin tehtäviin, jotka olisivat vastaavasti perusteltua katsoa sellaisiksi, että työaikalakia ei sovelleta niitä hoitaviin virkamiehiin.

Suomen Pankin valtiosääntöoikeudellisesta asemasta johtuu, että sen virkamiehiä koskeva sääntely ei voi tapahtua asetusteitse, ehdotetaan työaikalain 2 §:n 3 momenttia muutettavaksi siten, että pankkivaltuustolla olisi oikeus tehdä Suomen Pankin osalta vastaavasti päätös niistä viroista ja tehtävistä, joihin työaikalakia ei sovelleta säännöksessä tarkoitetuissa tilanteissa.

9 §. *Työehtosopimukseen perustuva säännöllinen työaika.* Työaikalain 9 §:n mukaan valtakunnallisella työ- ja virkaehtosopimuksella voidaan poiketa työaikalain säännöllistä työaikaa koskevista säännöksistä. Jotta myös Suomen Pankissa voitaisiin tehdä säännöksen tarkoittamia virkaehtosopimuksia, ehdotetaan pykälän 3 momentissa mainittujen viranomaisten joukkoon lisättäväksi Suomen Pankki. Suomen Pankki on työntäjä-asemaltaan valtiosääntöoikeudellisen erityisasemansa johdosta täysin verrattavissa voimassa olevassa 3 momentissa mainittuihin viranomaisiin.

40 §. *Säännösten pakottavuus. Poikkeaminen valtakunnallisella työehtosopimuksella.* Työaikalain 40 §:n mukaan valtakunnallisilla työ- ja virkaehtosopimuksilla on mahdollista poiketa pykälässä mainituista työaikalain muutoin pakottavista säännöksistä. Jotta myös Suomen Pankissa voitaisiin tehdä säännöksen tarkoittamia virkaehtosopimuksia, ehdotetaan pykälän 3 momentissa mainittujen viranomaisten joukkoon lisättäväksi Suomen Pankki. Suomen Pankki on työntäjä-asemaltaan valtiosääntöoikeudellisen erityisasemansa johdosta täysin verrattavissa voimassa olevassa 3 momentissa mainittuihin viranomaisiin.

1.4. Laki työtuomioistuimesta

1 §. Suomen Pankin virkamiehistä annettavaan lakiin ehdotetaan sisällytettäväksi säännökset pankkia koskevasta virkaehtosopi-

musjärjestelmästä. Tämän johdosta työtuomioistuimen toimivaltaa koskevan pykälän 1 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että maininta Suomen Pankista annettusta laista korvataan viittauksella Suomen Pankin virkamiehistä annettavan lain virkaehtosopimus- ja työrauha-asioita koskeviin lukuihin, jotta työtuomioistuin voisi edelleen käsitellä ja ratkaista Suomen Pankin virkaehtosopimuksia koskevat riidat.

11 §. Pykälän 1 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, ettei työtuomioistuimeen kuuluva riita-asia saataisi virkaehtosopimuksessa olevan määräyksen perusteella jättää välimiesmenettelyssä ratkaistavaksi, jos Suomen Pankkia koskeva virkaehtosopimus Suomen Pankin virkamiehistä annetun lain nojalla vaaditaan julistettavaksi purkautuneeksi.

13 §. Pykälässä säädetään kanneoikeudesta työtuomioistuimessa. Pykälän 5 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että säännöksessä oleva viittaus Suomen Pankista annettuun lakiin korvataan viittauksella Suomen Pankin virkamiehistä annetulla lailla.

2. Voimaantulo

Vuoden 1999 alusta tulee voimaan uusi laki Suomen Pankista (214/1998). Laki kumoaa voimassa olevan Suomen Pankista annetun lain (719/1997). Uuteen lakiin ei enää sisälly Suomen Pankin virkamiehiä koskevia säännöksiä. Voimassa olevan Suomen Pankista annetun lain virkamiehiä koskevat säännökset säilyvät uuden lain voimaan tultuakin voimassa, kunnes lailla toisin säädetään, uuteen lakiin sisältyvän siirtymäsäännöksen perusteella.

Oikeudellisen selkeyden ja Suomen Pankin virkamiesten aseman kannalta ei ole perusteltua jättää pankin virkamiesten oikeudellisen aseman sääntelyä siirtymäsäännöksen varaan. Tämän johdosta ehdotetaan, että lait tulisivat voimaan yhtä aikaa uuden Suomen Pankista annetun lain kanssa vuoden 1999 alusta.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki

Suomen Pankin virkamiehistä

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Sovelтамисala

1 §

Suomen Pankin virkamiehistä, virkasuhteesta ja viroista on voimassa, mitä tässä laissa säädetään, jollei Suomen Pankista annetusta laista (214/1998) muuta johdu. Tämän lain 11 §:n 1 momentin 2 virkettä, 14 §:ää, 19 §:n 1—5 momenttia, 20—26 §:ää sekä 7 ja 16 lukua ei sovelleta Suomen Pan-

kin johtokunnan jäseniin.

Tässä laissa tarkoitettu virkasuhde on julkisoikeudellinen palvelussuhde, jossa Suomen Pankki on työnantajana ja virkamies työn suorittajana.

2 §

Lain tavoitteena on turvata Suomen Pankin tehtävien hoitaminen tuloksellisesti, tarkoituksenmukaisesti ja oikeusturvavaatimukset täyttäen sekä turvata virkamiehelle oikeudenmukainen asema suhteessa työnantajaan.

2 luku

Virat ja nimittäminen

3 §

Suomen Pankissa on johtokunnan jäsenen ja johtajan virat sekä muita virkoja sen mukaan, kuin Suomen Pankin johtokunta päättää.

4 §

Johtokunta nimittää virkamiehet, jollei Suomen Pankista annetun lain 11 ja 13 §:stä tai 14 §:n 3 momentista muuta johdu.

Nimittämisen yleisistä perusteista säädetään hallitusmuodossa. Päättäessään nimittämisestä Suomen Pankki ei saa perusteettomasti asettaa ketään toisiinsa nähden eri asemaan 9 §:ssä mainittujen syiden nojalla. Muutoin noudatetaan virkojen täyttämisessä, mitä johtokunta siitä päättää.

Virkamieheksi nimitettävän tulee olla täyttänyt 18 vuotta. Virkamieheksi voidaan kuitenkin nimittää 15 vuotta täyttänyt ja oppivelvollisuutensa suorittanut henkilö, jos nimitystä voidaan virkamiehen tehtävien asianmukaisen hoitamisen kannalta pitää sopivana.

5 §

Virkamieheksi voidaan nimittää määräajaksi tai muutoin rajoitetuksi ajaksi, jos työn luonne, sijaisuus, avoinna olevaan virkaan kuuluvien tehtävien hoidon väliaikainen järjestäminen tai harjoittelu edellyttää määräaikaista virkasuhdetta. Virkamiestä ei tällöin nimitetä virkaan, vaan virkasuhteeseen.

Virkaan voidaan nimittää määräajaksi tai muutoin rajoitetuksi ajaksi, jos viran luonteeseen tai Suomen Pankin toimintaan liittyvä perusteltu syy sitä vaatii.

6 §

Johtokunnan jäsenen, johtajan, osastopäällikön, yksikön päällikön ja johtokunnan neuvonantajan virkaan nimitettävän on ennen nimitystä annettava selvitys elinkeinotoiminnastaan, omistuksistaan yrityksissä ja muusta varallisuudestaan, veloistaan, takauksistaan sekä muista vastuusitoumuksistaan, sekä kyseiseen virkaan kuulumattomista tehtävistään, 14 §:ssä tarkoitetuista sivutoimistaan ja muista sidonnaisuuksistaan, joilla voi olla merkitystä arvioitaessa hänen edellytyksiään hoitaa täytettävänä olevan viran tehtä-

viä.

Mitä 1 momentissa säädetään, sovelletaan myös nimitettäessä henkilö 5 §:n nojalla hoitamaan 1 momentissa tarkoitettuun virkaan kuuluvia tehtäviä.

Edellä 1 ja 2 momentissa tarkoitettuihin virkoihin ja tehtäviin nimitettyjen virkamiesten on ilmoitettava viivytyksettä 1 momentissa tarkoitetuissa tiedoissa tapahtuneet muutokset ja niissä havaitut puutteet sekä myös muutoin annettava vastaava selvitys Suomen Pankin sitä pyytäessä.

Suomen Pankille annetut henkilön taloudellista asemaa koskevat tiedot ovat salassa pidettäviä.

Pankkivaltuusto vahvistaa ilmoituksen antamista ja ilmoitusvelvollisuuden sisältöä koskevat tarkemmat määräykset.

7 §

Virkaan nimittämisen edellytyksenä on, että virkaa hakenut tai siihen ilmoittautunut henkilö Suomen Pankin pyynnöstä antaa tehtävän hoidon terveydellisiä edellytyksiä koskevia tietoja sekä osallistuu lisäksi tarvittaessa asian selvittämiseksi suoritettaviin tarkastuksiin ja tutkimuksiin. Tästä aiheutuneiden kustannusten suorittamisesta on voimassa, mitä 16 §:n 2 momentissa säädetään.

Mitä 1 momentissa säädetään, sovelletaan myös nimitettäessä henkilö 5 §:n 1 momentin nojalla määräaikaiseen virkasuhteeseen.

8 §

Virkamiestä nimitettäessä voidaan määrätä, että virkasuhde voidaan enintään kuusi kuukautta kestävä koeajan aikana purkaa sekä Suomen Pankin että virkamiehen puolelta. Purkaminen ei saa kuitenkaan tapahtua 9 §:ssä tarkoitetuilla tai muutoin epäasiallisilla perusteilla.

Mitä 1 momentissa säädetään, ei koske johtokunnan jäsentä eikä johtajaa.

3 luku

Suomen Pankin ja virkamiehen yleiset velvollisuudet

9 §

Suomen Pankin on kohdeltava palveluksessaan olevia virkamiehiä tasapuolisesti niin, ettei ketään perusteettomasti aseteta toisiinsa nähden eri asemaan syntyperän, kansalaisuuden, sukupuolen, uskonnon, iän taikka poliittisen tai ammattiyhdistystoimin-

nan taikka muun näihin verrattavan seikan vuoksi.

Suomen Pankki ei saa kieltää virkamiestä liittymästä eikä kuulumasta yhdistykseen eikä painostaa tätä liittymään johonkin yhdistykseen tai kieltää siitä eroamasta.

10 §

Suomen Pankin on huolehdittava siitä, että virkamiehelle annetaan virkasuhteesta johtuvat edut ja oikeudet sellaisina kuin ne hänelle kuuluvat.

Suomen Pankin on annettava virkamiehelle tämän pyynnöstä viivytyksettä palkkatodistus, josta ilmenevät palkan suuruus ja sen määräytymisperusteet.

11 §

Virkamiehen on suoritettava tehtävänsä asianmukaisesti ja viivytyksettä. Hänen on noudatettava työnjohto- ja valvontamääräyksiä.

Virkamiehen on käyttäydyttävä asemansa ja tehtäviensä edellyttämällä tavalla.

12 §

Virkamies ei saa vaatia, hyväksyä tai ottaa vastaan taloudellista tai muuta etua, jos se voi heikentää luottamusta virkamieheen taikka Suomen Pankkiin.

13 §

Virkamies, jonka tehtäviin 42 §:n 2 momentin tarkoittamalla tavalla kuuluu edustaa työnantajaa, ei saa toimia Suomen Pankkiin palvelussuhteessa olevia edustavassa yhdistyksessä sellaisessa asemassa, että yhdistyksessä toimiminen on ristiriidassa sanotun tehtävän kanssa.

14 §

Virkamies ei saa ottaa vastaan eikä pitää sivutointa, joka edellyttää työajan käyttämistä sivutoimen hoitamiseen, ellei Suomen Pankki hakemuksesta myönnä hänelle siihen lupaa. Sivutoimilupa voidaan antaa myös määräajaksi ja rajoitettuna. Sivutoimilupa voidaan peruuttaa, kun siihen on syytä.

Harkittaessa sivutoimiluvan myöntämistä on otettava huomioon, että virkamies ei sivutoimen vuoksi saa tulla esteelliseksi tehtävässään. Sivutoimi ei myöskään saa vaarantaa luottamusta tasapuolisuuteen tehtävän hoidossa tai muutenkaan haitata tehtävän asianmukaista hoitamista taikka kilpailevana toimintana ilmeisesti vahingoittaa työnanta-

jaa.

Muusta kuin 1 momentissa tarkoitettusta sivutoimesta virkamiehen on tehtävä ilmoitus Suomen Pankille, joka voi kieltää tällaisen sivutoimen vastaanottamisen ja pitämisen 2 momentissa säädetyillä perusteilla.

Sivutoimella tarkoitetaan 1—3 momentissa virkaa sekä palkattua työtä ja tehtävää, joista virkamiehellä on oikeus kieltäytyä, samoin kuin ammattia, elinkeinoa ja liikettä.

15 §

Harkittaessa virkamiehen määräämistä Suomen Pankin omistajavallan käyttöön tai muuhun ohjaukseen ja valvontaan liittyvään edustajantehtävään on otettava huomioon, että virkamies ei saa tulla edustajantehtävän vuoksi muutoin kuin satunnaisesti tai tilapäisesti esteelliseksi keskeisissä virkatehtävissään.

16 §

Virkamies on velvollinen Suomen Pankin pyynnöstä antamaan pankille tehtävän hoitamisen terveydellisiä edellytyksiä koskevia tietoja. Virkamies voidaan myös määrätä hänen terveydentilan toteamiseksi suoritettaviin tarkastuksiin ja tutkimuksiin, jos se on tarpeen tehtävän hoitamisen edellytysten selvittämiseksi.

Edellä 1 momentissa tarkoitetuista Suomen Pankin määräämistä tarkastuksista ja tutkimuksista aiheutuvat välttämättömät kustannukset suoritetaan pankin varoista.

4 luku

Virkavapaus

17 §

Virkamies saa keskeyttää työnteon, jos Suomen Pankki hakemuksesta myöntää hänelle virkavapauden taikka hän on suoraan lain nojalla virkavapaana. Työnteon keskeyttämisestä muilla perusteilla on voimassa, mitä siitä erikseen säädetään. Virkavapaus voidaan myöntää myös hakemuksetta, jos virkamies ei ole voinut hakea virkavapautta ennen työnteon keskeytymistä tai jos keskeytymisen syystä on muutoin saatu riittävä selvitys.

Virkamies on virkavapaana sen ajan, jonka hän on kansanedustajana, valtioneuvoston jäsenenä tai Suomesta valittuna Euroopan parlamentin jäsenenä taikka suorittamassa palvelusta asevelvollisena. Muutoin virkavapau-

den myöntäminen on Suomen Pankin harjonnassa, jollei joiltakin osin erikseen säädetä tai määrätä taikka virkaehtosopimuksessa toisin sovita.

Virkavapaus voidaan myöntää myös osittaisena. Virkavapaana oleva virkamies voidaan lisäksi suostumuksensa perusteella erityisestä syystä määrätä suorittamaan joitakin virkatehtäviä.

5 luku

Varoitus

18 §

Virkamiehelle, joka toimii vastoin virkavelvollisuuksiaan tai laiminlyö niitä, voidaan antaa kirjallinen varoitus.

6 luku

Virkasuhteen päättäminen

19 §

Virkasuhde voidaan molemmin puolin irtisanoa päättymään tietyn irtisanomisajan kuluttua, tai jos niin on sovittu tai laissa erikseen säädetty, irtisanomisaikaa noudattamatta.

Suomen Pankki ei saa irtisanoa virkasuhdetta virkamiehestä johtuvasta syystä, ellei tämä syy ole erityisen painava. Tällaisena syynä ei voida pitää ainakaan:

1) virkamiehen sairautta, vikaa tai vammaa, paitsi jos siitä on ollut seurauksena virkamiehen työkyvyn olennainen ja pysyvä heikentyminen ja virkamiehellä on sen perusteella oikeus työkyvyttömyyseläkkeeseen;

2) virkamiehen osallistumista virkamiesyhdistyksen päätöksellä yhdistyksen toimeenpanemaan työtaisteluun; eikä

3) virkamiehen poliittisia, uskonnollisia tai muita mielipiteitä taikka hänen osallistumistaan yhteiskunnalliseen tai yhdistystoimintaan.

Irtisanominen on tehtävä tässä pykälässä tarkoitettulla perusteella kohtuullisen ajan kuluessa siitä, kun irtisanomisen peruste on tullut Suomen Pankin tietoon.

Suomen Pankin irtisanomisoikeutta voidaan lisäksi sopimuksella rajoittaa siten, että pankki saa käyttää sitä vain sopimuksessa mainituilla perusteilla.

Suomen Pankki ei saa irtisanoa virkamiestä raskauden johdosta. Jos pankki irtisanoo raskaana olevan virkamiehen, katsotaan irtisanomisen johtuvan raskaudesta, jollei

pankki muuta perustetta näytä. Pankki ei saa irtisanoa virkamiestä erityisäitiysloman, äitiysloman, isyysloman tai vanhempainloman taikka hoitovapaan aikana eikä myöskään saatuaan tietää virkamiehen olevan raskaana tai käyttävän edellä mainittua oikeuttaan, irtisanoa palvelussuhdetta päättymään sanotun loman taikka hoitovapaan alkaessa tai aikana.

Määrääjäksi nimitetyn virkamiehen virkasuhde päättyy ilman irtisanomista, kun määräaika on kulunut loppuun, jollei virkasuhde irtisanomisen johdosta ole päättynyt sitä ennen.

20 §

Suomen Pankilla on oikeus irtisanoa virkamies, jos:

1) se yksikkö, jossa virkamies työskentelee, lakkaa; tai

2) virkamiehen tehtävät tai pankin mahdollisuudet tarjota virkamiehelle tehtäviä suoritettaviksi olennaisesti ja muutoin kuin tilapäisesti vähenevät.

Edellä 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettua perustetta irtisanomiseen ei katsota olevan ainakaan silloin, kun

1) irtisanomista on edeltänyt tai seurannut uuden henkilön ottaminen samankaltaisiin tehtäviin eikä pankin toimintaedellytyksissä ole vastaavana aikana tapahtunut muutoksia;

2) irtisanomisen syyksi ilmoitetut tehtävien uudelleenjärjestelyt eivät tosiasiallisesti vähennä pankissa tarjolla olevia tehtäviä tai muuta tehtävien laatua;

3) irtisanomisen syyksi on ilmoitettu kone- tai laitehankinnat, mutta virkamies olisi ammattitaitoonsa nähden voitu tai voitaisiin pankin toimesta kouluttaa näiden koneiden ja laitteiden käyttöön; tai

4) irtisanomisen syyksi on ilmoitettu henkilöstön vähentämisestä aiheutuva kustannussäästö, mutta tämä säästö on niin vähäinen, että sitä ei voida pitää pankin ja virkamiehen olosuhteet huomioon ottaen irtisanomisen todellisena syynä.

Jos virka sijoitetaan toiselle paikkakunnalle eikä virkamies perustellusta syystä siirry työskentelemään tällä paikkakunnalla, virkamies voidaan irtisanoa tämän pykälän perusteella.

Suomen Pankilla ei kuitenkaan ole oikeutta irtisanoa virkamiestä 1 momentissa säädetystä syystä, jos virkamies voidaan pankissa ammattitaitoonsa ja kykyynsä nähden koh-

tuudella sijoittaa uudelleen tai kouluttaa uusiin tehtäviin.

Mitä 19 §:n 4 ja 5 momentissa säädetään irtisanomisoikeuden rajoittamisesta, koskee vastaavasti myös tässä pykälässä tarkoitettuja irtisanomisperusteita.

21 §

Suomen Pankki ja virkamies voivat sopia virkasuhteen päättymisestä irtisanomisen johdosta välittömästi. Virkamiehellä on virkasuhteen päättyessä välittömästi kuitenkin oikeus irtisanomisajan palkkaa vastaavaan korvaukseen.

Suomen Pankki voi ennen irtisanomisajan loppuun kulumista peruuttaa irtisanomisen, jos virkamies antaa siihen suostumuksensa. Virkamies ei saa peruuttaa irtisanoutumistaan, jollei pankki anna siihen suostumusta.

22 §

Lomautetulla virkamiehellä on virkasuhteessa muutoin noudatettavasta irtisanomisajasta riippumatta oikeus irtisanoa virkasuhde päättymään milloin tahansa lomautusaikana, ei kuitenkaan, jos lomautuksen päättymisaika on jo hänen tiedossaan, viimeisen viikon aikana ennen lomautuksen päättymistä.

Jos Suomen Pankki ennen lomautuksen päättymistä irtisanoa virkamiehen, on virkamies oikeutettu myös lomautuksen ajalta saamaan irtisanomisajan palkan, ei kuitenkaan, jos irtisanominen on muutoksenhaun johdosta kumottu.

Milloin lomauttaminen on tullut voimaan virkamiehen saamatta hyväkseen virkasuhteen lakkaamista koskevaa irtisanomisaikaa ja toistaiseksi voimassa oleva lomauttaminen on kestänyt yhdenjaksoisesti vähintään 20 kalenteripäivää, lomautetulla virkamiehellä on virkasuhteen irtisanoessaan oikeus saada korvaus irtisanomisajan palkan menetyksestä samalla tavalla kuin Suomen Pankin irtisanoessa virkasuhteen, jollei pankki viikon kuluessa irtisanomisen toimittamisesta tarjota virkamiehelle työtä.

23 §

Irtisanomisaika voidaan sopia enintään kuudeksi kuukaudeksi. Jos on sovittu pitemmästä ajasta, on sen sijasta noudatettava sanottua irtisanomisaikaa.

Irtisanomisaika voidaan sopimuksessa määrätä Suomen Pankille sitä aikaa pitemmäksi, jota virkamiehen on noudatettava

irtisanoessaan virkasuhteen.

Jos virkamiehen palvelussuhde Suomen Pankkiin on jatkunut keskeytyksittä, eikä muusta ole sovittu, pankki voi irtisanoa virkamiehen virkasuhteen päättymään aikaisintaan:

1) yhden kuukauden kuluttua, jos palvelussuhde on jatkunut enintään yhden vuoden;

2) kahden kuukauden kuluttua, jos palvelussuhde on jatkunut yli vuoden, mutta enintään viisi vuotta;

3) kolmen kuukauden kuluttua, jos palvelussuhde on jatkunut yli viisi vuotta, mutta enintään yhdeksän vuotta;

4) neljän kuukauden kuluttua, jos palvelussuhde on jatkunut yli yhdeksän vuotta, mutta enintään 12 vuotta;

5) viiden kuukauden kuluttua, jos palvelussuhde on jatkunut yli 12 vuotta, mutta enintään 15 vuotta; sekä

6) kuuden kuukauden kuluttua, jos palvelussuhde on jatkunut yli 15 vuotta.

Virkamiehen irtisanoutuessa noudatetaan yhden kuukauden irtisanomisaikaa. Jos palvelussuhde Suomen Pankkiin on jatkunut enintään vuoden, noudatetaan kuitenkin 14 päivän irtisanomisaikaa ja jos palvelussuhde pankkiin on jatkunut yli kymmenen vuotta, kahden kuukauden irtisanomisaikaa.

24 §

Suomen Pankki voi muuttaa virkasuhteen osa-aikaiseksi irtisanomisajan päättymisestä lukien niillä perusteilla, joilla virkasuhde voidaan 20 §:n 1 momentin nojalla irtisanoa.

25 §

Jos virkamies on irtisanottu muista kuin virkamiehestä johtuvista syistä ja Suomen Pankki 24 kuukauden kuluessa irtisanomisajan päättymisestä tarvitsee työvoimaa samoihin tai samanlaisiin tehtäviin, tulee pankin tiedustella paikalliselta työvoimaviranomaiselta, onko pankin entisiä virkamiehiä etsimässä tämän viranomaisen välityksellä työtä, ja myönteisessä tapauksessa tarjota tehtävää tai virkaa ensi sijassa näille kelpoisuusvaatimukset täyttävälle virkamiehille.

Jos Suomen Pankki tahallaan tai huolimattomuudesta laiminlyö 1 momentissa tarkoitettua velvollisuuden täyttämisen, on sen korvattava virkamiehelle näin aiheuttamansa vahinko.

26 §

Virkamiehen virkasuhde voidaan heti purkaa, jos virkamies törkeästi rikkoo tai laiminlyö velvollisuuksiaan.

Purkamisoikeus raukeaa, jollei syy ole jo aikaisemmin menettänyt merkitystään, kahden viikon kuluttua siitä, kun Suomen Pankki sai tiedon purkamisen aiheesta tai, jos syy on jatkuva, siitä kun saatiin tieto sen lakkaamisesta. Jos purkamista kohtaa pätevä este, saadaan purkaminen toimittaa kahden viikon kuluessa esteen lakkaamisesta.

Jos purkamista on lykätty asian esitutkinnan tai muun asian vaatiman selvityksen hankkimisen vuoksi, saadaan purkaminen toimittaa kahden viikon kuluessa siitä, kun esitutkinta lopetettiin tai selvitys on hankittu, kuitenkin viimeistään kuuden kuukauden kuluessa siitä, kun aihe purkamiseen ilmaantui.

27 §

Virkamiesten yleinen eroamisikä on 65 vuotta, jollei laissa toisin säädetä.

Virkamiehen virkasuhde päättyy ilman irtisanomista tai muuta virkasuhteen päättymistä tarkoittavaa toimenpidettä sen kuukauden päättyessä, jonka aikana virkamies saavuttaa eroamisiansä. voi kuitenkin painavasta syystä ja virkamiehen suostumuksella päättää, että virkamies voi jatkaa samassa virassa eroamisiansä jälkeen määrääjän, kuitenkin enintään yhden vuoden. Tämän määrääjän kuluttua loppuun virkasuhde päättyy ilman irtisanomista. Päätös virkamiehen oikeuttamisesta jatkamaan virassa on tehtävä ennen kuin virkamies on saavuttanut eroamisiansä.

7 luku

Lomauttaminen

28 §

Jos Suomen Pankki voisi 20 §:n 1 momentin nojalla irtisanoa virkamiehen, virkamies voidaan 14 päivän ilmoitusaikaa noudattaen lomauttaa siten, että virkamiehen virantoimitus ja palkanmaksu keskeytetään määräajaksi tai toistaiseksi virkasuhteen muuten pysyessä voimassa.

Virkamies voidaan 1 momentissa säädetyllä tavalla lomauttaa enintään 90 päivän ajaksi, jos virkamiehen tehtävät tai Suomen Pankin mahdollisuudet tarjota tehtäviä suoritettaviksi ovat tilapäisesti vähentyneet eikä pankki voi kohtuudella järjestää virkamiehelle

le muita tehtäviä tai pankin tarpeisiin sopivaa koulutusta pankissa.

Virkasuhteen kestäessä voidaan Suomen Pankin tai virkamiehen aloitteesta sopia virkamiehen lomauttamisesta. Virkaehtosopimuksella tai 57 §:ssä tarkoitetuilla yhteistointasopimuksilla voidaan sopia toisinkin kuin mitä 1 ja 2 momentissa säädetään.

29 §

Lomauttaminen ei estä virkamiestä ottamasta lomauttamisen ajaksi muuta työtä.

Virkamies säilyttää lomautusaikana oikeuden asua hänen käyttöönsä palvelussuhteen perusteella annetussa asunnossa. Tärkeän syyn niin vaatiessa Suomen Pankki voi antaa virkamiehelle, jonka virantoimitus on keskeytyneenä lomautuksen vuoksi, käytettäväksi muun soveliaan asunnon. Tästä aiheutuneet muuttokustannukset korvataan pankin varoista.

30 §

Lomautuksen välttämättömyyden tultua Suomen Pankin tietoon tämän on annettava lomautuksesta välittömästi ja mikäli mahdollista viimeistään kolme kuukautta ennen lomautuksen alkamista ennakoilmoitus asianomaiselle luottamusmiehelle ja lomautuksen kohdistuessa vähintään kymmeneen virkamieheen myös työvoimaviranomaiselle. Ennakoilmoituksessa tulee mainita lomautuksen syy, arvioitu alkamisaika ja kesto sekä lomautettavien virkamiesten arvioitu lukumäärä ammattiryhmittäin.

Edellä 28 §:n 1 momentissa tarkoitettu ilmoitus lomautuksesta annetaan virkamiehelle henkilökohtaisesti, jollei Suomen Pankin ja asianomaisen luottamusmiehen kesken toisin sovita. Ilmoituksessa tulee mainita lomautuksen syy, sen alkamisaika ja määrällä aikaisen lomautuksen kesto sekä toistaiseksi tapahtuvan lomautuksen osalta sen arvioitu kesto. Pankin on virkamiehen pyynnöstä annettava lomautuksesta kirjallinen todistus. Ilmoitus lomautuksesta on lisäksi annettava tiedoksi asianomaiselle luottamusmiehelle ja lomautuksen kohdistuessa vähintään kymmeneen virkamieheen myös työvoimaviranomaiselle.

Edellä 2 momentissa tarkoitettua ilmoitusvelvollisuutta ei kuitenkaan ole tapauksissa, joissa Suomen Pankilla muun syyn kuin lomautuksen vuoksi ei ole lomautusaikaan kohdistuvaa palkanmaksuvelvollisuutta.

Suomen Pankki voi virkamiehen suostu-

muksella muuttaa lomautuksen alkamis- tai päättymisaikaa tai peruuttaa lomautuksen. Jos virkamies on lomautettu toistaiseksi, on työn alkamisesta ilmoitettava vähintään viikkoa ennen.

8 luku

Virantoimituksesta pidättäminen

31 §

Jos virkamiehen irtisanomista koskeva päätös ei ole saanut lainvoimaa silloin, kun irtisanomisaika on kulunut loppuun, hänet on pidätettävä virantoimituksesta, jollei korkein hallinto-oikeus erityisestä syystä toisin määrää. Jos virkamies on pantu viralta tai virkasuhde on purettu, hänet on heti pidätettävä virantoimituksesta, vaikkei päätös ole saanut lainvoimaa.

Virkamies voidaan lisäksi pidättää virantoimituksesta:

1) rikossyytteen ja sen edellyttämien tutkimusten ajaksi, jos näillä voi olla vaikutusta virkamiehen edellytyksiin hoitaa tehtäväänsä;

2) jos virkamies kieltäytyy 16 §:ssä tarkoitetuista tarkastuksista tai tutkimuksista taikka jos hän kieltäytyy antamasta sanotun pykälän mukaisesti terveydentilaansa koskevia tietoja;

3) jos virkamiehellä on sellainen sairaus, joka haittaa olennaisesti viran hoitoa; sekä

4) välittömästi irtisanomisen jälkeen, jos irtisanomisen perusteena oleva teko tai laiminlyönti osoittaa virkamiehen siinä määrin soveltumattomaksi tehtäväänsä, ettei virantoimitusta voida jatkaa tai jos virantoimituksen jatkuminen irtisanomisajan voi vaarantaa kansalaisen turvallisuuden.

Virantoimituksesta pidättämisen tapahtuessa 2 momentin 4 kohdan nojalla virkamiehellä on kuitenkin oikeus irtisanomisajan palkkaan.

9 luku

Sopimus palvelussuhteen ehdoista

32 §

Suomen Pankki voi tehdä virkamiehen kanssa kirjallisen sopimuksen palvelussuhteessa noudatettavista ehdoista. Johtokunnan jäsenten kanssa sopimuksen tekee kuitenkin pankkivaltuusto Suomen Pankista annetun lain 11 §:n 2 momentin 3 kohdan nojalla.

Edellä 1 momentissa tarkoitettussa sopimuksessa ei saa sopia asiasta, josta 40 §:n 2 ja 3 momentin mukaan ei saa sopia. Sopimuksessa ei myöskään saa sopia virkaehtosopimuksessa sovittuja palvelussuhteen ehtoja huonommista ehdoista.

Virkamiehen irtisanomista tai virkasuhteen purkamista pidetään samalla sopimuksen irtisanomisena.

Jollei sopimusta tehdä tai jollei sopimuksesta muuta johdu, on virkasuhteessa noudatettavista ehdoista voimassa, mitä niistä säädetään taikka 12 luvun nojalla sovitaan.

10 luku

Muutoksenhaku virkasuhdeasioissa

33 §

Virkamies, joka katsoo, ettei Suomen Pankki ole antanut hänelle palvelussuhteesta johtuvaa taloudellista etuutta sellaisena kuin se olisi ollut hänelle suoritettava, saa kirjallisesti vaatia siihen oikaisua johtokunnalta. Oikaisuvaatimusta ei saa tehdä asiassa, joka kuuluu työtuomioistuimen toimivaltaan, jollei työtuomioistuin työtuomioistuimesta annetun lain (646/1974) 1 §:n 2 momentin nojalla ole päättänyt olla ratkaisematta asiaa.

Päätökseen, jolla Suomen Pankki on antanut varoituksen, lomauttanut tai irtisanonut virkamiehen, purkanut virkasuhteen tai pidättänyt virkamiehen virantoimituksesta taikka ratkaissut työntekijän eläkemaksua tai sivutointa koskevan asian, samoin kuin 1 momentissa tarkoitettua oikaisuvaatimuksesta annettuun ja 6 momentissa tarkoitettuun päätökseen saadaan hakea muutosta valittamalla korkeimmalta hallinto-oikeudelta siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Tässä momentissa tarkoitettu asia on käsiteltävä kiireellisenä korkeimmassa hallinto-oikeudessa.

Johtokunnan päätökseen eläkettä koskevassa asiassa haetaan muutosta valittamalla valitusoikeudelta. Muutoksenhausta eläkettä koskevassa asiassa on muutoin soveltuvin osin voimassa, mitä valtion eläkelaisissa (280/1966) säädetään.

Virkamiehen lomauttamista ja sivutointa koskeva päätös tulee noudatettavaksi siitä tehdystä valituksesta huolimatta. Mitä edellä säädetään, koskee myös virantoimituksesta pidättämisestä tehtyä päätöstä, jollei korkein hallinto-oikeus toisin päättä.

Virkamiehen virkasuhde jatkuu katkeamattomasti.

ta, jos virkamiehen irtisanominen tai virkasuhteen purkaminen on lainvoimaisen päätöksen mukaan tapahtunut ilman tässä laissa säädettyä perustetta.

Virkamiehellä, joka ilman 5 §:ssä tarkoitettua perustetta on nimitetty määrääjäksi tai joka ilman pätevää syytä on toistuvasti peräkkäin nimitetty määrääjäksi, on oikeus virkasuhteen Suomen Pankkiin päättyessä sen vuoksi, ettei häntä enää nimitetä pankin virkamieheksi, saada pankilta vähintään kuuden ja enintään 24 kuukauden palkkaa vastaava korvaus. Korvauksen määrää maksettavaksi pankkivaltuusto, jolle korvausvaatimus on esitettävä kuuden kuukauden kuluessa virkasuhteen päättymisestä.

Suomen Pankin antamaan virkamiestä koskevaan muuhun kuin 1-3 momentissa tarkoitettuun päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla. Virkamiehen nimittämistä koskevaan päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla, jollei laissa toisin säädetä.

11 luku

Erinäiset säännökset virkasuhdeasioissa

34 §

Aiheettomasti maksetun palkan tai muun palvelussuhteesta johtuvan taloudellisen etuuden määrä saadaan periä takaisin myös siten, että se vähennetään seuraavan tai seuraavien palkanmaksujen yhteydessä virkamiehen palkasta, jos tämä on edelleen Suomen Pankin palveluksessa.

Kulloinkin suoritettavasta palkasta ei saa 1 momentin nojalla periä enempää kuin mitä palkasta lain mukaan saadaan ulosmitata. Takaisinperintää aloitettaessa on sen peruste ja takaisin perittävä määrä ilmoitettava virkamiehelle.

Takaisinperintä on aloitettava tässä pykälässä säädetyllä tavalla tai pantava vireille muussa järjestyksessä kolmen vuoden kuluessa sen kalenterivuoden päättymisestä, jonka aikana aiheuton palkan tai muun taloudellisen etuuden määrä on maksettu. Jollei takaisinperintää aloiteta tai panna vireille edellä säädetyssä määrääjässä, on oikeus siihen menetetty.

35 §

Jollei 33 §:n 1 momentissa tarkoitettua oikaisuvaatimusta ole tehty kolmen vuoden kuluessa sen kalenterivuoden päättymisestä, jonka aikana suorituksen olisi pitänyt tapah-

tua, taikka 60 päivän kuluessa työtuomioistuimen sanotussa momentissa tarkoitettua päätöksen tiedoksi saamisesta, on oikeus etuuteen menetetty.

Jollei kannetta sellaisessa virkasuhteesta johtuvaa taloudellista etuutta koskevassa asiassa, joka kuuluu työtuomioistuimen toimivaltaan, ole pantu vireille työtuomioistumissa kolmen vuoden kuluessa sen kalenterivuoden päättymisestä, jonka aikana suorituksen olisi pitänyt tapahtua, on oikeus etuuteen menetetty. Jos asiasta on työtuomioistumesta annetun lain 11 §:n 2 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa ensin neuvoteltava, on oikeus etuuteen menetetty, jollei neuvotteluja ole siitä sovituin tavoin vaadittu edellä tarkoitettussa määrääjässä.

36 §

Jos virkamies laiminlyö niiden määräysten noudattamisen, jotka on annettu sairausvakuutuslain (364/1963) mukaan työnantajalle suoritettavaa päivä- tai äitiysrahan tai muun lakiin perustuvan etuuden hakemista varten, voidaan hänelle virkavapausajalta suoritettu palkka päivä- tai äitiysrahaa taikka muuta etuutta vastaavalta osalta periä takaisin seuraavan tai seuraavien palkanmaksujen yhteydessä.

37 §

Virkasuhteessa aiheutuneen vahingon korvaamisesta on voimassa, mitä siitä erikseen säädetään.

Virkamiehen ei ole suoritettava Suomen Pankille eikä pankin ole suoritettava virkamiehelle korvausta vahingosta, joka aiheutuu työtaistelutoimenpiteestä johtuvasta työn keskeytymisestä, jollei työtaistelutoimenpiteeseen ole ryhdytty noudattamatta työriitojen sovittelua koskevia säännöksiä tai toimenpide ole 12 tai 13 luvun säännösten tai virkaehtosopimuksen määräysten vastainen ja jollei keskeytyksestä aiheutunut haitta ole huomattava. Virkamies ei myöskään ole velvollinen suorittamaan pankille korvausta vahingosta, joka aiheutuu työtaistelutoimenpiteestä johtuvasta työn keskeytymisestä, jos hän virkamiesyhdistyksen päätöksen perusteella on osallistunut yhdistyksen toimeenpanemaan työtaistelutoimenpiteeseen, vaikka työtaistelutoimenpide on edellä mainittujen säännösten ja määräysten vastainen.

Edellä 2 momentissa olevia virkamiehen korvausvastuun rajoittamisesta annettuja säännöksiä ei kuitenkaan sovelleta virkamie-

heen, joka on ryhtynyt 49 §:n 1 momentissa kiellettyyn työtaistelutoimenpiteeseen.

38 §

Virkasuhteen irtisanominen ja purkaminen on tehtävä kirjallisesti.

Ennen kuin virkamies pidätetään virantoi-
mituksesta tai irtisanotaan 19 §:n perusteella,
virkasuhde puretaan tai virkamiehelle annea-
taan varoitus, on virkamiehelle varattava
tilaisuus tulla asiassa kuulluksi.

Asianomaisen pääluottamusmiehen tai
luottamusmiehen kuulemisesta, ennen kuin
virkamiehen lomauttamisesta, irtisanomisesta
tai virantoiimituksesta pidättämisestä taikka
virkasuhteen purkamisesta tehdään päätös,
sovitaan 57 §:ssä tarkoitetulla yhteistoimin-
tasopimuksella.

39 §

Virkamiehellä on oikeus pyynnöstä saada
Suomen Pankilta todistus palvelussuhteen
kestoajasta ja tehtävien laadusta (*työtodis-
tus*). Lisäksi on, jos virkamies sitä pyytää,
työtodistuksessa mainittava palvelussuhteen
päättymisen syy ja arvolausel virkamiehen
osoittamasta työtaidosta, ahkeruudesta ja
käytöksestä. Virkamiehen kuoltua on tämän
kuolinpesällä oikeus saada työtodistus.

Jos työtodistusta pyydetään myöhemmin
kuin 10 vuoden kuluttua palvelussuhteen
päättymisestä, Suomen Pankki on velvolli-
nen antamaan työtodistuksen vain, jos siitä
ei aiheudu kohtuutonta haittaa. Samalla edel-
lytyksellä on kadonneen tai turmeltuneen
työtodistuksen tilalle pyynnöstä annettava
uusi todistus.

Työtodistukseen ei saa panna mitään sel-
laista merkintää eikä antaa sitä sellaisessa
muodossa, jonka tarkoituksena on antaa vir-
kamiehestä muita tietoja kuin mitä työtodis-
tuksen sanamuodosta käy ilmi.

12 luku

Palvelussuhteen ehtojen määräytyminen

40 §

Virkamiesten palvelussuhteen ehtojen vah-
vistamiseksi virkaehtosopimuksin ja työ-
rauhan turvaamiseksi neuvotellaan sen mu-
kaan kuin tässä laissa säädetään.

Virkamiesten palvelussuhteen ehdoista on
voimassa, mitä niistä virkaehtosopimuksilla
määrätään.

Palvelussuhteen ehtoja eivät ole Suomen

Pankin järjestysmuodon perusteet tai muu
virkakoneiston järjestely, viran perustaminen
tai lakkauttaminen, Suomen Pankin tehtävät
tai sisäinen työnjako, työn johtaminen, työ-
menetelmät eikä virkasuhteen syntyminen
taikka sen lakkaaminen, lukuun ottamatta
irtisanomisaikaa ja irtisanomisen perusteita.

Sopia ei saa:

1) virkaan vaadittavista kelpoisuusehdois-
ta, nimitysperusteista eikä virkamiehen vel-
vollisuuksista;

2) eläkkeistä, perhe-eläkkeistä tai niihin
verrattavista muista eduista, virkasuhdeasun-
tojen vuokrien määrästä tai Suomen Pankin
muun omaisuuden käyttämisestä lukuun ot-
tamatta pankin ja sen virkamiesten välisessä
yhteistoimintatehtävässä toimivan henkilön
työtiloja ja työvälineitä; eikä

3) niistä asioista, joista työehtosopimuksil-
la ei voida työntekijöiden osalta sopia.

Asiasta, josta ei ole voimassa virkaeh-
tosopimusta, on voimassa mitä siitä erikseen
säädetään tai määrätään taikka virkamiehen
kanssa sovitaan.

Virkaehtosopimuksen määräys, joka on
3—5 momentin vastainen, on mitätön.

41 §

Neuvottelumenettelystä sekä työrauhan
turvaamista koskevasta tai muusta sellaisesta
menettelystä voidaan tehdä erillinen sopimus
(*pääsopimus*). Samoin voidaan tehdä erilli-
nen sopimus virkamiesasioiden hoitamisessa
noudatettavista menettelytavoista (*yleissopi-
mus*).

Edellä 1 momentissa tarkoitetulla yleisso-
pimuksella ei saa poiketa muualla laissa sää-
detyistä menettelytavoista. Muutoin 1 mo-
mentissa mainituista sopimuksista on voi-
massa, mitä virkaehtosopimuksesta sääde-
tään, jollei toisin säädetä.

42 §

Neuvottelu- ja sopimusosapuolia ovat:

1) Suomen Pankki; sekä

2) virkamiesten puolesta sellainen rekiste-
roity yhdistys, jonka varsinaisiin tarkoituk-
siin kuuluu virkamiesten etujen valvominen
virkasuhteissa (*virkamiesyhdistys*) ja jonka
kanssa Suomen Pankki harkitsee tarkoituk-
senmukaiseksi neuvottelujen käymisen ja
virkaehtosopimuksen tekemisen.

Suomen Pankki voi erikseen määrätä ne
virkamiehet, joiden tehtäviin kuuluu edustaa
Suomen Pankkia tässä luvussa tarkoitetuissa
neuvotteluissa tai työtaistelun sattuessa taik-

ka joiden tehtäviin muutoin kuuluu toimia työnantajan edustajana. Näiden virkamiesten palvelussuhteen ehdot määrää Suomen Pankki.

43 §

Virkaehtosopimus on tehtävä kirjallisesti. Sopimus voidaan tehdä myös siten, että sopimuksen sisältö merkitään neuvotte-luosapuolten pitämässä neuvottelussa laadit-tuun pöytäkirjaan, joka yhteisesti sovitulla tavalla todetaan oikeaksi.

Virkaehtosopimukseen ovat sidotut:

- 1) Suomen Pankki;
- 2) ne virkamiesyhdistykset, jotka ovat teh-neet virkaehtosopimuksen tai jälkeinpäin aikaisempien sopimukseen osallisten suostu-muksella kirjallisesti siihen yhtyneet;
- 3) ne rekisteröidyt yhdistykset, jotka yh-dessä tai useammassa asteessa ovat tai sopi-muksen voimassa ollessa ovat olleet 2 koh-dassa tarkoitettujen yhdistysten alayhdistyk-siä; ja

4) ne virkamiehet, jotka ovat tai sopimuk-sen voimassa ollessa ovat olleet sopimuk-seen sidotun virkamiesyhdistyksen jäseniä.

Suomen Pankki ei muissa kuin 32 §:ssä ja 42 §:n 2 momentissa tarkoitetuissa tapauk-sissa saa määrätä tai sopia virkaehtosopi-muksen soveltamisalalla sopimuksen ulko-puolella olevan virkaehtosopimuksen tarkoit-tamaa työtä suorittavan virkamiehen palve-lussuhteen ehtoja sellaisiksi, että ne ovat ristiriidassa virkaehtosopimuksen kanssa.

Mitä 2 ja 3 momentissa säädetään, on nou-datettava ainoastaan sikäli kuin Suomen Pankki, yhdistys tai virkamies ei ole sidottu aikaisempaan toisin ehdoin tehtyyn virkaeh-tosopimukseen taikka mikäli virkaehtosopi-muksessa itsessään ei ole sen sitovuuspiiriä rajoitettu.

44 §

Virkaehtosopimuksen, jota ei ole tehty määräajaksi, voi sopimukseen osallinen, mi-käli irtisanomisajasta ei ole toisin sovittu, irtisanoa päättymään kolmen kuukauden ku-luttua. Pitemmäksi ajaksi kuin neljäksi vuo-deksi tehty virkaehtosopimus on neljän vuo-den kuluttua voimassa niin kuin virkaeh-tosopimus, jonka voimassaoloaikaa ei ole määrätty. Mitä edellä on sanottu, koskee myös pääsopimusta, kuitenkin niin, että sen osalta irtisanomisaika on vastaavasti kuusi kuukautta.

Sama irtisanomisoikeus kuin sopimukseen

osallisella on 43 §:n 2 momentin 3 kohdassa tarkoitettulla yhdistyksellä, jos se on lakannut olemasta sopimukseen osallisen yhdistyksen alayhdistys. Alayhdistys on kuitenkin sidottu virkaehtosopimukseen saman ajan kuin edel-lä tarkoitettu sopimukseen osallinen yhdis-tys.

Irtisanominen on toimitettava kirjallisesti.

Vaikka virkaehtosopimus on lakannut ole-masta voimassa, on siinä määrättyjä palve-lussuhteen ehtoja edelleen noudatettava, kunnes uusi sopimus on tehty ja tullut voi-maan, jollei toisin ole sovittu tai 40 §:n 5 momentista muuta johdu.

13 luku

Työrauha ja työriidat

45 §

Muuhun voimassa olevaa palvelussuhdetta koskevaan työtaistelutoimenpiteeseen kuin työnsulkuun tai lakkoon ei saa ryhtyä.

Myös 1 momentissa mainitut työtaistelu-toimenpiteet ovat kiellettyjä, jos niillä pyri-tään vaikuttamaan muihin kuin 40 §:n mu-kaan sopimuksenvaraisiin asioihin tai jos laissa on niin erikseen säädetty. Kielto kos-kee muitakin kuin 40 §:n mukaan sopimuk-senvaraisia asioita silloinkin, kun niistä voi-daan tehdä 41 §:n mukaan pääsopimus tai yleissopimus.

Työnsululla tarkoitetaan Suomen Pankin toimeenpanemaa ja lakolla virkamiesyhdis-tyksen Suomen Pankkiin kohdistamaa työn-seisausta, jonka tarkoituksena on vastapuo-len painostaminen työriidassa keskeyttämällä työnseisauksen piiriin kuuluvien virkamies-ten kaikkien virkatehtävien suorittaminen.

Virkamies ei saa osallistua lakkoon muu-toin kuin siihen ryhtyneen virkamiesyhdis-tyksen päätöksen perusteella. Edellä 42 §:n 2 momentissa tarkoitettut virkamiehet eivät saa ryhtyä työtaistelutoimenpiteisiin. Työn-sulun toimeenpanemisesta päättää Suomen Pankki.

46 §

Virkaehtosopimukseen sidottu ei saa sopi-muksen voimassa ollessa ryhtyä työtaistelu-toimenpiteisiin sopimuksen pätevyyydestä, voimassaolosta tai oikeasta sisällöstä taikka sopimukseen perustuvasta vaatimuksesta syntyneen riidan ratkaisemiseksi, voimassa olevan sopimuksen muuttamiseksi tai uuden sopimuksen aikaansaamiseksi. Tätä työ-

rauhavelvoitetta voidaan virkaehtosopimuksessa laajentaa. Työrauhavelvoite koskee myös yhdistystä, jonka 43 §:n 2 momentin 2 kohdassa mainittu alayhdistys on yhdistyksen suostumuksella tehnyt virkaehtosopimuksen. Pääsopimuksen, yleissopimuksen tai muun ainoastaan erityiskysymyksiä koskevan sopimuksen voimassaolo ei estä ryhtymästä työtaistelutoimenpiteisiin uuden muita kysymyksiä koskevan sopimuksen aikaansaamiseksi, ellei toisin ole sovittu.

47 §

Virkamiesyhdistys on velvollinen valvomaan, että sen alaiset yhdistykset ja virkamiehet pidättäytyvät 45 §:ssä kielletyistä työtaistelutoimenpiteistä.

Virkaehtosopimukseen sidottu yhdistys on velvollinen huolehtimaan, että sen alaiset yhdistykset ja virkamiehet, joita sopimus koskee, eivät riko 46 §:n mukaista työrauhavelvoitetta eivätkä sopimuksen määräyksiä.

Yhdistykselle 1 ja 2 momentin mukaan kuuluva velvollisuus sisältää myös sen, ettei se saa tukea tai avustaa kiellettyjä työtaistelutoimenpiteitä eikä muullakaan tavalla myötävaikuttaa sellaisiin toimenpiteisiin, vaan on velvollinen pyrkimään niiden lopettamiseen.

48 §

Virkamies ei ole velvollinen suorittamaan työnsulun, lakon tai 40 §:n mukaan sopimuksenvaraisia asioita koskevan saarron alaisia tehtäviä. Työtaistelun piiriin kuuluvamattoman virkamiehen on täytettävä tavanomaiset virkavelvollisuutensa, minkä lisäksi hän on velvollinen tekemään suojelutyötä. Mitä 45 §:n 2 momentissa on säädetty, ei estä työtaistelun piiriin kuuluvaa virkamiestä tekemästä suojelutyötä.

Suojelutyöllä tarkoitetaan työtä, jonka suorittaminen työtaistelua toimeenpantaessa on välttämätöntä kansalaisten hengen tai terveyden vaarantumisen ehkäisemiseksi taikka sellaisen omaisuuden suojelemiseksi, joka työtaistelun johdosta erityisesti vaarantuu.

49 §

Työtaistelutoimenpiteet, jotka haittaavat Suomen Pankin laissa säädettyjen tehtävien hoitamista siten, että niistä voi aiheutua huomattavaa vahinkoa maalle tai vakavaa häiriötä maksu- tai rahoitusjärjestelmän toiminnalle taikka vakava uhka Suomen Pankin turvallisuudelle, ovat kiellettyjä.

Suomen Pankin laissa säädettyjen tehtävien hoitaminen on turvattava työtaistelutoimenpiteestä huolimatta. Jos työtaistelutoimenpide estää tai olennaisesti haittaa Suomen Pankin tehtävien hoitamista, tulee osapuolten siitä tiedon saatuaan viivytyksettä ryhtyä tarpeellisiin toimenpiteisiin sellaisen esteen tai haitan poistamiseksi.

14 luku

Seuraamukset virkaehtosopimuksen sekä 12 ja 13 luvun säännösten rikkomisesta

50 §

Virkaehtosopimukseen sidotun, joka tietenssä rikkoo tai jonka olisi perustellusti pitänyt tietää rikkovansa sopimuksen määräyksiä, työtuomioistuin voi tuomita maksamaan hyvityssakon.

Jos Suomen Pankin taholta menetellään 45 tai 46 §:n vastaisesti tai jos virkamiesyhdistys rikkoo tai jättää noudattamatta, mitä 45—47 §:ssä säädetään, on Suomen Pankin tai virkamiesyhdistyksen, jollei virkaehtosopimuksessa ole toisin määrätty, maksettava vahingonkorvauksen sijasta hyvityssakko. Tämän momentin säännöksiä ei kuitenkaan ole sovellettava 46 §:ssä tarkoitetun suostumuksen antaneeseen yhdistykseen.

Hyvityssakon määrä saa Suomen Pankin tai yhdistyksen osalta olla enintään 74 000 markkaa ja virkamiehen osalta enintään 300 markkaa. Hyvityssakon markkamäärät muutuvat valtioneuvoston valtion virkaehtosopimuslain (664/1970) 19 §:n 3 momentin nojalla markkamäärien tarkistamisesta tekemän päätöksen mukaisesti.

51 §

Hyvityssakko on tuomittaessa on otettava huomioon kaikki esille tulleet asianhaarat, kuten vahingon suuruus, syyllisyyden määrä, toisen osapuolen rikkomukseen mahdollisesti antama aihe ja yhdistyksen koko. Erityisesti syystä voidaan hyvityssakko jättää tuomitsematta.

Hyvityssakko tuomitaan maksettavaksi, jollei virkaehtosopimuksessa ole toisin määrätty, vahinkoa kärsineelle tai, jos vahinkoa ei ole syntynyt, sille asianosaiselle, jonka vaatimuksesta tuomio on annettu. Jos hyvitykseen oikeutettuja asianosaisia on useita, on tuomiossa määrättävä, ottaen huomioon kunkin asianosaisen ja niiden jäsenten ja

edustettavien kärsimän vahingon suuruus, miten tuomittu määrä on asianosaisten kesken jaettava.

52 §

Jos virkaehtosopimuksen määräyksiä on niin olennaisesti rikottu, ettei toisilta sopimukseen sidotuilta kohtuudella voida vaatia sopimussuhteen jatkamista, työtuomioistuim voi julistaa sopimuksen heti purkautuneeksi. Kun sopimus on jotakin virkamiesyhdistystä vastaan ajatun kanteen johdosta julistettu purkautuneeksi, voidaan sopimus kahden viikon kuluessa irtisanoa muihinkin yhdistyksiin nähden.

Jos sopimus on yhdistyksen kanteesta julistettu purkautuneeksi, on toisellakin yhdistyksellä, joka on sopimukseen osallinen tai jolla on 44 §:n 2 momentin mukaan irtisanomisoikeus, oikeus kahden viikon kuluessa irtisanoa sopimus.

Näin irtisanottu sopimus lakkaa heti olemasta voimassa.

53 §

Virkamiehen osallistumista virkamiesyhdistyksen päätöksen perusteella yhdistyksen toimeenpanemaan työtaistelutoimenpiteeseen ei ole 49 §:ssä tarkoitettuja työtaistelutoimenpiteitä lukuun ottamatta pidettävä virkarikoksena eikä perusteena virkasuhteen purkamiseen.

15 luku

Erinäisiä säännöksiä virkaehtosopimusoasioissa

54 §

Virkamiestä ei saa ilman erittäin pakottavaa syytä estää osallistumasta virkamiesyhdistyksen edustajana 12 ja 13 luvussa tarkoitettuihin neuvotteluihin.

55 §

Työtaistelun piiriin kuuluvalla virkamiehelle ei suoriteta palkkausta ja muita taloudellisia etuja siltä ajalta, minkä työnteko on estynyt Suomen Pankkiin kohdistetun työtaistelutoimenpiteen vuoksi. Niitä ei myöskään suoriteta Suomen Pankin toimeenpaneman työnsulun piiriin kuuluvalla virkamiehelle. Virkamiehellä on kuitenkin oikeus virka-asunnon käyttämiseen työtaistelun ai-

kana.

56 §

Virkamies ei saa valittamalla hakea muu-
tosta 40 §:ssä tarkoitettussa asiassa taikka saattaa sitä oikaisuvaatimuksin käsiteltäväksi, jos hänellä tai virkamiesyhdistyksellä on oikeus panna asia vireille työtuomioistuimessa.

16 luku

Yhteistoimintajärjestelmät

57 §

Edellä 40 ja 41 §:ssä tarkoitettujen sopimusten noudattamista, osapuolten välillä syntyvien erimielisyyksien tarkoituksenmukaista, oikeudenmukaista ja nopeaa selvittämistä, työrauhan ylläpitämistä sekä työsuojelua koskevien kysymysten tarkoituksenmukaista hoitamista varten voidaan osapuolten välillä sopia luottamusmiesjärjestelmästä, työsuojeluorganisaatiosta sekä muusta yhteistoimintamenettelystä.

17 luku

Eläkkeet

58 §

Suomen Pankkiin palvelussuhteessa olevan oikeus pankin varoista kustannettavaan eläkkeeseen määräytyy soveltuvin osin samojen perusteiden mukaan kuin valtion eläketurva. Valtion eläketurvalla tarkoitetaan oikeutta valtion varoista suoritettavaan sellaiseen eläkkeeseen, perhe-eläkkeeseen ja muuhun etuuteen, jonka sisällöstä ja saamisen edellytyksistä säädetään valtion eläkelaisa ja siihen liittyvässä lainsäädännössä. Eläkkeen ja perhe-eläkkeen myöntää Suomen Pankin johtokunta.

Tarkemmat määräykset eläkkeen ja perhe-eläkkeen maksamisesta ja eläketurvasta muutoin annetaan Suomen Pankista annetun lain 11 §:n 2 momentin 6 kohdan mukaisesti eläke- ja perhe-eläkesäännöillä.

Suomen Pankin palveluksessa olevat henkilöt ovat velvollisia osallistumaan tämän pykälän mukaisen eläketurvan kustantamiseen suorittamalla Suomen Pankille työntekijäin eläkemaksun, joka on työntekijäin eläkelain 12 b §:n 1 momentissa säädetyn eläkemaksuprosentin suuruinen osa palkasta.

18 luku

Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset

59 §

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 1997.

Tällä lailla kumotaan Suomen Pankista 24 päivänä heinäkuuta 1997 annetun lain (719/1997) 3 luku, 43 ja 45—48 §.

60 §

Tällä lailla kumottuja Suomen Pankista annetun lain 45 ja 46 §:ää sovelletaan edelleen.

61 §

Ennen tämän lain voimaantuloa 6 §:ssä tarkoitettuihin virkoihin tai niitä vastaaviin määräaikaisiin virkasuhteisiin nimitettyjen virkamiesten on annettava 6 §:ssä tarkoitettu ilmoitus kuuden kuukauden kuluessa tämän lain voimaantulosta.

62 §

Mitä 22 §:n 3 momentissa säädetään, sovelletaan myös ennen lain voimaantuloa alkaneissa lomautuksissa. Momentissa tarkoitettuja kalenteripäiviä laskettaessa otetaan kuitenkin huomioon vain lain voimaantulon jälkeiset lomautuspäivät.

2.

Laki**rahoitustarkastuslain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 11 päivänä kesäkuuta 1993 annetun rahoitustarkastuslain (503/1993) 7 §:n 7 ja 8 kohta, 8 §:n 2, 4 ja 5 momentti, 16 e § ja 22 §:n 2 momentti, sellaisina kuin niistä ovat 8 §:n 4 momentti laissa 572/1996 ja 16 e § laissa 721/1997, seuraavasti:

7 §

Rahoitustarkastuksen johtokunnan tehtävät

Rahoitustarkastuksen johtokunnan tehtävänä on:

7) nimittää ja irtisanoa johtajaa lukuun ottamatta rahoitustarkastuksen ylimmät virkamiehet;

8) päättää nimittämänsä virkamiehen osalta virantoimituksesta pidättämisestä ja varoitukseen antamisesta;

8 §

Rahoitustarkastuksen johtaja

Rahoitustarkastuksen toimintaa johtaa ja

sen päätökset tekee sekä muut kuin ylimmät virkamiehet nimittää ja irtisanoo rahoitustarkastuksen johtaja. Johtaja päättää nimittämänsä virkamiehen virantoimituksesta pidättämisestä ja tälle varoituksen antamisesta. Johtajan sijaisena tämän estyneenä ollessa toimii pankkivaltuutettujen tähän tehtävään määräämä rahoitustarkastuksen virkamies.

Johtajan tehtävistä voidaan antaa tarkempia määräyksiä työjärjestyksessä. Johtajalle kuuluvaa ratkaisuvaltaa voidaan työjärjestyksessä antaa myös rahoitustarkastuksen muille virkamiehelle.

Rahoitustarkastuksen johtajan nimittää tasavallan presidentti. Kun rahoitustarkastuksen johtajan virka tulee avoimeksi, pankkivaltuutettujen tulee ryhtyä toimenpiteisiin viran täyttämiseksi ja tehdä valtioneuvostolle esitys sopivan henkilön nimittämisestä siihen.

16 e §

Rahoitustarkastuksen virkamiehet

Rahoitustarkastuksen virkamiehistä, viroista ja virkasuhteista on voimassa, mitä tässä laissa ja soveltuvien osin Suomen Pankin virkamiehistä annetussa laissa (/) säädetään.

Jos muu johtokunnan jäsen kuin rahoitustarkastuksen johtaja on syytteessä rikoksesta tai tutkimuksen alaisena rikoksesta, voivat pankkivaltuutetut määrätä hänet syytteen tai tutkimuksen ajaksi pidätettäväksi virantoimintuksesta ja menettämään palkkaatunsa osaksi tai kokonaan.

22 §

Virkasyytteet

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 199 .

3.

Laki**työaikalain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 9 päivänä elokuuta 1996 annetun työaikalain (605/1996) 2 §:n 3 momentti, 9 §:n 3 momentti ja 40 §:n 3 momentti seuraavasti:

2 §

Poikkeukset soveltamisalaan

Asetuksella voidaan säätää ja Suomen Pankissa pankkivaltuuston päätöksellä määrätä, että tätä lakia ei sovelleta virkamiehen tai viranhaltijan työhön, jossa toiminnan erityispiirteiden vuoksi työajan pituutta ei mitata tai määritellä ennalta taikka jossa virkamiehet tai viran-haltijat voivat itse päättää työajan pituudesta.

9 §

Työehtosopimukseen perustuva säännöllinen työaika

Mitä edellä tässä pykälässä säädetään työnantajasta sekä työnantajien yhdistyksestä, jonka toimintapiiri käsittää koko maan, sovelletaan vastaavasti asianomaiseen valtion sopimusviranomaiseen, kuntaan, kuntayhtymään, kunnalliseen työmarkkinalaitokseen, evankelis-luterilaiseen kirkkoon ja ortodoksisen kirkkokuntaan, seurakuntaan, seurakun-

taliittoon ja muuhun seurakuntien yhtymään, Suomen Pankkiin sekä Ahvenanmaan maakunnan maakuntahallitukseen ja Ahvenanmaan maakunnan kunnalliseen sopimusvaltuuskuntaan.

40 §

Säännösten pakottavuus. Poikkeaminen valtakunnallisella työehtosopimuksella.

Mitä tässä pykälässä säädetään työnantajien yhdistyksestä, jonka toimintapiiri käsittää

koko maan, sovelletaan vastaavasti valtion neuvotteluviranomaiseen tai muuhun valtion sopimusviranomaiseen, kunnalliseen työmarkkinalaitokseen, evankelis-luterilaiseen kirkkoon ja ortodoksiseen kirkkokuntaan, Suomen Pankkiin sekä Ahvenanmaan maakunnan maakuntahallitukseen ja Ahvenanmaan maakunnan kunnalliseen sopimusvaltuuskuntaan.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 199 .

4.

Laki

työtuomioistuimesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan työtuomioistuimesta 31 päivänä heinäkuuta 1974 annetun lain (646/1974) 1 §:n 1 momentti, 11 §:n 1 momentti ja 13 §:n 5 momentti, sellaisina kuin niistä ovat 1 §:n 1 momentti laissa 1158/1997 sekä 11 §:n 1 momentti ja 13 §:n 5 momentti laissa 722/1997, seuraavasti:

1 §

Työtuomioistuin käsittelee ja ratkaisee erikoistuomioistuimena työntekijöiden työehtosopimuksia ja virkamiesten virkaehtosopimuksia koskevat sekä työehtosopimuslakiin (436/1946), valtion virkaehtosopimuslakiin (664/1970), kunnalliseen virkaehtosopimuslakiin (669/1970), evankelis-luterilaisen kirkon virkaehtosopimuksista annettuun lakiin (968/1974) ja Suomen Pankin virkamiehistä annetun lain (/) 12—16 lukuun perustuvat riita-asiat, kun kysymys on:

1) työehto- tai virkaehtosopimuksen pätevyydestä, voimassaolosta, sisällyksestä ja laajuudesta sekä tietyn sopimuskohdan oikeasta tulkinnasta;

2) siitä, onko jokin menettely työehto- tai virkaehtosopimuksen taikka edellä mainittujen säädösten mukainen; tai

3) työehto- tai virkaehtosopimuksen taikka edellä mainittujen säädösten vastaisen menettelyn seuraamuksesta, ei kuitenkaan rangaistus- tai kurinpidollisesta seuraamuksesta.

11 §

Työtuomioistuimeen kuuluva riita-asia saadaan työehto- tai virkaehtosopimuksessa olevan määräyksen perusteella jättää välimiesten välimiesmenettelystä annetun lain (967/1992) mukaan ratkaistavaksi, ei kuitenkaan, milloin työehtosopimus työehtosopimuslain tai virkaehtosopimus valtion virkaehtosopimuslain, kunnallisen virkaehtosopimuslain, evankelisluterilaisen kirkon virkaehtosopimuksista annetun lain tai Suomen Pankin virkamiehistä annetun lain säännösten nojalla vaaditaan julistettavaksi purkautuneeksi.

13 §

Valtion virkaehtosopimuslain, kunnallisen virkaehtosopimuslain, evankelis-luterilaisen kirkon virkaehtosopimuksista annetun lain

tai Suomen Pankin virkamiehistä annetun lain soveltamista koskevassa muussa kuin 1, 2 tai 3 momentissa tarkoitettussa asiassa on kantajana valtio, valtion virkaehtosopimuslain 3 a §:n 1 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa kuitenkin työnantajayhdistys tai liikelaitos, kunnallinen työmarkkinalaitos, evankelis-luterilaisen kirkon sopimusvaltuuskunta tai Suomen Pankki tai, milloin virkaehtosopimus on kunnan tai kuntayhtymän,

seurakunnan, seurakuntaliiton tai muun seurakuntain yhtymän tekemä, tämä, taikka virkamiehiä tai viranhaltijoita edustava yhdistys.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 199 .

Helsingissä 30 päivänä lokakuuta 1998

Tasavallan Presidentti

MARTTI AHTISAARI

Ministeri Jouko Skinnari

2.

Laki

rahoitustarkastuslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 11 päivänä kesäkuuta 1993 annetun rahoitustarkastuslain (503/1993) 7 §:n 7 ja 8 kohta, 8 §:n 2, 4 ja 5 momentti, 16 e § ja 22 §:n 2 momentti, sellaisina kuin niistä ovat 8 §:n 4 momentti laissa 572/1996 ja 16 e § laissa 721/1997, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

7 §

7 §

*Rahoitustarkastuksen johtokunnan tehtävät**Rahoitustarkastuksen johtokunnan tehtävät*

Rahoitustarkastuksen johtokunnan tehtävänä on:

Rahoitustarkastuksen johtokunnan tehtävänä on:

7) ottaa ja erottaa johtajaa lukuun ottamatta rahoitustarkastuksen ylimmät virkamiehet;

7) *nimittää ja irtisanoa* johtajaa lukuun ottamatta rahoitustarkastuksen ylimmät virkamiehet;

8) päättää rahoitustarkastuksen muun virkamiehen *kuin johtajan* osalta virantoimituksesta pidättämistä ja kurinpitoa koskevista asioista;

8) *päättää nimittämänsä* virkamiehen osalta virantoimituksesta pidättämisestä ja *varoituksen antamisesta*;

8 §

8 §

*Rahoitustarkastuksen johtaja**Rahoitustarkastuksen johtaja*

Rahoitustarkastuksen toimintaa johtaa ja sen päätökset tekee sekä muut kuin ylimmät virkamiehet ottaa ja erottaa rahoitustarkastuksen johtaja. Johtajan sijaisena tämän estyneenä ollessa toimii pankkivaltuutettujen tähän tehtävään määräämä rahoitustarkastuksen virkamies.

Rahoitustarkastuksen toimintaa johtaa ja sen päätökset tekee sekä muut kuin ylimmät virkamiehet *nimittää ja irtisanoa* rahoitustarkastuksen johtaja. *Johtaja päättää nimittämänsä virkamiehen virantoimituksesta pidättämisestä ja tälle varoituksen antamisesta.* Johtajan sijaisena tämän estyneenä ollessa toimii pankkivaltuutettujen tähän tehtävään määräämä rahoitustarkastuksen virkamies.

Johtajan tehtävistä voidaan antaa tarkempia määräyksiä työjärjestyksessä. Johtajalle kuuluvaa ratkaisuvaltaa voidaan työjärjestyksessä antaa myös rahoitustarkastuksen muulle virkamiehelle *tai toimenhaltijalle*.

Johtajan tehtävistä voidaan antaa tarkempia määräyksiä työjärjestyksessä. Johtajalle kuuluvaa ratkaisuvaltaa voidaan työjärjestyksessä antaa myös rahoitustarkastuksen muulle virkamiehelle.

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

Rahoitustarkastuksen johtajan nimittää tasavallan presidentti *avoimella kirjeellä*. Kun rahoitustarkastuksen johtajan virka tulee avoimeksi, pankkivaltuutettujen tulee ryhtyä toimenpiteisiin viran täyttämiseksi ja tehdä valtioneuvostolle esitys sopivan henkilön nimittämisestä siihen.

Rahoitustarkastuksen johtajan nimittää tasavallan presidentti. Kun rahoitustarkastuksen johtajan virka tulee avoimeksi, pankkivaltuutettujen tulee ryhtyä toimenpiteisiin viran täyttämiseksi ja tehdä valtioneuvostolle esitys sopivan henkilön nimittämisestä siihen.

16 e §

16 e §

*Rahoitustarkastuksen virkamiehet**Rahoitustarkastuksen virkamiehet*

Rahoitustarkastuksen virkamiehistä, viroista ja virkasuhteista on voimassa, mitä tässä laissa ja soveltuvien osin Suomen Pankista annetussa laissa säädetään.

Rahoitustarkastuksen virkamiehistä, viroista ja virkasuhteista on voimassa, mitä tässä laissa ja soveltuvien osin *Suomen Pankin virkamiehistä annetussa laissa* (/) säädetään.

22 §

22 §

*Virkasyytteet**Virkasyytteet*

Jos rahoitustarkastuksen johtaja tai muu johtokunnan jäsen on syytteessä rikoksesta tai tutkimuksen alaisena rikoksesta, voivat pankkivaltuutetut määrätä hänet syytteen tai tutkimuksen ajaksi pidätettäväksi virantoimituksesta ja menettämään palkkaetunsa osaksi tai kokonaan. Jos muu viranhaltija kuin rahoitustarkastuksen johtaja tai johtokunnan jäsen on syyppä virkavirheeseen, joka ei vaadi hänen erottamistaan virasta ja syytteen nostamista tuomioistuimessa, rahoitustarkastuksen johtokunnan tulee joko yksityisesti puheenjohtajansa kautta varoittaa syyllistä tai kokouksessaan pöytäkirjaan merkittäväksi antaa hänelle nuhteet taikka pidättää hänet virantoimituksesta enintään kahdeksi kuukaudeksi, samalla määräten, pitääkö hänen ja minkä verran menettää palkkaansa siltä ajalta.

Jos muu johtokunnan jäsen kuin rahoitustarkastuksen johtaja on syytteessä rikoksesta tai tutkimuksen alaisena rikoksesta, voivat pankkivaltuutetut määrätä hänet syytteen tai tutkimuksen ajaksi pidätettäväksi virantoimituksesta ja menettämään palkkaetunsa osaksi tai kokonaan.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 199 .

3.

Laki

työaikalain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 9 päivänä elokuuta 1996 annetun työaikalain (605/1996) 2 §:n 3 momentti, 9 §:n 3 momentti ja 40 §:n 3 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

2 §

2 §

Poikkeukset soveltamisalaan

Poikkeukset soveltamisalaan

Asetuksella voidaan säätää, että tätä lakia ei sovelleta virkamiehen tai viranhaltijan työhön, jossa toiminnan erityispiirteiden vuoksi työajan pituutta ei mitata tai määritellä ennalta taikka jossa virkamiehet tai viranhaltijat voivat itse päättää työajan pituudesta.

Asetuksella voidaan säätää *ja Suomen Pankissa pankkivaltuuston päätöksellä määrää*, että tätä lakia ei sovelleta virkamiehen tai viranhaltijan työhön, jossa toiminnan erityispiirteiden vuoksi työajan pituutta ei mitata tai määritellä ennalta taikka jossa virkamiehet tai viranhaltijat voivat itse päättää työajan pituudesta.

9 §

9 §

Työehtosopimukseen perustuva säännöllinen työaika

Työehtosopimukseen perustuva säännöllinen työaika

Mitä edellä tässä pykälässä säädetään työnantajasta sekä työnantajien yhdistyksestä, jonka toimintapiiri käsittää koko maan, sovelletaan vastaavasti asianomaiseen valtion sopimusviranomaiseen, kuntaan, kuntayhtymään, kunnalliseen työmarkkinalaitokseen, evankelisluterilaiseen kirkkoon ja ortodoksisen kirkkokuntaan, seurakuntaan, seurakuntaliittoon ja muuhun seurakuntien yhtymään sekä Ahvenanmaan maakunnan maakuntahallitukseen ja Ahvenanmaan maakunnan kunnalliseen sopimusvaltuuskuntaan.

Mitä edellä tässä pykälässä säädetään työnantajasta sekä työnantajien yhdistyksestä, jonka toimintapiiri käsittää koko maan, sovelletaan vastaavasti asianomaiseen valtion sopimusviranomaiseen, kuntaan, kuntayhtymään, kunnalliseen työmarkkinalaitokseen, evankelisluterilaiseen kirkkoon ja ortodoksisen kirkkokuntaan, seurakuntaan, seurakuntaliittoon ja muuhun seurakuntien yhtymään, *Suomen Pankkiin* sekä Ahvenanmaan maakunnan maakuntahallitukseen ja Ahvenanmaan maakunnan kunnalliseen sopimusvaltuuskuntaan.

40 §

40 §

Säännösten pakottavuus. Poikkeaminen valtakunnallisella työehtosopimuksella.

Säännösten pakottavuus. Poikkeaminen valtakunnallisella työehtosopimuksella.

Mitä tässä pykälässä säädetään työnantajien yhdistyksestä, jonka toimintapiiri käsittää koko maan, sovelletaan vastaavasti valtion neuvotteluviranomaiseen tai muuhun valtion

Mitä tässä pykälässä säädetään työnantajien yhdistyksestä, jonka toimintapiiri käsittää koko maan, sovelletaan vastaavasti valtion neuvotteluviranomaiseen tai muuhun valtion

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

sopimusviranomaiseen, kunnalliseen työmarkkinalaitokseen, evankelis-luterilaiseen kirkkoon ja ortodoksiseen kirkkokuntaan sekä Ahvenanmaan maakunnan maakuntahallitukseen ja Ahvenanmaan maakunnan kunnalliseen sopimusvaltuuskuntaan.

sopimusviranomaiseen, kunnalliseen työmarkkinalaitokseen, evankelis-luterilaiseen kirkkoon ja ortodoksiseen kirkkokuntaan, *Suomen Pankkiin* sekä Ahvenanmaan maakunnan maakuntahallitukseen ja Ahvenanmaan maakunnan kunnalliseen sopimusvaltuuskuntaan.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 199 .

4.

Laki**työtuomioistuimesta annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan työtuomioistuimesta 31 päivänä heinäkuuta 1974 annetun lain (646/1974) 1 §:n 1 momentti, 11 §:n 1 momentti ja 13 §:n 5 momentti, sellaisina kuin niistä ovat 1 §:n 1 momentti laissa 1158/1997 sekä 11 §:n 1 momentti ja 13 §:n 5 momentti laissa 722/1997, seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

1 §

Työtuomioistuin käsittelee ja ratkaisee erikoistuomioistuimena työntekijöiden työehtosopimuksia ja virkamiesten virkaehtosopimuksia koskevat sekä työehtosopimuslakiin (436/1946), valtion virkaehtosopimuslakiin (664/1970), kunnalliseen virkaehtosopimuslakiin (669/1970), evankelis-luterilaisen kirkon virkaehtosopimuksista annettuun lakiin (968/1974) ja Suomen Pankista annetun lain (719/1997) 23—27 §:ään perustuvat riita-asiat, kun kysymys on:

1) työehto- tai virkaehtosopimuksen pätevydestä, voimassaolosta, sisällyksestä ja laajuudesta sekä tietyn sopimuskohdan oikeasta tulkinnasta;

2) siitä, onko jokin menettely työehto- tai virkaehtosopimuksen taikka edellä mainittujen säädösten mukainen; tai

3) työehto- tai virkaehtosopimuksen taikka edellä mainittujen säädösten vastaisen menettelyn seuraamuksesta, ei kuitenkaan ran-

1 §

Työtuomioistuin käsittelee ja ratkaisee erikoistuomioistuimena työntekijöiden työehtosopimuksia ja virkamiesten virkaehtosopimuksia koskevat sekä työehtosopimuslakiin (436/1946), valtion virkaehtosopimuslakiin (664/1970), kunnalliseen virkaehtosopimuslakiin (669/1970), evankelis-luterilaisen kirkon virkaehtosopimuksista annettuun lakiin (968/1974) ja *Suomen Pankin virkamiehistä annetun lain* (/) 12—16 lukuun perustuvat riita-asiat, kun kysymys on:

1) työehto- tai virkaehtosopimuksen pätevydestä, voimassaolosta, sisällyksestä ja laajuudesta sekä tietyn sopimuskohdan oikeasta tulkinnasta;

2) siitä, onko jokin menettely työehto- tai virkaehtosopimuksen taikka edellä mainittujen säädösten mukainen; tai

3) työehto- tai virkaehtosopimuksen taikka edellä mainittujen säädösten vastaisen menettelyn seuraamuksesta, ei kuitenkaan ran-

Voimassa oleva laki

Ehdotus

gaistus- tai kurinpidollisesta seuraamuksesta.

gaistus- tai kurinpidollisesta seuraamuksesta.

11 §

Työtuomioistuimeen kuuluva riita-asia saadaan työehto- tai virkaehtosopimuksessa olevan määräyksen perusteella jättää välimiesten välimiesmenettelystä annetun lain (967/1992) mukaan ratkaistavaksi, ei kuitenkaan, milloin työehtosopimus työehtosopimuslain tai virkaehtosopimus valtion virkaehtosopimuslain, kunnallisen virkaehtosopimuslain, evankelis-luterilaisen kirkon virkaehtosopimuksista annetun lain tai Suomen Pankista annetun lain säännösten nojalla vaaditaan julistettavaksi purkautuneeksi.

11 §

Työtuomioistuimeen kuuluva riita-asia saadaan työehto- tai virkaehtosopimuksessa olevan määräyksen perusteella jättää välimiesten välimiesmenettelystä annetun lain (967/1992) mukaan ratkaistavaksi, ei kuitenkaan, milloin työehtosopimus työehtosopimuslain tai virkaehtosopimus valtion virkaehtosopimuslain, kunnallisen virkaehtosopimuslain, evankelis-luterilaisen kirkon virkaehtosopimuksista annetun lain tai *Suomen Pankin virkamiehistä* annetun lain säännösten nojalla vaaditaan julistettavaksi purkautuneeksi.

13 §

Valtion virkaehtosopimuslain, kunnallisen virkaehtosopimuslain, evankelis-luterilaisen kirkon virkaehtosopimuksista annetun lain tai Suomen Pankista annetun lain soveltamista koskevassa muussa kuin 1, 2 tai 3 momentissa tarkoitettussa asiassa on kantajana valtio, valtion virkaehtosopimuslain 3 a §:n 1 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa kuitenkin työnantajayhdistys tai liikelaitos, kunnallinen työmarkkinalaitos, evankelis-luterilaisen kirkon sopimusvaltuuskunta tai Suomen Pankki tai, milloin virkaehtosopimus on kunnan tai kuntayhtymän, seurakunnan, seurakuntaliiton tai muun seurakuntain yhtymän tekemä, tämä, taikka virkamiehiä tai viranhaltijoita edustava yhdistys.

13 §

Valtion virkaehtosopimuslain, kunnallisen virkaehtosopimuslain, evankelis-luterilaisen kirkon virkaehtosopimuksista annetun lain tai *Suomen Pankin virkamiehistä* annetun lain soveltamista koskevassa muussa kuin 1, 2 tai 3 momentissa tarkoitettussa asiassa on kantajana valtio, valtion virkaehtosopimuslain 3 a §:n 1 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa kuitenkin työnantajayhdistys tai liikelaitos, kunnallinen työmarkkinalaitos, evankelis-luterilaisen kirkon sopimusvaltuuskunta tai Suomen Pankki tai, milloin virkaehtosopimus on kunnan tai kuntayhtymän, seurakunnan, seurakuntaliiton tai muun seurakuntain yhtymän tekemä, tämä, taikka virkamiehiä tai viranhaltijoita edustava yhdistys.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 199 .